

**TURUN
YLIOPISTO**

”Tulevaisuutemme on merissä”

Euroopan parlamentin täysistunnon keskustelut yhtenäisestä meripolitiikasta ja merialuestrategioista vuosina 2006–2012

Poliittinen historia
pro gradu -tutkielma

Laatija:
Kaneli Seppänen

Ohjaaja:
Yliopistonlehtori Mika Suonpää

16.5.2022
Turku

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Poliittinen historia

Tekijä: Kaneli Seppänen

Otsikko: ”Tulevaisuutemme on merissä” Euroopan parlamentin täysistunnon keskustelut yhtenäisestä meripolitiikasta ja merialuestrategioista vuosina 2006–2012

Ohjaaja: yliopistonlehtori Mika Suonpää

Sivumäärä: 79 sivua

Päivämäärä: 16.5.2022

Pro gradu-tutkielmassa tarkastellaan Euroopan unionin meripolitiikkaan liittyviä Euroopan parlamentin täysistuntopöytäkirjoja vuosilta 2006–2012 ja niissä esiin nousseita teemoja. Lisäksi siinä analysoidaan europarlamentaarikkojen näkemyksiä EU:n meripolitiikasta ja meren merkityksestä heille kolmen suuremman teeman kautta. Euroopan parlamentti on ainutlaatuinen poliittinen areena ja edustaa EU-kansalaisten ääntä, joten se tarjoaa mielenkiintoisen kohteen tutkimukselle.

Tutkimuksen aineisto koostuu sähköisistä Euroopan parlamentin täysistuntopöytäkirjoista, jotka on käännetty englanniksi. Primaariaineistona toimivat keskustelut koskettavat yhtenäistä meripolitiikkaa ja merialuestrategioita. Aineiston analysoimiseen on käytetty laadullista sisällönanalyysia.

Teemat, jotka nousivat keskusteluista esille, liittyivät ympäristön suojeluun ja ympäristöturvallisuuteen, talouteen sekä hallintoihin, yhteistyöhön ja EU-integraatioon. Keskeisinä keskustelun kohteina olivat merestä löytyvät resurssit ja kuinka niitä tulisi samalla suojella parhaan mukaan sekä hyödyntää. Tämän lisäksi meressä nähtiin olevan hyvin paljon mahdollisuuksia taloudellisen toiminnan laajentumiselle tai sen kasvattamiselle.

Keskusteluista kävi selvästi ilmi, että eri merialueilla olivat omat erityispiirteensä ja että yhtenäinen meripolitiikka oli toivottua yli puoluerajojen. Meren ympäristön hyvinvoinnilla oli keskusteluiden perusteella suuri merkitys europarlamentaarikoille. Diskursseissa korostettiin paljon kestävään kehitykseen pohjautuvaa politiikkaa ja resurssien käyttämistä kestävästi. Meriin nähtiin liittyvän myös vahvoja kulttuuriperinteitä ja historiaa. Aluekohtaiset meristrategiat ja yhtenäinen meripolitiikka nähtiin olevan EU-integraatiota ja yhteistä meri-identiteettiä lisääviä toimia.

Avainsanat: Euroopan parlamentti, Euroopan unioni, meripolitiikka, meritalous, ympäristöturvallisuus

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
1.1	Meripolitiikan kehitys	9
1.2	Aikaisempi tutkimus ja tutkimuskysymykset	12
1.3	Metodi ja aineisto	14
2	Saastuneet meret, huolestuneet europarlamentaarikot: merien suojele ja ympäristöturvallisuus	18
2.1	”Olemme saavuttaneet kriisikohdan”: ympäristöpilarin synty	19
2.2	Ympäristöturvallisuuden diskurssit	24
3	Meri taloudellisen kasvun pohjana	37
3.1	Merien valjastaminen Euroopan käyttöön	38
3.2	Meri työllisyyden tuottajana: sosiaalinen ulottuvuus meripolitiikassa	42
3.3	Merien tarjoamat mahdollisuudet Euroopalle	46
3.4	Merien taloudellinen ja kestävä hallinta	52
4	”Enemmän hallintoa, enemmän Eurooppa”: EU-integraation ja yhteistyön lisääntyminen meripolitiikan kautta	58
4.1	Vihollinen vai kumppani: Venäjä ja kansainvälinen ulottuvuus	59
4.2	Yhteistyö luo vahvempaa EU:ta	65
4.3	EU:n meritoimijuus ja hallinnointi	67
5	Johtopäätökset	74
	Lähteet	79
	Liitteet	1

1 Johdanto

Tämä pro gradu –tutkielma käsittelee Euroopan parlamentissa käytyjä keskusteluja meripolitiikkaan liittyen. Tarkoituksena on analysoida, minkälaisia näkemyksiä europarlamentaarikoilla oli EU:n meripolitiikasta ja merialuestrategioita koskevissa keskusteluissa sekä minkälaisia suurempia teemoja niistä on hahmotettavissa. Aineiston rajauksena on parlamentin kuudes ja seitsemäs kausi sekä tarkemmin vuodet 2006–2012. Euroopan parlamentti valitaan koko EU:n kattavasti suorilla vaaleilla ja se on yksi monikansallisimmista poliittisista areenoista maailmassa. Euroopan parlamentin valtaoikeudet ovat kasvaneet huomattavasti viimeisen 50 vuoden ajan. Näin ollen se tarjoaa mielenkiintoisen pohjan meripolitiikan analysoimiselle ja meren merkityksen tarkastelulle eurooppalaisessa kontekstissa.

Valtameret ja meret on pitkään ymmärretty valtavana ja loputtomina resurssivarastoina, joita voidaan käyttää huoletta ja ilman sen kummempia seurauksia. Merien loppumattomuus onkin tullut viimeistään 2000-luvulla vastaan, kun ihmiskunta on alkanut ymmärtää paremmin tekojensa ja käyttönsä seurauksia. 1970-luvulla julkaistu Brundtandin raportti kestävästä kehityksestä¹ ja 2000-luvulla yleistyneet Hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli IPCC:n raportit ylipäättään maailman tilasta ja ihmisten vaikutuksesta erilaisiin ekosysteemeihin ovat saaneet tilaa poliittisissa keskusteluissa ja areenoilla. Merillä ei ole vain suojelullinen arvo eurooppalaisessa keskustelussa, vaan siihen liittyy vahvoja kulttuuriperinteitä ja historiaa, minkä lisäksi sen tuottamien palveluiden taloudellinen arvo on hyvin suuri. Euroopan unioni onkin alkanut panostaa yhä enemmän meripolitiikkaansa 2000-luvulla ja Euroopan parlamentti on ollut aktiivisesti mukana politiikan muotoutumisessa.

Miksi tulisi tutkia juuri Euroopan parlamentin keskusteluita tältä tiimoilta? Parlamentti heijastelee kansalaisten näkemyksiä, sillä sinne valitut Euroopan parlamentin jäsenet, europarlamentaarikot, edustavat heitä äänestäneitä EU:n kansalaisia ja sen yhtenä pääasiallisena tehtävänä on toimia EU:n kansalaisten äänenä. Euroopan parlamentti (EP) voidaan nähdä hyvin ainutlaatuiseksi monin tavoin; se on valittu suorilla vaaleilla ja on lakiasäättävä elin, mutta kuuluu kansainväliseen organisaatioon, Euroopan unioniin. Muita ainutlaatuisiksi tekeviä tekijöitä on sen monikielisyys ja kulttuurisuus; se koostuu 27

¹ Brundtland 1987, ”Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future”. Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen dokumentit A/42/427.

jäsenmaasta ja parlamentissa puhutaan 23 eri kieltä.² Täysistunnon puheenvuoroissa europarlamentaarikot voivat puhua vapaammin, joten keskusteluiden tutkiminen on myös tältä kannalta mielekkäämpää. Tämän lisäksi lähdeaineisto on avointa ja vaikka EU pyrkii mahdollisimman avoimeen päätöksentekoon, parlamentin eri pöytäkirjat ja täysistunnot ovat lähes poikkeuksetta ainoita avoimia tiedostoja liittyen päätöksentekoon sekä siihen liittyvään avoimeen keskusteluun, joita on mahdollista tutkia vapaasti. Muiden instituutioiden kokouspöytäkirjat ovat salaisia tai niitä ei ole avoimesti julkaistu, joten keskusteluja on lähes mahdoton tutkia.

Parlamentti on tuonut läpinäkyvämpää seurattavuutta ja avoimuutta EU:n lainsäädäntömenettelyihin.³ Vuosien varrella sen valtaoikeudet ovat kasvaneet, joista huomattavin uudistus tuli Lissabonin sopimuksessa vuonna 2009. Tällöin EP:sta tuli lainsäädännöllisesti tasavertainen ministerineuvoston kanssa. Lissabonin sopimuksen mukaisesti aikaisempi yhteispäätösmenettely korvattiin uudella ”tavallisella lainsäätämisyjärjestyksellä”, joka antoi parlamentille veto-oikeuden sekä oikeuden muuttaa lainsäädäntöä niin kutsuttujen muutosehdotusten kautta. EP sai myös lisää budjettivaltaa, joka nähdään olennaisesti parantavan EU:n demokraattista legitimitettä.⁴

Euroopan parlamentin ainutlaatuisuuden lisäksi meripolitiikka on erittäin ajankohtainen aihe, sillä merien hyvinvointi vaikuttaa laaja-alaisesti koko ihmiskunnan hyvinvointiin ja planeettaamme. Vedenalaisen elämän säilyttäminen sekä meren että sen tarjoamien resurssien käyttö on 14. kohtana kestävän kehityksen tavoitteissa Agenda 2030-suunnitelmassa. Yhdistyneet Kansakunnat ovat lisäksi julistaneet 2020-luvun kestävän kehityksen meritieteen vuosikymmeneksi⁵. Meren merkitys yhteiskunnalle on suuri ja nykyisin meri käsitetäänkin globaalina järjestelmänä, joka tekee maapallosta asuinkelpoisen. Sadevesi, juomavesi, sää, ilmasto, rannikot sekä suurin osa ruoastamme ja hengittämämme happi ilmassa ovat kaikki lopulta asioita joita meri tarjoaa sekä säännöstelee. Meren biologinen monimuotoisuus on ratkaisevan tärkeää ihmisten ja planeettamme terveydelle. Merien huolellinen hallinta onkin kestävän tulevaisuuden yksi keskeisimmistä piirteistä.⁶

² Ringe 2009, 1.

³ Helin & Nurminen 2017, 36.

⁴ Staab 2013, 30; ”Lissabonin sopimus”. Euroopan parlamentin verkkosivut, 2021.

<<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/5/lissabonin-sopimus>> [luettu: 17.11.2021].

⁵ ”United Nations Decade of Ocean Science for Sustainable Development (2021-2030)”. Unescon verkkosivut. <<https://en.unesco.org/ocean-decade>> [luettu 26.10.2021]

⁶ ”Agenda 2030; tavoite 14 – Vedenalainen elämä”. YK:n verkkosivut.

<<https://www.un.org/sustainabledevelopment/oceans/>> [luettu: 3.1.2022]

Meripolitiikka ei ole vain sen kestävän kehityksen kannalta ajankohtainen, vaan ylipäätään merien hallinnoiminen on saanut ja saa yhä vahvempaa jalansijaa valtioiden toteuttamassa politiikassa. EU:n meripolitiikka sai uusia käännteitä 2000-luvulla, unionin kasvaessa ja laajentuessa. Sen merialueet kasvoivat merkittävästi 2000-luvulla kahteen otteeseen, vuosina 2004 ja 2007. Vuonna 2004 Euroopan unioniin liittyivät Kypros, Latvia, Liettua, Malta, Puola, Slovakia, Slovenia, Tšekin tasavalta, Unkari ja Viro. Vuonna 2007 liittyivät Bulgaria ja Romania. Vuosina 2005–2009 Euroopan komissio vaati strategisissa tavoitteissaan yhdenmuetä lähestymistapaa meripolitiikkaan. Tähän vaikutti kasvava tietoisuus siitä, että alakohtaiset meripolitiikkatoimet ja päätöksentekoprosessit olivat melko hajaantuneita, vaikka kaikki meriin liittyvät toiminnot ovat kytköksissä toisiinsa. Komission ja EU:n tarkoituksena onkin ollut luoda kokonaisvaltaisempi ja johdonmukaisempi politiikkakehys.⁷ Koska EP edustaa EU-kansalaisia ja europarlamentaarikoiden on tarkoitus tuoda edustamiensa alueiden näkökantoja mukaan EU:n päätöksentekoon ja poliittiseen keskusteluun, tarjoaa se mielenkiintoisen näkökulman meripolitiikan tarkasteluun.

Poliittiset konfliktit EP:ssa tapahtuvat perinteisellä vasemmisto-oikeisto-linjalla ja europarlamentaarikot äänestävät enemmänkin puoluelinjojen kuin kansallisuutensa mukaan. EP:n vallan kasvaessa sen puoluerakenne on tullut yhtenäisemmäksi ja puolueiden yhtenäisyys on yllättävänkin korkea; europarlamentaarikot äänestävät huomattavan usein yhtenäisesti. Nils Ringe selittää puolueiden yhtenäisyyttä lainsäätäjien jaetuilla preferensseillä. Ryhmät koostuvat poliitikoista, jotka ovat lyöttäytyneet yhteen ajamaan yhteisiä ideoita ja arvoja. Yhtenäisyyteen vaikuttaa myös se, että europarlamentaarikot kärsivät informatiivajajeesta. EU:n politiikat ovat niin laaja-alaisia, joten on mahdotonta, että yksittäisillä europarlamentaarikoilla voisi olla kaikki mahdollinen tieto ja ymmärrys asioista, varsinkin kun aika on rajallista. Kun europarlamentaarikot tekevät päätöksiä oman erikoisalueensa ulkopuolelta, he omaksuvat positionsa kollegoiltaan, joilla on tietoa kyseessä olevasta politiikka-alueesta.⁸

Europarlamentaarikot valitaan parlamenttiin joka viides vuosi ja jäsenvaltioiden koko vaikuttaa siihen, kuinka monta meppiä kustakin jäsenvaltiosta valitaan.⁹ Puolueet jakautuvat ryhmiin Euroopan parlamentissa ja yksi ryhmä voi koostua monista puolueista. Ryhmien

⁷ Eurooppatiedotus, ulkoministeriön verkkosivut. < <https://eurooppatiedotus.fi/perustietoa-eusta/eu-jasenmaat/>> [luettu: 21.10.2021]

⁸ Ringe 2009, 1–6.

⁹ Staab 2013, 68–70.

jakautumista paikkojen suhteen on pyritty avaamaan oheisessa taulukossa (taulukko 1 ja 2), jotta on helpompi hahmottaa ryhmien koko ja niissä tapahtuneet muutokset kuudennen ja seitsemännen Euroopan parlamentin aikana. Taulukoissa on käytetty lähteenä Euroopan parlamentin tutkimuspalveluiden tilaamaa raporttia, jonka on kirjoittanut Christian Salm. Käytän puolueista taulukossa käytettyjä lyhenteitä. Osa lyhenteistä vastaa ryhmien ranskankielistä nimitystä, sillä ranskan kieltä käytetään laajasti EU:n asiakirjoissa ja täysistuntokeskusteluissa, vaikka nämä ovatkin käännetty englanniksi.

Taulukko 1 Euroopan parlamenttien puolueyhmistä ja puolueiden nimistä.

Kuudes Euroopan parlamentin kausi		
Puolueen nimi	Akronyymi	Paikkojen määrä
Group of the European People's Party (Christian Democrats) and European Democrats	PPE-ED	288
Socialist Group in the European Parliament	PSE	217
Group of the Alliance of Liberals and Democrats for Europe	ALDE	100
Union for Europe of the Nations Group	UEN	42
Group of the Greens/European Free Alliance	Verts/ALE	43
Confederal Group of the European United Left – Nordic Green Left	GUE-NGL	41
Independence/Democracy Group	IND/DEM	22
Non-attached members	NI	31
Yhteensä		784

Taulukko 2 Euroopan parlamenttien puolueyhmistä ja puolueiden nimistä.

Seitsemäs Euroopan parlamentin kausi		
Puolueen nimi	Akronyymi	Paikkojen määrä
Group of the European People's Party (Christian Democrats)	PPE	265
Group of the Progressive Alliance of Socialists and Democrats in the EP	S&D	184
Group of the Alliance of Liberals and Democrats for Europe	ALDE	84
Group of the Greens/European Free Alliance	Verts/ALE	55
European Conservatives and Reformists Group	ECR	55
Confederal Group of the European United Left – Nordic Green Left	GUE-NGL	35
Europe of Freedom and Democracy Group	EFD	35
Non-attached members	NI	26
Yhteensä		736

Parlamentin puolue ryhmien kehitys on yhdistelmä jatkuvuutta ja muutosta.

Sosiaalidemokraatit (PSE ja myöhemmin S&D) ja kristillisdemokraatit (PPE-DE ja PPE) ovat olleet lähes poikkeuksetta kaksi suurinta ryhmää, kuten myös tarkastelemani aikana.

Pienempien ryhmien joukossa on joitakin johdonmukaisia malleja: usein kolmanneksi suurin ryhmä on ollut liberaaliryhmä. Vuoden 2004-2012 keskusteluissa liberaaliryhmän nimenä on ALDE. Sosiaalidemokraattien poliittisesti vasemmalla puolella on vasemmistolainen ryhmä (GUE-NGL) ja ryhmä, jossa on vihreitä ja/tai regionalisteja (Verts/ALE).

PPE:n poliittisesti oikealla puolella on lähes aina ollut kaksi ryhmää. Näistä toinen on yleensä ollut maltillisen euroskeptinen, jossa suurin osa jäsenistä hyväksyy EU:n laajalti mutta vastustaa liittovaltiokehitystä. Toinen taas on ollut radikaalimmin euroskeptinen ryhmittymä, jossa suurin osa jäsenistä vastustaa EU:n olemassaoloa tai haluaa maansa lähtevän siitä.¹⁰

Kuudennella kaudella euroskeptistä ryhmää edustivat IND/DEM sekä UEN ja oikeistoradikaalimpaa siipeä ITS, joka oli hyvin äärioikeistolainen ja elikin vain vuodet 2007-2009. Seitsemännellä kaudella UEN hajosi ja euroskeptistä kenttää tuli korvaamaan EFD.

Vuonna 2009 syntyi uusi ryhmä ECR, jonka jäsenet koostuivat Iso-Britannian konservatiivisemmista europarlamentaarikoista. Kaikkien ryhmien kokoonpanot ja nimet ovat kuitenkin muuttuneet jatkuvasti ja puolueet ovat vaihdelleet ryhmien välillä, lähteneet valtavirtaiseen ryhmään, sitoutumattomien ryhmään tai yksinkertaisesti kadonneet.¹¹

1.1 Meripolitiikan kehitys

Tutkimus on jaettu temaattisiksi luvuiksi ja vaikka ne noudattavat kronologista järjestystä on hyvä luoda lyhyt katsaus meripolitiikan kehitykseen ja keskeisiin sopimuksiin.

Kansainvälinen yhteisö neuvotteli ja hyväksyi suurimman osan siitä, mitä nyt kutsumme ”merioikeudeksi” ja mihin nykyajan meripolitiikat perustuvat 1900-luvulla. Toisen maailmansodan jälkeen lisääntynyt valtamerten käyttö herätti huomiota kansainvälisessä yhteisössä sekä aiheutti useita näkyviä ekologisia ongelmia ja ympäristökatastrofeja.

Ymmärrettiin, että tarvittiin yksityiskohtaisempia ja kattavampia sääntöjä. Yhdistyneiden Kansakuntien alaisuudessa kansainvälinen yhteisö rakensi yksityiskohtaisemman ja

¹⁰ Corbett 2011, 81.

¹¹ Corbett 2011, 81.

painavamman lainsäädännön valtameren hallintaan. Erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimus UNCLOS toimii valtamerien hallinnoinnin kehys- tai kattoelimenä antamalla valtuudet, koordinoimalla ja täydentämällä muita meritoimintaan liittyviä sopimuksia.¹²

UNCLOS:in mukaan rantavaltioilla on oikeus 200 meripeninkulman etäisyydelle rantaviivasta ulottuvaan talousvyöhykkeeseen ja sen luonnonvarojen hyödyntämiseen ja tutkimiseen. Sopimus on yksi suurimpia merisopimuksia ja sitä kuvastaa se, että neuvottelut kestivät melkein vuosikymmenen (1973–1983). Kansainvälisesti UNCLOS astui voimaan vuonna 1994. Vuonna 1982 sen allekirjoitti 117 valtiota ja viime vuonna sopimuksessa oli 168 osapuolta¹³. UNCLOS on kehys, joka tarjoaa perustan valtamerien kansainväliselle oikeudelle. Sen pohjalta merioikeutta voidaan kehittää yksinkertaisemmilla kansainvälisillä sopimuksilla ja valtioiden kehittyvillä poliitikoilla. UNCLOS:in avulla voidaan laajentaa merioikeutta ja laajennuksia on jo alkanut syntyä. Nämä tekevät merioikeudesta laajempaa mutta samalla monimutkaisempaa sekä yksityiskohtaisempaa kuin UNCLOS sinänsä.¹⁴

2000-lukua kutsutaan UNCLOS-jälkivaiheeksi, sillä yhä useampi valtio laatii tai on jo laatinut meristrategian. Pioneereina nähdään toimineen Kanada ja Australia 1990-luvun lopussa. Uudet meristrategiat refleктоivat muutosta meripolitiikan ydintavoitteissa; lainkäyttövallan (kuka omistaa meret) laajentumisesta niiden hallintointiin (kuka hallitsee meriä). Valtamerien hallinto on yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa, joka on saavutettavissa vain sellaisille kansakunnille, joilla on kehittyneitä instituutioita, kuten esimerkiksi Euroopan unioni. Hallinto keskittyy enemmän kansallisen lainkäyttövallan alle kuuluviin merialueisiin ja on heikompaa yhteisellä valtamerellä, vaikkakin maantieteellisesti avomeret ja merenpohja hallitsevat maapalloa.¹⁵

EU:n yhteinen meripolitiikka (YMP) hyväksyttiin 10. lokakuuta 2007 poliittisena aloitteena. Se luotiin, jotta EU:n merialueiden taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät erityispiirteet voidaan ottaa paremmin huomioon. Tätä aloitetta kutsutaan siniseksi kirjaksi (engl. *Blue Book*). YMP:n tavoitteet ovat seuraavat:

(1) valtamerien ja merten kestävän käytön maksimointi

¹² Mendenhall 2019, 27–28.

¹³ ”Treaty Collection”. United Nations, 2021.

<https://treaties.un.org/pages/ViewDetailsIII.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXI-6&chapter=21> [luettu: 27.10.2021].

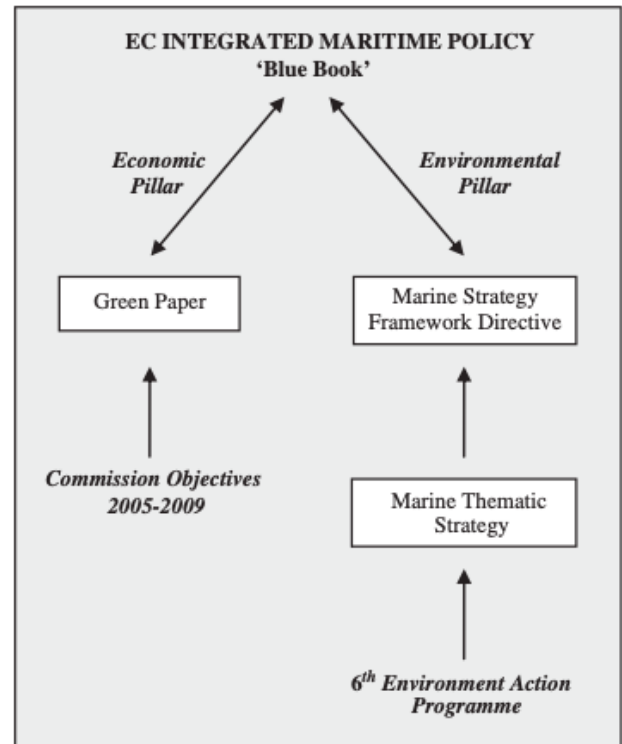
¹⁴ Hoagland, Jacoby, Schumacher & Burns, 2018, 527–530.

¹⁵ Suárez de Vivero 2007, 409–411.

- (2) meripolitiikan osaamisen ja innovoinnin perustan luominen
- (3) korkeinta elämänlaatua rannikkoalueilla;
- (4) edistetään Euroopan johtajuutta kansainvälisissä meriasioissa; ja
- (5) merenkulun Euroopan näkyvyyden parantaminen

Meripolitiikasta komissio on esittänyt kaksi edistymiskertomusta; vuosina 2009 ja 2012.

Sinisen kirjan julkistamisen jälkeen komission tekemät tilanneselvitykset osoittavat, että suurin osa jäsenvaltioista on alkanut siirtyä meripolitiikan yhdentymiseen komission kesäkuussa 2008 antamien joustavien suuntaviivojen ja ohjeiden mukaisesti.¹⁶ Meripolitiikan tutkija De Santo on pyrkinyt hahmottamaan YMP:n lailliset kehityssuunnat ja nämä on esitelty kuvassa 1. Kuva auttaa hahmottamaan, kuinka komission sininen kirja koostuu kahdesta pilarista; talous- ja ympäristöpilarista. Sen avulla on helpompi hahmottaa, että mitkä politiikat ja politiikkatoimet muodostavat nämä pilarit.

Kuva 1. De Santon kuvaus Blue Bookin talous- ja ympäristöpilarista sekä Blue Bookin muodostumisesta.

Yhteiseen meripolitiikkaan kuuluu keskeisesti komission laatimat yhdenmukaisen meripolitiikan merialuestrategiat EU:n merille ja valtamerille. Niiden tarkoitus on ottaa paremmin huomioon merialueiden taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät erityispiirteet. Merialuestrategia on aluepohjainen toimintamalli. Sen pohjalta ja sen mukaan tietyt merialueen valtiot tekevät yhteistyötä ja käsittelevät meritalouden ja meriympäristön suojelun kehittämiseen liittyviä yhteisiä haasteita ja mahdollisuuksia yhdessä.¹⁷ Strategiset lähestymistavat makroalue- ja merialuestrategioiden kehittämiseksi tuovat lisäarvoa koordinoituun toimintaan ja politiikan täytäntöönpanoon. Meriallas määritellään tiettyä maantieteellistä aluetta koskevaksi rakenteelliseksi yhteistyökehykseksi, jonka ovat

¹⁶ Euroopan parlamentin verkkosivut, Euroopan unionin yhdenmukainen meripolitiikka.

<<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/121/euroopan-unionin-yhdenmukainen-meripolitiikka>> [luettu: 24.10.2021]; Koivurova 2012, 163–164; Marin Chintoan Uta 2014, 27.

¹⁷ ”Euroopan unionin yhdenmukainen meripolitiikka”. Euroopan parlamentin verkkosivut, 2021.

<<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/121/euroopan-unionin-yhdenmukainen-meripolitiikka>> [luettu: 24.11.2021].

kehittäneet unionin toimielimet, jäsenvaltiot, niiden alueet ja tarvittaessa merialtaan jakavat kolmannet maat. Merialuestrategia perustuu paikkoihin ja liittyy samalla maantieteellisellä alueella sijaitseviin EU:n jäsenvaltioihin ja EU:n ulkopuolisiin valtioihin, ja siinä otetaan huomioon merialtaan maantieteelliset, ilmastolliset, taloudelliset ja poliittiset erityispiirteet.¹⁸

1.2 Aikaisempi tutkimus ja tutkimuskysymykset

EU:n meripolitiikasta on kirjoitettu yhä enenemissä määrin 2000-luvulla. Mitä lähemmäksi nykypäivää tullaan, sitä enemmän tutkimuskirjallisuutta löytyy. Aikaisempaa tutkimusta ennen 2000-lukua EU:n meripolitiikasta ei ole runsaasti ja tämä onkin ymmärrettävää, sillä EU:n integraation kasvaessa ja unionin laajentuessa se antaa mahdollisuuksia uusiin politiikkoihin. Sen jälkeen, kun uutta politiikkaa on luotu, sitä voidaan alkaa analysoida. Meritutkimuksen vähydestä kertoo esimerkiksi se, että tunnemme meriä vähemmän kuin tunnemme kuuta.

Euroopan parlamenttia on tutkittu runsaasti ja sen toimintaa on pyritty selkeyttämään esimerkiksi Satu Helinin kirjassa *Euroopan parlamentti* (2017). Kansainvälisiä julkaisuja on muun muassa Corbett, Jacobs ja Shackelton kirjoittama kirja *European parliament* (2011). Molemmat kirjat tarkastelevat Euroopan parlamenttia, kuinka se valitaan ja miten parlamentti toimii ja työskentelee.¹⁹ Ne toimivat tutkimuksessa tärkeinä teoksina, sillä ne antavat tärkeää pohjakirjallisuutta parlamentin toiminnan ymmärtämiseen, jotta voidaan tutkia sen keskusteluja. Yleisesti Euroopan parlamenttia ja sen asemaa sekä osallistumista EU:n päätöksenteon prosesseihin on tutkittu paljon. Sen kantoja erilaisiin yksityiskohtaisempiin politiikan aloihin on tutkittu, mutta keskusteluja meripolitiikasta ei ole analysoitu aikaisemmin. EU:n kokonaisvaltaista suhtautumista ja varsinkin komission tuottamia politiikkoja meripolitiikan pohjalta on analysoitu laajemmin.

EU:n meripolitiikasta löytyy Suomesta yksi pro gradu –työ Helsingin yliopistosta, joka on Maija Kokkosen kirjoittama ”Europeanization at sea – New ’EU’ropea marine space through policy integration in EU’s maritime spatial planning”. Meren sosiaalisesta konstruktiosta on kirjoittanut Philip Steinberg (2001) kirjassaan *The Social Construction of the Ocean*. Hän erottelee meren tilana, jota tulisi suojella pilaantumiselta sekä sen liikakäytöltä. Hän

¹⁸ Moreira & Bravo 2019, 542.

¹⁹ Helin 2017; Corbett, Jacobs & Shackelton 2011.

määrittelee meren tilana liikenteelle (hyödykkeille ja ihmisille), geopoliittisena ja sotilaallisena taistelukenttänä ja tilana joka tarjoaa luonnonvaroja kuten kalaa, suolaa, mineraaleja ja öljyä.²⁰

EU:n merien hallinnosta sekä meridirektiivistä on kirjoitettu jonkin verran artikkeleita, joista suurin osa 2010-luvulta, kun EU on alkanut ottaa suurempaa toimijuutta meripolitiikassaan. Meripolitiikkaa eri aikakausina on esimerkiksi analysoinut Juan Suarez de Vivero, Timo Koivurova sekä Fátima Moreira ja Bárbara Bravo.²¹ Historiallisempaa katsausta maailman merihistoriaan esitetään kokoelmateoksessa *Oceanic histories* (2017), jonka ovat toimittaneet David Armitage, Alison Bashford ja Sujit Sivasundaram. Se on ensimmäinen kattava maailmanhistorian kuvaus, jossa tarkastellaan meriä keskipisteenä. Julkaisu onkin lähellä nykypäivää ja kertoo osakseen siitä, kuinka merien tutkimiseen ja niiden merkitykseen aletaan nykyään kiinnittää huomiota yhä enemmän.²²

Armitage kollegoineen kirjoittaa, että ympäristöhistoria on hiljalleen ottanut meret huomioon ja 1990-luvun lopussa syntyi ympäristöhistorian osa-alue, joka tunnusti itse valtameret tutkimuksen kohteiksi. Merellinen muutos ympäristöhistoriassa osoittaa suurempaa kulttuurista ja poliittista muutosta, jossa ”sininen” on jossain määrin seurausta ”vihreästä”. Tällä tarkoitetaan sitä, että valtamerien historia saattaa kollektiivisesti esittää sinisen maailmanhistorian, ja on saanut inspiraatiota maailman vihreästä historiasta. Tässä yhteydessä esimerkiksi Tyynenmeren kalakantojen hoitoon keskitetty ”sininen vallankumous” seisoo maatalouden ”vihreän vallankumouksen” rinnalla.²³

EU:n ja varsinkin europarlamentaarikkojen suhtautuminen meripolitiikkaan on siis mielenkiintoinen, mutta myös ajankohtainen ja tutkimaton aihe. Käsitykset siitä, miten ympäristö, talous ja hallinto sekä EU-integraatio näkyvät europarlamentaarikkojen puheenvuoroissa auttaa tutkimaan tätä kuvattua meripolitiikan uutta aikakautta. Näitä käsityksiä ja meren merkitystä pyritään hahmottamaan seuraavien tutkimuskysymysten kautta:

- Minkälaisia näkemyksiä europarlamentaarikoilla oli EU:n toteuttamasta meripolitiikasta vuosina 2006–2012 yhtenäistä meripolitiikkaa sekä merialuestrategia

²⁰ Steinberg 2001.

²¹ Suarez de Vivero 2007; Koivurova 2012, 2016; Moreira & Bravo 2019.

²² Armitage et al. 2017.

²³ Armitage et al. 2017, 13–15.

koskevista täysistuntokeskusteluissa? Mitkä teemat nousivat esille ja miksi? Mitä merkitys nähtiin merellä olevan EU:lle?

1.3 Metodi ja aineisto

Tässä tutkimuksessa aineistona käytetään Euroopan parlamentin sähköisestä arkistosta löytyviä täysistuntopöytäkirjoja, jotka sijoittuvat aikakaudelle 2006–2012. Aikakauden rajaus vuoteen 2012 johtuu siitä, että keskusteluja ei ole käännetty vuodesta 2013 eteenpäin, vaikka EP:n seitsemäs kausi sijoittuu ajalle 2009–2014. Aineiston analysoimiseen tutkimuksen metodina käytetään laadullista sisällönanalyysia. Sen avulla aineisto järjestetään tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta sen sisältämää informaatiota²⁴.

Perti Alasuutarin mukaan laadullinen analyysi koostuu kahdesta vaiheesta. Nämä ovat havaintojen pelkistäminen ja arvoituksen ratkaiseminen, mutta vaikka ne voidaan eritellä toisistaan, niin käytännössä ne tapahtuvat samanaikaisesti. Aineistoa tarkasteltaessa tulee kiinnittää huomiota siihen, mikä on kulloisenkin kysymyksenasettelun kannalta olennaista. Näin aineistosta pystytään tekemään erillisiä ”raakahavaintoja” ja ne yhdistetään yhdeksi suuremmaksi havainnoksi. Myös erilaisuudet ja poikkeukset suhteutetaan kokonaisuuteen. Tutkija tarkastelee puhujien mielipiteitä ja käsityksiä etäältä ja näin pystyy hahmottamaan, miten ne eri tavoin kertovat siitä mikä tutkijaa kiinnostaa. Laadullisen analyysin toinen vaihe on Alasuutarin mukaan arvoituksen ratkaiseminen. Se tarkoittaa sitä, että tuotettujen johtolankojen ja havaintojen pohjalta tehdään merkitystulkinta tutkittavasta ilmiöstä. Tässä vaiheessa viitataan muuhun tutkimukseen ja kirjallisuuteen. Empiiristä aineistoa ja näitä ”raakahavaintoja” ei unohdeta, vaan ne kulkevat analyysin mukana tutkimuksessa. Niistä etsitään vihjeitä merkitystulkintojen tekemistä sekä koko ”arvoituksen ratkaisemista” varten. Mitä enemmän tähän arvoituksen ratkaisemiseen on käytettävissä vihjeitä sekä tukea tilastotiedoista, muista tutkimuksista ja teoriakirjallisuudesta, sitä enemmän niin tutkija kuin lukija voi luottaa siihen, että ratkaisu on mielekäs ja se ei ole vain yksi monista mahdollisuuksista. Tieteellinen tutkimus ei voi koskaan saavuttaa täyttä varmuutta.²⁵

Aineisto on ensiksi hahmotettu englanninkielisillä meri-aiheisilla sanahauilla. Nämä ovat *maritime*, *marine*, *sea* ja *ocean*. Yhteensä hakukoneella haettaessa nämä haut ovat tuottaneet

²⁴ Tuomi & Sarajärvi 2013, 108.

²⁵ Alasuutari 2011, 38–54.

koko aineiston aikarajauksen ajalta yhteensä 494 osumaa. Tämän jälkeen aineistosta on etsitty ne keskustelut, jotka koskettavat yhtenäistä meripolitiikkaa ja merialuestrategioita. Näitä keskusteluita oli käyty Euroopan parlamentissa yhteensä 11 ja ne muodostavat tutkimuksen aineiston. Ulkopuolelle on jätetty Välimeren aluestrategian keskustelu, sillä keskustelu keskittyi hyvin paljon enemmän alueen taloudelliseen kehitykseen ja turvallisuuspolitiikkaan. Meri ei ollut keskeisessä osassa keskusteluja ja hakutuloksia yllämainituille sanoille oli hyvin niukasti, kun taas muissa keskusteluissa se oli eniten mainittu sana. Jo keskusteluiden nimistä voi päätellä, että niiden keskiössä ei toimi meri, toisin kuin tutkimuksessa käytetyissä keskusteluissa jokaisessa oli maininta merestä aikaisemmin esitetyissä englanninkielien muodoissa. Tämän lisäksi Välimeren merialuestrategiaa ei ole julkaistu, vaan komissio on ainoastaan esittänyt siitä kaksi aloitetta.

Kun aineisto oli rajattu, se käytiin ja läpi ja siitä muodostettiin hyvä yleiskuva. Tämän jälkeen aineisto on pelkistetty, jonka jälkeen se on purettu osiin ja näiden avulla pyritty löytämään suurempia linjoja. Aineistoa on vertailtu ja siitä on etsitty yhtenäisiä teemoja. Tällä tavalla sisällönanalyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn. Siinä edetään empiirisestä aineistosta kohti käsitteellisempää näkemystä tutkittavasta ilmiöstä.²⁶ Metodien avulla aineisto on jaoteltu temaattisesti suurempien luokkien alle. Temaattisten suurempien aiheiden alle on jäsenneilty käsitteitä ja näin luotu tutkimuksen temaattinen kokonaisuus. Temaattiset kokonaisuudet muodostavat tutkimuksen sisällön. Aineiston perusteella voidaan hahmottaa kolme suurempaa teemaa, jotka ovat ympäristö, talous sekä hallinto ja integraatio. Tätä on pyritty kuvaamaan alla olevassa taulukossa.

Ympäristö	Talous	Hallinto ja integraatio
merien ympäristön suojelu, resurssien suojelu, ihmisten toimien vaikutus ympäristöön, ilmastonmuutos	taloudellinen kasvu, kestävä kasvu ja kestävä kehitys, resurssimahdollisuudet, valtameripalvelut	Kansainvälinen yhteistyö, Venäjä, EU-integraatio, EU:n merihallinnointi

Primaariaineisto on englanninkielistä, sillä parlamentin asiakirjoissa englanninkielisiä käännöksiä on enemmän kuin suomenkielisiä, joten näin keskusteluja ei jää tutkimuksen ulkopuolelle. Sitaateissa on kuitenkin käytetty suomennosta, joka on oma tekemä

²⁶ Tuomi & Sarajärvi 2013, 108–113.

käännökseni. Tutkimuksessa on huomioitu, että puheenvuoroja ei ole useimmiten tutkittu puhujan omalla äidinkielellä ja vaikka käännös pyrkii esittämään asiat samalla tavalla, niin sanojen merkitys saattaa silti muuttua. On kuitenkin järkevintä tutkia keskusteluja englanniksi, sillä Euroopan parlamentissa europarlamentaarikot saavat puhua omalla äidinkielellään, jolloin keskusteluissa voisi mahdollisesti olla jopa 23 eri kieltä.

Aineiston käsitellessä poliittista keskustelua, on hyvä tarkastella tähän liittyvää metodikirjallisuutta. Wiesner, Haapala ja Palonen kirjoittavat kirjassaan *Debates, Rhetorics and Political Action - Practices of Textual Interpretation and Analysis* (2017), että keskusteluista ja asiakirjoista on tullut tärkeitä lähteitä politiikan analysoinnissa, erityisesti sen retoriikan ja diskurssien tutkimuksessa sekä poliittisen ajattelun historiassa, mutta myös vertailevassa politiikassa ja eurooppalaisissa tutkimuksissa. Kasvavasta kiinnostuksesta huolimatta keskusteluja ja dokumentteja käsitellään usein pelkkinä toimijoiden tavoitteiden ja motiivien heijastuksina, voimasuhteiden ilmaisuina tai yksinkertaisina alkusoittoina asioille, joilla ”lopulta on merkitystä”, kuten äänestystulokset tai politiikan tuotokset. On tärkeää nähdä keskustelujen ja asiakirjojen lisäksi keskustelu ja dokumentaatio poliittisen toiminnan *muotona*, joka ylittää sekä puoluejaon että äänissä ilmaistut enemmistön. Keskustelut ovat siis ratkaiseva tutkimusmateriaali kaikille, jotka ovat kiinnostuneita politiikan analysoinnista tai sen ymmärtämisestä.²⁷

Garssen ja van Eemeren ovat tutkineet Euroopan parlamentin keskusteluiden argumentatiivisia muotoja sen lainsäädäntökeskusteluissa. He päättelivät, että Euroopan parlamentissa käytävät keskustelut ovat toisaalta hyvin säänneltyjä; puhejärjestys on määrätty ja keskeytykseen ei ole paljon varaa. Näin parlamentaariset keskustelut ovat varsin järjestäytyneitä ja jäseneltyjä. Toisaalta rajoituksia ei ole paljoa, kun on kyse siitä, minkälaisia argumentoinnin muotoja Euroopan parlamentin jäsenet voivat käyttää. Argumentointivaiheessa käytettäviin argumentointijärjestelmiin ei ole erityisiä rajoitteita. Ne argumentointityypit, jotka näkyvät Euroopan parlamentin keskusteluissa, määräytyvät pitkälti sen pohjalta, että keskustelu on poliittista keskustelua, jossa käsitellään lainsäädäntöä ja poliittisia asioita. Kannattajien ja vastustajien käyttämät argumentointityypit on pääosin ennalta määrätty esittelijän alustavassa esityksessä. Koska parlamentin lainsäädäntökeskustelun toiminnan institutionaalinen tavoite on jatkuva lausunto, joka muodostuu säädösehdotuksesta, tärkein odotettavissa oleva väite on käytännön argumentointi,

²⁷ Wiesner et al. 2017, 2.

jonka vastaväittäjä esittää suoraan keskustelun alussa. Tällä käytännön argumentoinnilla pyritään aina ratkaisemaan tietty ongelma. Parlamentin jäsenen esittämän argumentoinnin on oltava merkityksellinen tämän alkuperäisen argumentoinnin kannalta.²⁸

Aineistoa tutkiessa tutkijan tekijän on hyvä tiedostaa asioita, joita tulee ottaa huomioon tutkiessa muiden puheita, parlamentaarista keskustelua ja retoriikkaa. Tärkeää on huomioida, että sitä mitä ollaan sanottu, ei voi tutkia laittamatta asiaa kontekstiin. Jotta voidaan ymmärtää poliittista tilannetta sekä sen käsitteellistä, menetelmällistä ja institutionaalista kehystä, tulee ymmärtää keskustelussa käytettyjä retorisia välineitä. Poliitiikan tutkijoilla on tarve poliittiselle lukutaidolle, jotta voidaan analysoida keskustelun liikkeiden ja tuomioiden näkökohtia sekä merkityksiä. Samalla on vältettävä jälkiviisautta, toisin sanoen anakronismia, eli soveltamasta sellaista tietoa keskusteluiden analyysiin, jota poliitikot, eli tässä tutkimuksessa useimmiten europarlamentaarikot, eivät olisi voineet tietää tai jonka perusteella he eivät olisi voineet toimia tekojensa tai puheidensa aikaan. Näin ollen käytännön tuntemus käsitteiden historiasta on välttämätöntä, jotta voidaan ymmärtää ”pelisäännöt” ja osallistua keskusteluihin tasavertaisesti muiden pätevien toimijoiden kanssa.²⁹

²⁸ Garssen & van Eemeren 2016, 26.

²⁹ Wiesner et al. 2017, 67, 27.

2 Saastuneet meret, huolestuneet europarlamentaarikot: merien suojele ja ympäristöturvallisuus

Yhtenäinen meripolitiikka nähdään koostuvan kahdesta pilarista, joita kutsutaan ympäristöpilariksi ja talouspilariksi. Ympäristöpilari on syntynyt vähitellen ja sen muodostumisen voidaan nähdä alkaneen vuonna 2002, kun EU:n kuudes ympäristön toimintaohjelma identifioi merellisen ympäristönsuojelun yhdeksi tärkeimmistä alueistaan. Samalla se lisäsi EU:n kokonaisvaltaisempaa näkemystä merialueista. Uusi lähestymistapa tukee EU:n 2000-luvulla ottamaa suurempaa roolia ympäristödiplomatiassa sekä sen kestävä kehityksen perustavoitteita, jotka on sisällytetty Amsterdamin sopimukseen EU:n politiikkojen yhteisenä tavoitteena jo vuonna 1997. Toisin sanoen kestävä kehitys ohjaa EU:n politiikkaa ja politiikkatoimia. EU:n 2011 määrittämässä kestävä kehityksen tavoitteissa ekologisen kestävyuden alueella EU:n periaatteena on ”elää ympäristön asettamissa tavoitteissa”. Tähän tavoitteeseen olennaisesti kuuluu ympäristöresurssien suojele ja säilyttäminen niin tämänhetkiselölle käytölle kuin tulevaisuuden sukupolville.³⁰

Euroopan parlamentista usein oletetaan, että se on ympäristöasioiden puolestapuhuja ja EU:n kolmesta lainsäätäjainstituutiosta ”vihrein”. Käytännössä komissio tekee lainsäädäntöaloitteet, joten instituutio määrittää vahvasti EU:n lainsäädännön agendaa. Lissabonin sopimuksen jälkeen vuodesta 2009 eteenpäin myös parlamentilla on yhdessä neuvoston kanssa mahdollisuus muuttaa lainsäädäntöä. Lainsäädäntövallan käyttäjinä ne ovat molemmat vastuussa lainsäädännön hyväksynnästä. 1990-luvulta lähtien syntyi hallitseva oletus, että kun EP muutti lainsäädäntöä, se pyrki kiristämään ympäristötavoitteita ja joskus onnistui tässä. Lisäksi EP on tarjonnut foorumin vihreille puolueille, jotka ovat pärjänneet hyvin Euroopan parlamentin vaaleissa, ja parlamentin mietintöjen jakamista koskevien sääntöjen mukaan Vihreät voivat ottaa vastuun Euroopan parlamentin lausuntojen laatimisesta ja siten muokata lainsäädäntöä.³¹

Tässä luvussa keskitytään näihin keskusteluihin, jotka voidaan myöhemmin tarkasteltaessa hahmottaa koskeneen juuri ympäristöpilaria. Keskustelut käytiin EP:n kuudennella kaudella, mutta keskustelujen teemoja on hahmotettavissa myös seitsemännellä kaudella. Eri poliittiset ryhmät osallistuivat aktiivisesti keskusteluihin, kuten liitteestä 1 voi päätellä. Eniten

³⁰ Barnes & Hoerber 2013, 20.

³¹ Burns, Carter, Davies & Worsfold 2013, 936.

puheenvuoroja pitivät PPE-DE-, PSE- ja ALDE-ryhmien europarlamentaarikot. Nämä puheenvuorot jakaantuivat siis sosiaalidemokraattien, kristillisdemokraattien ja Euroopan demokraattien ryhmän sekä liberaalidemokraattien välillä. Varsinkin kuudennella EP:n kaudella PPE-DE- ja PSE-ryhmillä oli saman verran puheenvuoroja, molemmilla yhteensä 48 puheenvuoroa. Puheenvuorojen määrä muiden ryhmien osalta kuvasti puoluryhmien kokoa. Tämän lisäksi suurta ristiriitaa perinteisen oikeisto-vasemmisto – akselin kanssa ei ollut, vaan europarlamentaarikot olivat yhtä mieltä suurista poliittisista linjoista. Tämän perusteella voidaan tulkita, että merien suojeleminen oli ryhmien ylittävä tavoite ja näin ollen merkittävä yhteinen arvo.

Tässä luvussa tarkastellaan sitä, miten ja miksi ympäristöpilari syntyi. Samalla tarkastellaan sitä, että miksi meriä halutaan suojella ja mitä meren/merien suojeleminen merkitsee europarlamentaarikoille. Keskusteluista on hahmotettavissa vahva ympäristöturvallisuuden diskurssi, jota analysoidaan luvun toisessa kappaleessa tarkemmin.

2.1 ”Olemme saavuttaneet kriisikohdan”: ympäristöpilarin synty

Ensimmäiset askeleet yhtenäistä meripolitiikkaa kohtaan nähdään olleen yhteisen kalastuspolitiikan muodostuminen, jolloin komissio asetti kalastuskiintiön (engl. *total allowance catch*) jokaista jäsenvaltioita kohden. Jäsenvaltiot olivat itse vastuussa tämän toteuttamisesta ja valvonnasta. Komission esittämät pyyntirajoitukset perustuivat tieteelliselle neuvonnalla sekä kalastusministerineuvoston päätökselle. Kalastusala on pystynyt vaikuttamaan valtavasti pyyntikiintiöihin, jonka takia yhteinen kalastuspolitiikka on läpikäynyt uudistuksia vuosina 2002 ja 2009, johtuen kalakantojen harvenemisesta.³² Yleisesti nähdään, että yleisen kalastuspolitiikan uudistus vuonna 2002 nähtiin epäonnistuneen. Tämän lisäksi EU on saanut lähes koko 2000-luvun paljon kritiikkiä sen kalastuspolitiikasta, sillä se ei ole päässyt sen asettamiin tavoitteisiin ja samalla se toimii yhtenä maailman suurimmista kalamarkkinoista.

Meripolitiikan käynnistyminen voidaan nähdä tarkemmin alkaneen meristrategiapuitedirektiivin (MSPD) luomisella, josta vastuussa oli komission ympäristöyksikkö (DG Envi). MSPD:n tavoitteena on suojella meriympäristöä tehokkaammin

³² Koivurova 2012, 163.

kaikkialla Euroopassa ja komissio laati tätä varten yksityiskohtaiset kriteerit sekä menetelmästandardit, joiden avulla jäsenvaltiot voivat panna MSPD:n täytäntöön³³. MSPD:n kehitys alkoi vuonna 2002 komission tiedonannolla, jonka nimi on ”Temaattinen strategia kohti meriympäristön suojelua ja säilyttämistä”. Komissio järjesti tiedonannosta laajan kuulemisprosessin vuosina 2002–2004. Direktiiviehdotus julkaistiin lokakuussa 2005, jonka jälkeen asiakirjaa varten järjestettiin kuuleminen, joka kesti huhtikuuhun 2006 saakka.

Prosessissa nostettiin esiin kolme keskeistä kysymystä koskien direktiiviä. Ensimmäinen ”hyvän ympäristötilan” määrittelyssä ei ollut varmuutta, ja haluttiin alleviivata tarvetta ymmärtää todennäköisiä ympäristötilan vaatimuksia etukäteen. Haluttiin siis tietää mitä konkreettisia vaatimuksia jäsenvaltioille asetetaan, jotta voidaan saavuttaa hyvä ympäristön tila. Toinen huolenaihe keskittyi direktiiviin, jota ehdotettiin integraation tarvetta varten muun EU:n lainsäädännön, erityisesti vesipolitiikan puitedirektiivin ja yhtenäisen kalastuspolitiikan (YKP) välillä. Kolmanneksi kuulemismenettelyssä nostettiin esiin kysymys siitä, miten direktiivi pannaan täytäntöön, esimerkiksi jäsenvaltioiden välistä koordinaatiota koskevien järjestelyiden kautta ja mikä tulisi olemaan komission rooli strategioiden ja ohjelmien hyväksymisessä.³⁴ Lopullinen direktiivi keskittyikin hyvin paljon meriympäristön suojeluun ja muodosti meripolitiikan niin kutsutun ”ympäristöpilarin” ja direktiivi hyväksyttiin vuonna 2008. Direktiivi edellyttää, että jäsenvaltiot määrittelevät merialueensa ja saavuttavat näissä hyvän ympäristön tilan vuoteen 2020 mennessä.³⁵

Vuonna 2006 julkaistiin aiheeseen liittyvä tutkimus ”Science study predicts collapse of all seafood fisheries by 2050” *Science*-lehdessä. Siinä tutkijat päättelivät, että merten biologisen monimuotoisuuden häviäminen kaikkialla maailmassa heikentää merkittävästi valtameren kykyä tuottaa mereneläviä, vastustaa tauteja, suodattaa saasteita ja toipua ilmastonmuutoksen ja liikakalastuksen kaltaisista stressitekijöistä. Kalakantojen romahtaminen vaikuttaa ekosysteemeihin hyvin laajasti ja varsinkin vain tiettyjen lajien kalastaminen saattaa saada lajit epäsuhtaan keskenään. Tämä taas vaikuttaa toisten lajien häviämiseen ja sukupuuttoon. Tutkijoiden mukaan lajien häviämisen vaikutukset ulottuvat merenelävien vähenemistä laajemmalle, ja he totesivat, että ihmisten terveyteen kohdistuu myös riskejä, kun köyhtyneet rannikkoekosysteemit ovat alttiita vieraslajeille, tautien puhkeamiselle ja haitallisille

³³ ”Our Oceans, Seas and Coasts”. Euroopan komissio, 21.9.2021. < https://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/marine-strategy-framework-directive/index_en.htm > [luettu 18.4.2022].

³⁴ De Santo 2010, 415–416.

³⁵ Koivurova 2016, 26.

leväkukinnoille. Meri voidaan nähdä ravinteiden ja jätevesien kierrättäjänä, puhdistaan vedestä myrkkyyä, se tuottaa ruokaa ja muuttaa hiilidioksidin ravinnoksi ja hapeksi. Voidakseen tarjota näitä palveluja meri tarvitsee kaikkia toimivia osiaan - miljoonia kasvi- ja eläinlajeja, jotka asuttavat merta.³⁶ Vuoden 2006 keskusteluissa viitataan johonkin tutkimukseen ja vaikka nimeä ei mainita kävisi oheinen tutkimus hyvin yksin europarlamentaarikoiden puheiden kanssa. Nimittäin EP:n kuudennella kaudelle käydyissä meriä koskevissa keskusteluissa viitataan usein merien huonoon ympäristölliseen kuntoon ja siihen, että asialle tulisi tehdä jotain. Keskusteluissa viitataan useampaan otteeseen siihen, että Euroopan alueesta noin puolet on meren peitossa. Tällä pyritään kiinnittämään huomiota siihen, että meret vievät planeetastamme suurimman osan tilasta, joten niiden suojeluun on kiinnitettävä huomiota. Varsinkin meristrategiapuitedirektiiviä koskevat keskustelut alleviivasivat vahvasti ympäristönsuojelun ulottuvuutta yhtenäisessä meripolitiikassa.

Ensimmäisen kerran tähän viitataan vuonna 2006 komission alustavassa puheenvuorossa, kun meriympäristön temaattinen strategia esitellään parlamentille. Komissaari myöntää, että tämänhetkiset toimet eivät ole tarpeeksi riittäviä meriympäristön suojelemiseksi niin kansainvälisellä, kansallisella, kuin EU-tasolla. Tämä johtuu siitä, että mitään aikaisemmista toimista ei ole suunniteltu suojelemaan meriympäristöä sellaisenaan ja täten niillä on rajalliset vaikutukset sen toteutumiseen.³⁷ Komissaari selostaa seuraavaa suunnitelmaa meristrategian toimeenpanolle:

EU:n tasolla hallinnointiin liittyviä toimenpiteitä ei toteuteta. Ensimmäisessä vaiheessa jäsenvaltioiden tehtävänä on kehittää meriä koskeva meristrategia kullakin alueellaan ja ehdottaa käytännön ratkaisuja näiden merten erityistarpeiden huomioon ottamiseksi. Meristrategiaan olisi ensinnäkin kuuluttava meriympäristön ja siihen kohdistuvien uhkien ja paineiden kartoittaminen, uusien ympäristötavoitteiden ja -indikaattoreiden asettaminen sekä seurantaohjelmien laatiminen. Toisessa vaiheessa jäsenvaltioiden on laadittava ja pantava täytäntöön toimenpiteitä ympäristön hyvän tilan saavuttamiseksi. Yhteistyö on erittäin tärkeää jäsenvaltioiden ja niiden kolmansien maiden kanssa, joiden kanssa jäsenvaltiot jakavat suolavesimuodostumia. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi jäsenvaltioiden on työskenneltävä alueellisten merisopimusten puitteissa. Alueelliset yleissopimukset ovat korvaamattomia kumppaneita strategian toteuttamisessa, mistä käy ilmi niiden pitkä kokemus tieteellisestä ja

³⁶ ” Science study predicts collapse of all seafood fisheries by 2050”. *Stanford News*, 2.10.2006. <<https://news.stanford.edu/news/2006/november8/ocean-110806.html>> [luettu: 18.4.2022].

³⁷ EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006; Vladimír Špidla.

teknisestä pätevyydestä ja siitä, että ne pystyvät toimimaan tehokkaasti alueellisella tasolla.³⁸

Vuoden 2006 keskustelu kuvastaa hyvin sitä, kuinka niin EU kuin europarlamentaarikot ovat heränneet meriympäristöjen suojeluun. Europarlamentaarikot nostivat esille sen, että nyt on saavutettu kriisikohta. Kriisikohtana nähdään kalakantojen väheneminen ja merien saastuminen. Käyttämällä sanaa kriisikohta halutaan luoda suurempaa painetta sille, että asialla on kiire ja tuoda esille asian kiireellisyys; kohta ei olisi enää puhtaita meriä joissa uida ja kalatuotteita joita syödä. Uhkina taas nähdään esimerkiksi ilmastonmuutos, jäte, kestävä kalastus, merenkulku, melu, rehevöityminen ja raaka-aineiden louhinta.³⁹ Tämä heijastuu suurempaan ymmärrykseen siitä, mihin kaikkeen meremme vaikuttavat ja kuinka lisääntynyt tieto niistä kertoo erityisesti siitä, kuinka huonosti meret voivat. Varsinkin Carl Schlyter haluaa kiinnittää huomiota siihen sanoessaan:

...jos valtamerten syvyyksissä tapahtuva joukkotuho ja luonnonkatastrofi tapahtuisi sen sijaan – näkyvästi – maalla, keskustelu meriympäristön suojelusta hallitsisi jokapäiväistä keskustelua⁴⁰.

Tämä viittaa hyvin tietämättömyyteen – ja kasvaneeseen tietämykseen meristä. Viittaamalla joukkotuhon ja luonnonkatastrofiin nostetaan yhä enemmän keskustelusta sitä, että kyse on valtavan suuresta asiasta. Dramaattisiin sanoihin turvautumalla, kuten kriisikohtaan, joukkotuhon ja luonnonkatastrofiin europarlamentaarikot saavat sanoihinsa painavampaa retoriikkaa; toisin sanoen asia on heille merkittävä ja huoli on suuri.

Europarlamentaarikot nostavat meren hyvän tilan määrittelyn esille vuoden 2006 keskustelun puheenvuoroissa. Jo ensimmäinen puheenvuoro sekä mietinnön luoja Marie-Noëlle Lienemann viittaa merien hyvän ympäristötilan määrittelyyn sanomalla:

- - se (parlamentti) myös toivoo, että merien ja valtamerten hyvä ekologinen asema määriteltäisiin paljon tarkemmin, jotta tämä ei olisi jonkinlainen hurskas toivo ja jotta voimme olla lähempänä sitä, mitä voidaan tehdä ekosysteemin elämän ja tasapainon palauttamiseksi.⁴¹

³⁸ EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006; Vladimír Špidla.

³⁹ EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006; mietinnönlaatija Marie-Noëlle Lienemann, PSE; Carl Schlyter, Verts/ALE –ryhmän puolesta.

⁴⁰ EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006; Carl Schlyter, Verts/ALE –ryhmän puolesta.

⁴¹ EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006; mietinnönlaatija Marie-Noëlle Lienemann, PSE.

Vaikka europarlamentaarikko Lienemann on itse PSE-ryhmästä, halutaan ryhmän puheenvuorossa uudestaan nostaa esille, että hänellä on koko ryhmän tuki tässä asiassa. Lisäksi ALDE-ryhmän puheenvuoron edustaja nostaa tämän esille erikseen.⁴² Direktiivin ja muun EU-lainsäädännön integroinnin tarve herätti europarlamentaarikoissa keskustelua ja puheenvuoroissa korostettiin vahvasti lainsäädännön tarpeen lisäämistä ja koordinoituja toimia. Keskustelun päätteeksi komissio lisää siihen, että he tarkentavat näitä toimia eli voidaan nähdä, että europarlamentaarikkojen nostamalla asioilla on vaikutusta politiikkaan. Varsinkin direktiivi on suoraa lainsäädäntöä (sen tullessa voimaan), jolla voidaan vaikuttaa koko EU:n alueelle, kun jäsenvaltioiden tulee sisällyttää se omiin valtiollisiin lainsäädäntöihinsä.

Europarlamentaarikkojen vaatimukset keskustelussa ovat selvät, he haluavat komissiolta tiukempaa aikataulua direktiiviin, raportissa vaadittavan ”hyvän ekologisen aseman” tarkempaa määrittelyä ja oikeudellisia toimenpiteitä⁴³. Samalla moni painottaa merisuojealueiden lisäämistä, jotta kalakantoja voitaisiin vahvistaa ja jotta ne saisivat lisääntyä rauhassa. Yhdistettäessä laajempaan historialliseen kehitykseen ja ympäristöpolitiikan vaikutukseen voidaan nähdä, että europarlamentaarikot ovat huomanneet ihmisen ympäristövaikutukset meriin. Lisääntynyt tieto ”tuhosta” ja tulevaisuuden uhka on saanut heidät huomaamaan, että asialle tulee tehdä jotain. Tahto suojella meriä, kertoo siitä, että ne koetaan arvokkaiksi, vaikkakin vasta poliittiset toimet lopulta näyttävät onnistuuko tahto vai ei. Jäsenvaltioiden järjestelmä, jossa määritellään pitkän aikavälin tavoite ympäristön hyvästä tilasta yksilöidyillä merialueilla, tarjoaa vankan perustan sille, että ekosysteemien sietokyky ei ylity. Jäsenvaltioita kannustetaan poliittisesti tuottamaan omia kansallisia yhteisiä meripolitiikkojaan, jotka toteutuessaan antaa paremmat mahdollisuudet Euroopalle merien kokonaisvaltaiseen hoitoon.⁴⁴

Yhtenä syynä miksi meripolitiikka haluttiin luoda, oli siksi että merien suojele koettiin ”moraaliseksi velvollisuudeksi” ja tähän viittaa esimerkiksi Maria do Céu Patrão Neves sanoessaan ”Valtamerten suojele on moraalinen velvollisuus, joka meillä on itseämme ja tulevia sukupolvia kohtaan.”⁴⁵ Merien suojelelun nähtiin siis olevan tulevaisuuden politiikkaa

⁴² EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006; raportoiija Marie-Noëlle Lienemann, PSE, Riitta Myller, PSE –ryhmän puolesta.

⁴³ EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006; raportoiija Marie-Noëlle Lienemann, PSE; Riitta Myller, PSE –ryhmän puolesta; Chris Davies, ALDE-ryhmän puolesta.

⁴⁴ Koivurova 2012, 167–168.

⁴⁵ EP:n TPK, ”Integrated Maritime Strategy” 21.10.2010: Maria do Céu Patrão Neves, PPE.

ja diskurssien vieminen ”moraaliseen velvollisuuteen” painostaa sitä vielä enemmän, että meidän eli EU:n tulisi tehdä asialle jotain. Sana moraaliksi saattaa tässä myös viitata siihen, että olemme itse (europarlamentaarikon näkemyksen mukaan) aiheuttaneet tilanteemme. Europarlamentaarikkojen viittaukset ja halu suojella merta saattava lopulta johtua eriasioista, sillä sana ”suojaus” tarkoittaa eri asioita eri europarlamentaarikoille. Vaikka paljon on viittauksia juurikin ekosysteemin kaventumiseen ja puhtaaseen mereen, jossa voidaan esimerkiksi uida, niin voidaan jäädä pohtimaan mihin lopullinen suojeleminen pohjautuu ja miksi se on tärkeää.

2.2 Ympäristöturvallisuuden diskurssit

Merien suojeleminen nostetaan siis esille tutkimissani keskusteluissa, mutta sillä on eri merkityksiä ja siitä puhutaan eri tavoin. Osalle merien suojeleminen on puhtaasta ympäristön suojeleminen, osalle resurssien suojeleminen ja tulevaisuuden sukupolville säilyttämistä, toiset haluavat turvata kauppareitit. Ennen kaikkea europarlamentaarikot haluavat turvata uudella yhtenäistetyllä meripolitiikalla EU:n talouden kasvun ja tämä tehdään suojelemalla EU:n meriä. Näin ollen suojeleminen-sanan käyttö voi tarkoittaa hyvinkin eri asioita europarlamentaarikoille ja muodostaa mielenkiintoisen turvallisuusdiskurssin, jota tutkia.

Puheenvuoroista nousee esille ympäristöturvallisuusnäkökulmia ja niitä on luokiteltu sekä analysoitu ympäristöturvallisuuden käsitteiden avulla. Ympäristöturvallisuus poikkeaa perinteisestä turvallisuuden käsityksestä, sillä toisin kuin perinteisessä turvallisuusajattelussa, ympäristöturvallisuudessa valtioita ei uhkaa toinen valtio, vaan ympäristö ja ympäristönmuutos. Se ei siis ole ajateltavissa geopolitiittisen ympäristön uhkana, vaikkakin geopolitiikkaa siihen liittyykin.

Ympäristöturvallisuus on verrattain ”uusi” turvallisuuskäsite, joka on syventänyt sekä laajentanut turvallisuuden käsitystä. Se ottaa huomioon, että on olemassa muitakin uhkia kuin valtioiden väliset sodat. Ympäristöturvallisuuden käsitteessä ympäristö voi olla samaan aikaan objekti, jota suojelemaan ja samalla uhan lähde. Ympäristöturvallisuus voidaan jaotella yhteensä kuuteen erilaiseen lähestymistapaan kirjallisuudesta, joista neljä heijastelee keskusteluistakin löytyvää puhetta.⁴⁶ Keskusteluista on hahmotettavissa

⁴⁶ Barnett 2013, 191–193.

ympäristöturvallisuuden diskurssi. Vaikka pyrin käsittelemään näitä ympäristöturvallisuuden lähestymistapoja erikseen, ovat ne silti hyvin lomittaisia.

Ympäristöturvallisuuden osa-alueet, jotka ovat erotettavissa europarlamentaarikkojen diskursseista ovat:

1. Ihmisen toiminnan vaikutukset ympäristöön
2. Joidenkin ympäristöongelmien syyt ja seuraukset eivät noudata valtioiden rajoja
3. Ympäristön ja ilmastonmuutos uhkaavat kansallisturvallisuutta
4. Ympäristön ja ilmastonmuutoksien vaikutukset ihmisten turvallisuuteen⁴⁷

Ensimmäinen osa-alue, joka on hahmotettavissa keskusteluista, on ympäristöturvallisuus. Se voidaan nähdä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön tai kutsua ekologiseksi turvallisuudeksi. Tarkoituksena on pyrkiä turvaamaan ekosysteemejä ja ekologisia prosesseja, joita pääasiallisesti uhkaa ihmisen toiminta.⁴⁸ Tähän voidaan yhdistää keskusteluista heijastuva suojelupuhe; osa europarlamentaarikoista puhuu merestä ekosysteeminä ja ekologisenä prosessina, jota tulisi turvata. Puhetapa nousee jo vuoden 2006 keskustelussa esille ja onkin yksi niistä perusteista, miksi meripolitiikan ympäristöpilari halutaan ”rakentaa”. Tähän viitataan useaan otteeseen, kun puheenvuoroissa korostetaan sitä kaikkea mitä meret meille tarjoavat ja kuinka suuresti ne elämäämme vaikuttavat. Vuoden 2006 keskustelun avauspuheenvuorossa komissaari Vladimir Špidlan esimerkiksi sanoo, että ”terveellinen meriympäristö on ratkaisevan tärkeä niin elämälle kokonaan kuin myös elämänlaadulle”. Toimet meriympäristön hyväksi nähdään vaikuttavan kokonaisvaltaisesti ihmiskunnan kohtaloon.⁴⁹

Tämän lisäksi meriä uhkaavaksi ja ihmisen aiheuttamiksi toimiksi nostetaan muun muassa jäte, kestämaton kalastus, melu, rehevöityminen ja raaka-aineiden louhinta. Keskusteluissa europarlamentaarikot puhuvat meren suojelusta kohteena, objektina, ja myöntävät, että tämä on uhattuna johtuen ihmisen toimista. On mielenkiintoista keiden toimista meren saasteet tai uhat ovat syntyneet. Osa europarlamentaarikoista sanoo, että tämän ovat aiheuttaneet laajemmin ihmiset, ja esimerkiksi ALDE-ryhmän Marios Matsakis sanoo, että jätteitä meriin

⁴⁷ Barnett 2013, 194, 195, 198, 201.

⁴⁸ Barnett 2013, 194.

⁴⁹ EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006: komissaari Vladimir Špidla, Henrik Lax, ALDE.

ovat tuottaneet vuosien ajan niin yksilöt, yritykset ja hallitukset. Hän jaottelee nämä toimijat joko tietämättömiksi aiheuttaneestaan vahingosta tai sitten tekijät eivät ole yksinkertaisesti piitanneet näistä asioista.⁵⁰ Viittauksia varsinkin Itämeren ympäristön pilaamisesta tehdään toiseen maailmansotaan ja sen takia pohjaan jääneiden ammusten takia⁵¹. Huomioitavaa on, että kukaan ei suoraan sano EU:n aiheuttaneen näitä uhkia vaan europarlamentaarikot puhuvat enemmänkin ”meistä”, esimerkiksi ylikalastuksesta puhuttaessa. Toisaalta voidaan ajatella tämän tarkemmin tähdentävän sitä, että ne valtiot jotka täysistuntosalissa ovat edustettuina ovat yhdessä vastuussa siitä tilanteesta, jossa tällä hetkellä ollaan. Näin ollen puhuttaessa me-muodossa saadaan toiset europarlamentaarikot ajattelemaan yhteistä taakkaansa asiassa, kun taas EU:sta tai Euroopasta puhuminen kokonaisuudessaan saatettaisiin nähdä ulkoistettuna ylätahon vastuuna johon europarlamentaarikkojen olisi haastavampi sitoutua tai nähdä itsensä/edustamansa alueensa olevan vastuussa.

Suurin osa europarlamentaarikoista myös ymmärtää, että iso osa saasteista tulee maalta ja varsinkin maataloussektorilta. Tämä mainitaan muun muassa vuonna 2008 käydyssä keskustelussa yhteisestä meristrategiasta Willi Piecykin (mietinnön laatija) alustavassa puheenvuorossa, jossa hän sanoo ”--... suurimmat myrkyt joita meriin tulee, ovat peräisin maalta: 80% kaikista saasteista aiheutuvat maataloussektorilta.”⁵² Carl Schlyter, joka pitää Verts/ALE-ryhmän puheenvuoron, nostaa hyvin esille sen, kuinka saasteet ja ympäristön pilaantuminen ovat laaja-alaisia. Puheenvuorossaan hän sanoo:

Ilmastonmuutos, jäte, kestämatön kalastus, melu, rehevöityminen ja raaka-aineiden louhinta uhkaavat meriämme. Jos valtameren syvyyksissä tapahtuva joukkotuho ja luonnonkatastrofi tapahtuisi sen sijaan - näkyvästi - maalla, keskustelu meriympäristön suojelusta hallitsisi jokapäiväistä keskustelua. Kalalajeja, lintuja ja nisäkkäitä uhkaa sukupuutto.⁵³

Puheenvuoro kuvaa hyvin sitä tietämättömyyttä ihmisten toimista, jotka vaikuttavat meriin. Samalla palataan siihen, että meriin liittyvä tutkimus on vasta alkamassa ja ihmisten vaikutuksesta tiedetään vasta hyvin vähän. Schlyter nostaa hyvin esille sen kohdan, että vasta 2000-luvulla ihmisten toiminta alkaa näkyä myös maalla, eli siellä missä ihmiset elävät. Tämä kuvastaa tiedon kasvua ja ihmisen toimien vaikutuksen seurauksista ympäristöön, varsinkin

⁵⁰ EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006; Carl Schlyter Verts/ALE-ryhmän puolesta, Marios Matsakis, ALDE.

⁵¹ Katso esim. EP:n TPK, ”A Baltic Sea Strategy for the Northern Dimension (debate)” 15.11.2006; Vytautas Landsbergis, PPE-DE.

⁵² EP:n TPK, ”An Integrated Maritime Policy for the Europea Union” 20.5.2008; Willy Piycek, PSE.

⁵³ EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006; Carl Schlyter Verts/ALE-ryhmän puolesta.

silloin kun se on näkyvää. Ilmastonmuutoksen sekä ympäristön pilaantumisen uhista on puhuttu jo 1970-luvulta lähtien ja Suomessakin erilaisten ympäristömyrkköjen vaikutukset on huomattu. Ehkä tunnetuimpia tästä ovat merikotkan munan kuorien haurastuminen 2000-luvun paikkeilla, joka johtui elohopeapäästöistä ympäristöön⁵⁴. Ongelmiin ymmärrettiin puuttua vasta kun huomattiin että laji oli kuolla sukupuuttoon.

Keskeisenä suojelun kohteena Euroopan alueella olevista meristä korostuu Itämeri, jonka suojelun tarve nostettiin useimmiten esille verrattuna Välimereen, Atlantiin tai Mustaan mereen. Itämeri on jo rakenteeltaan ja luonteeltaan poikkeuksellisempi, kuin muut meret maailmassa. Ensinnäkin, meriveden määrä on vähäinen, jonka takia Itämeri on hyvin herkkä kuormitukselle. Toiseksi, se on hyvin matala ja paikoitellen ainoastaan vain seitsemisen metriä syvä. Näin ollen veden vaihtuvuus on hidasta. On arvioitu, että saattaa kestää jopa 30 vuotta ennen kuin kaikki vesi Itämeressä on vaihtunut. Veden hidas vaihtuvuus aiheuttaa rehevöitymistä, joka johtuu fosforin ja typen määrän lisääntymisestä. Rehevöityminen ja happikato autioittavat merenpohjaa, tarkoittaen sitä, että kaikki elävä siellä kuolee. Tämä johtaa meren kokonaisvaltaisen ekosysteemin yksinkertaistumiseen ja lajien vähenemiseen.⁵⁵

Itämeri mainitaankin lähes poikkeuksetta jokaisessa laajemmassa keskustelussa ja usein juuri sen takia, että se on hyvin saastunut. Ensimmäiset keskustelut Itämeristrategiasta osana pohjoista ulottuvuutta käytiin vuonna 2006. Sen hauras ympäristö mainittiin niin keskustelussa olleessa Neuvoston puheenjohtajan, komission edustaja ja europarlamentaarikkojen puheenvuoroissa⁵⁶. Aluestrategia nähdäänkin vastauksena sille, että mereen voidaan kohdistaa parempia suojelutoimia.

Suojelussa moni painottaa EU:n moraalista velvollisuutta, johon aikaisemmassa kappaleessa jo viitattiin. Sen voidaan olettaa tarkoittavan EU:n suurien päästöjen ja ihmisen toiminnan seurauksista johtuvaa merialueiden ja ekosysteemien pilaantumista.⁵⁷ Lopullinen MSPD sitoumukseen EU:n ennalta varautumisen periaatteeseen oikeudellisena velvoitteena sekä ympäristöpolitiikan edellyttämänä tavoitteena. Ennalta varautumisen periaate on huomioitu

⁵⁴ ”Merikotka”. WWF. <<https://wwf.fi/elainlajit/merikotka/>> [haettu: 16.4.2022].

⁵⁵ Ollikainen 2010, 3–4.

⁵⁶ Katso esim. EP:n TPK, ”A Baltic Sea Strategy for the Northern Dimension (debate)” 15.11.2006; Suomen neuvoston puheenjohtajakauden neuvoston presidentti Paula Lehtomäki, komissaari Margot Wallström, Joséf Pinior, PSE, Zdislaw Zbigniew Podkanski, UEN.

⁵⁷ Katso esim. EP:n TPK, ”Towards a future Maritime Policy for the Union (debate)” 10.7.2007; Josu Ortuondo Larrea ALDE-ryhmän puolesta; ”Future development of an integrated maritime policy (debate)” 17.11.2011; Michael Theurer, ALDE, Andreas Mözer, NI, Maria do Céu Patrão, PPE, Ismael Ertug, S&D.

ensimmäisen kerran vuoden 1991 Maastrichtin sopimuksessa ja myöhemmin sitä on muutettu edelleen Amsterdamin sopimuksella ja vuoden 2001 Nizzan sopimuksella seuraavasti:

Yhteisön politiikka [...] on perustuttava ennalta varautumisen periaatteeseen ja periaatteisiin, joiden mukaan olisi toteutettava ennaltaehkäiseviä toimia, ja ympäristövahingot olisi ensisijaisesti korjattava lähteellä sekä saastuttajan tulisi maksaa. Ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä yhteisön muiden politiikkojen määrittelyyn ja täytäntöönpanoon.⁵⁸

MSPD:n ollessa direktiivi tarkoittaa se sitä, että eri alueiden ja osa-alueiden määrittelyprosessi sekä toimet, joilla saavutetaan hyvä ympäristötilanne näillä vesillä, on aloitettu täysimääräisesti, koska jäsenvaltioilta edellytetään tätä oikeudellisesti.⁵⁹ Meristrategiadirektiivi nähtiinkin keskeisessä asemassa siinä, että meret voisivat paremmin, samalla korostettiin sen ekosysteemitavan tärkeyttä⁶⁰. Ekosysteemilähestymistapa, johon politiikka perustuu, on holistisen käytön ja hoidon suunnittelutapa. Sen keskeinen periaate on, että ihminen on olennainen osa luontoa ja vaikuttaa sen toimintaan⁶¹. Toisin sanoen ekosysteemiin perustuvilla lähestymistavoilla tarkoitetaan yhteistyötä luonnon kanssa. Ekosysteemiin perustuvat lähestymistavat ovat kustannustehokkaita, käyttövalmiita ja helposti käytettävissä. Yhtenä esimerkkinä on luonnontilaan palautetut rannikkoviivat. Näillä rannikoilla on meriheiniä kasvavaa merenheinää tai mangrovepuita, jotka muodostavat suojan myrskyn aiheuttamia hyökyaaltoja vastaan ja luovan kalojen kasvualustoja kalataloudelle.⁶² Keskusteluista ei voi suoraan sanoa näkevätkö europarlamentaarikot olevansa osa luontoa niin kuin ekosysteemilähestymistavassa nähdään, mutta selvästi voidaan nähdä se, että ihminen vaikuttaa sen toimintaan. Toisaalta tämä voi olla enemmänkin rivien välissä oleva käsite; sillä ekosysteemien kiertokulkuihin viitataan ja niiden ylläpito nähdään tärkeinä. Toisin sanoen tätä kautta tunnustetaan ihmisen olevan osa luontoa.

Toinen ympäristöturvallisuuden diskurssi, joka on löydettävissä keskusteluista, on yhteisturvallisuuden heikentyminen, sillä joidenkin ympäristöongelmien syyt ja seuraukset

⁵⁸ Nizzan sopimus 2001, Artikla 174(2). Vapaa suomennus, alkuperäinen kohta: *”Community policy [...] shall be based on the precautionary principle and on the principles that preventative action should be taken, that environmental damage should as a priority be rectified at source and that the polluter should pay. Environmental protection requirements must be integrated into the definition and implementation of other Community policies”*; De Santo 2010, 415.

⁵⁹ Koivurova 2016, 26.

⁶⁰ EP:n TPK, ”Protection and conservation of the marine environment: Marine Strategy Directive (debate); Inger Segelström, PSE; Daciana Octavia Sărbu, PSE; kirjallinen lausunto Richard Seiber, PPE-DE.

⁶¹ ”Ekosysteemilähestymistapa”. *Suomen Merisuunnitelma 2030*. <

<https://meriskenaariot.info/merialuesuunnitelma/ekosysteemilähestymistapa/>> [haettu: 6.2.2022].

⁶² Euroopan komissio 2010, ”Luonnon rooli ilmastonmuutoksessa”. <

https://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/Nature_and_Climate_Change/Nature_and_Climate_Change_FI.pdf> [haettu: 6.2.2022].

eivät noudata valtioiden rajoja. Esimerkiksi ilmastonmuutos on globaaliongelma, koska sen aiheuttavat kumulatiiviset päästöt monista valtioista. Globaalius ei kuitenkaan tarkoita, että kaikki maat olisivat samanarvoisesti vastuussa ongelmista tai että uhka olisi sama kaikille valtioille. Näitä ympäristöuhkia ratkaistakseen valtioiden tulisikin tehdä yhteistyötä kansainvälisellä tasolla.⁶³ Keskusteluissa viitataan monesti siihen, että ympäristöongelmien syyt ja vaikutukset eivät noudata valtioiden rajoja. Näin ollen ne uhkaavat niin valtioiden kuin EU:n yhteisturvallisuutta. Ilmastonmuutoksen vaikutukset valtameriin ovat globaali ongelma, sillä valtameret ulottuvat maailman jokaiseen kolkkaan ja niiden oireet heijastuvat rannikkovaltioihin. Haasteena tällöin on, että valtiot eivät ole samanarvoisesti vastuussa ongelmistaan, tai että uhka ei ole sama kaikille valtioille. Jotta ongelmat voidaan ratkaista, tulee valtioiden tehdä kansainvälistä yhteistyötä keskenään, sillä meri on yhteisaluetta.⁶⁴

Kansainvälinen ja alueellinen yhteistyö merien säilyttämiseksi ja niiden kestäväen käytön ylläpitämiseksi on teema, joka toistuu puheenvuorosta toiseen. Se on myös koko yhteisen meripolitiikan idea. Koordinoimalla politiikkatoimia EU saa enemmän hyötyä meristä, mutta vähemmällä ympäristövaikutuksilla. Rannikkoväestön hyvinvointi nojaa vahvasti terveeseen meriympäristöön ja merien suojelu voidaan nähdä yleisenä etuna kansainväliselle yhteisölle. Vuorovaikutus niin globaalilla kuin alueellisella tasolla on ratkaisevan tärkeää merisuojelella, sillä yksikään valtio ei pysty tähän yksinään.⁶⁵

Keskusteluissa ei niinkään mainita yhteisturvallisuutta sanana, vaan enemmänkin ilmastonmuutoksen ja meriekosysteemien pilaantumisesta johtuvasta moniulotteisesta uhasta joka kohtaa Eurooppaa. Merien suojelu nähtiin esimerkiksi keskeisenä elementtinä sille, että voidaan turvata ihmisten selviytyminen planeetallamme⁶⁶. Vaikka meriensuojellulla näin onkin suora linkki yhteisturvallisuuteen niin se ei yksittäisenä sanana nouse esille. Toisaalta keskusteluista heijastuu selvästi ymmärrys siitä, että jos ympäristöä ei suojella, tulee se vaikuttamaan moniulotteisesti Eurooppaan ja sen turvallisuuteen niin poliittisesti kuin taloudellisestikin. EU:n alueiden ja kansalaisten hyvinvoinnin nähdäänkin kytkeytyvän merien hyvään tilaan ja tämä tunnustetaan muun muassa Justas Vincas Paleckisin puheenvuorossa:

⁶³ Barnett 2013, 195.

⁶⁴ Barnett 2013, 195.

⁶⁵ Moreira & Bravo 2019, 535–537.

⁶⁶ EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006; Marios Matsakis, ALDE.

Kaikkien EU:n alueiden ja miljoonien EU:n kansalaisten hyvinvointi riippuu ympäröivien merien ja valtamerien hyvästä ympäristönsuojelusta ja tuottavuudesta. Siksi on olennaisen tärkeää, että tulevaisuudessa Euroopan unioni huomioi ympäristönsuojelun kokonaisuutena tietäen, että sitä ei voida ”paikata” tekemällä erillisiä merkityksettömiä päätöksiä. Kun vähennämme maaperän pilaantumista, myös meren pilaantuminen vähenee. Meidän on osoitettava lisää varoja viemäriverkkojen rakentamiseen, ja on yhtä tärkeää kehittää tätä myös EU:n ulkopuolella.⁶⁷

Kansainvälisen yhteistyön merkitys nousee useassa kohtaa esille pyrkimyksenä parantaa ympäristöntilaa sekä tarvittavia toimenpiteitä sen suojelemiseksi. Esimerkiksi Venäjän Pietarin puhdistuslaitoksen perustaminen on yksi näistä. Puhdistuslaitoksen perustaminen vaati paljon EU kontribuutioita ja oli erittäin hidas sekä pitkä prosessi. Tätä kuvastaakin se, että ensimmäiset keskustelut laitoksen perustamisesta on käyty jo 2000-luvun alussa, mutta itse laitos aloitti toimintansa 2010-luvulla. Prosessiin ryhdyttiin, jotta Itämeri voisi paremmin. Tätä esimerkkiä alleviivattiin yhtenä tärkeimmistä, sillä yhteistyö ympäristönsuojelun alueella vaatii kaikkien maiden panosta⁶⁸. Pietarin jätepuhdistamot on toteutettu puoliksi kansainvälisellä rahoituksella, josta Suomen, Ruotsin ja EU:n osuus on myös suuri⁶⁹. On ymmärrettävää, että Suomi ja Ruotsi ovat olleet tukemassa näiden puhdistamoiden perustamista, sillä molemmilla valtioilla on yhdet laajimmista rantaviivoista Itämerelle, joten ympäristöongelmat alueella vaikuttavat suoraan niihin. Vaikka jätevedet puhdistettaisiin moitteettomasti näissä maissa, niin jo yhden, ja varsinkin miljoonakaupunki Pietarin, laskiessa kaikki jätevedet mereen uhkaa se merta ja meren saastuminen laajemmin Itämeren maiden yhteisturvallisuutta.

Yhteisturvallisuuden diskurssiin kytkeytyy vahvasti neljäs ympäristödiskurssin aihepiiri; ilmastonmuutos ja ihmisten turvallisuus. Barnett määrittelee tämän aihealueen niin, että siinä määrin, kun ilmaston- tai ympäristömuutos sekä ympäristöongelmat uhkaa kansainvälisten järjestelmien ja valtioiden hyvinvointia on kutakuinkin monimerkityksellistä ja hypoteettista, mutta uhka yksilöille ja yhteiskunnille on selvä. Uhkana ovat ihmisten asuinpaikkoja ja ilmastoa uhkaavat tekijät, ihmisten alttius ilmastonmuutoksille sekä ihmisten mahdollisuus sopeutua ilmastonmuutoksen aiheuttamille muutoksille.⁷⁰ Esimerkiksi juuri Itämeren

⁶⁷ EP:n TPK, ”Protection and conservation of the marine environment: Marine Strategy Directive 10.12.2007: Justas Vincas Paleckis PSE-ryhmän puolesta.

⁶⁸ EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006; Ville Itälä, PPE-DE-ryhmän puolesta; Riitta Myller PSE-ryhmän puolesta.

⁶⁹ ”Venäjä ei luvannut lisätä omaa rahoitusosuutta ympäristöhankkeissa”. Turun Sanomat, 23.5.2009.

⁷⁰ <https://www.ts.fi/uutiset/1074070640> [luettu 10.4.2022].

⁷⁰ Barnett 2013, 201–203.

kohdalla monesti europarlamentaarikot viittasivat siihen että meri ei ollut enää puhdas, sillä se kärsii rehevöitymisestä, jonka takia siellä ei voi muun muassa enää uida⁷¹. Laajemmin keskusteluissa viitattiin rannikkoalueilla elävien ihmisten elämänlaatuun ja sen mahdolliselle uhalle sekä näiden ihmisten erityishuomioinnin tärkeydestä meripolitiikassa⁷². Varsinkin rannikkojen saastumiseen liitettiin usein uhka turismin kärsimisestä ja sen uhasta rannikkoalueiden talouksille; suurin piirtein kaksi kolmasosaa eurooppalaisista suosivat rantakohteita lomaillessaan meren läheisyydessä ja vuonna 2004 rannikkoturismin tuotot olivat 72 miljardia⁷³.

Barnett määrittelee vielä yhden ympäristöturvallisuuden alueen, joka näkyy keskusteluissa. Tämä on ilmaston ja/tai ympäristön aiheuttamatta uhka kansalliselle turvallisuudelle. Tällöin uhkana on maiden resurssien laatu ja määrä, mistä voi aiheutua taloudellista uhkaa valtioille. Laadun ja määrän supistumisen voidaan nähdä altistavan ihmiset terveystriskeille ja näin uhata heidän hyvinvointiaan. Samalla se voi uhata valtioiden laillisuutta ja vakautta, jos valtiot saavat vähemmän veroja tai vuokria resursseistaan ja näin ollen eivät voi toteuttaa esimerkiksi tärkeitä palveluitaan.⁷⁴ Keskusteluissa keskitytään enemmänkin resurssien suojeluun, sillä taloudellinen toiminta on uhattuna mikäli resursseja ei ole tarjolla tulevaisuudessa. Taloudellinen toiminta tarjoaa EU:n tyyppiselle talousyhteisölle jatkuvuutta ja onkin sen perustana. Ympäristöongelmat voivat uhata valtioiden resurssien laatua ja määrää, ja tästä europarlamentaarikot ovat erityisen huolissaan. Puheenvuoroista voidaan huomata, että ympäristönsuojelu perustellaan sillä, että se aiheuttaa taloudellista uhkaa EU:lle. Toisin sanoen talouskasvua ei voi jatkua, jos ei ole resursseja joita hyödyntää talouskasvuun. Kun ympäristöä suojellaan, tarjotaan mahdollisuuksia taloudelliselle kasvulle myös tulevaisuudessa.

Komissaari Vladimir Spidlan puheenvuoro ensimmäisissä keskusteluissa MSPD:stä alleviivaa sitä, että dynaaminen meritalous voi kukoistaa vain, jos meriympäristö on terve. Näin ollen terve meriympäristö on olennainen edellytys valtamerten ja merten taloudellisen potentiaalnin toteuttamiselle ja samalla keskusteltu Meristrategiasta edistää merkittävästi Lissabonin

⁷¹ EP:n TPK, "A Baltic Sea Strategy for the Northern Dimension" 15.11.2006; mietinnön laatija Alexander Stubb, PPE-DE.

⁷² Katso esim. EP:n TPK, "Towards a future Maritime Policy for the Union (debate) 10.7.2007: Francesco Musotto, PPE-DE; David Casa, PPE-DE; Jamila Madeira, PSE; "Integrated Maritime Policy (debate)" 21.10.2010; João Ferreira, GUE/NGL; "EU Strategy for the Atlantic region (debate)" 7.3.2011; Pat the Cope Gallagher, ALDE; Nuno Teixeira; PPE.

⁷³ EP:n TPK, "Towards a future Maritime Policy for the European Union" 10.7.2007; Willi Piecyk, PSE.

⁷⁴ Barnett 2013, 198–200.

strategiassa vahvistettuja kasvu- ja työllisyystavoitteita. Tämän lisäksi MSPD perustuu erityisiin toimiin, joiden tarkoitus on suojella merien ekosysteemejä, jotka tarjoavat kestäväää vaurautta, tuottavuutta ja työllistymismahdollisuuksia.⁷⁵ Samaisessa keskustelussa europarlamentaarikot haluavat perustaa erityisiä merisuojealueita, jotta kalakannat kasvaisivat jälleen⁷⁶. Tähän viitataan myös ensimmäisissä YMP:n keskusteluissa vuonna 2007, kun kalastusvaliokunnan mielipide esitettiin parlamentille. Siinä Struan Stevenson viittaa erityisten merisuojealueiden lisäämiseen ja laajentamiseen. Tällä tavalla pystytään puuttumaan siihen, että elinympäristöjä ei riistetä ja näin vähennetä biologista monimuotoisuutta. Ympäristön, terveyden ja ruokaturvan valiokunnan mielipiteen esittäjä Satu Hassi korosti omassa puheenvuorossaan, että on erittäin tärkeää ymmärtää, että merien taloudellinen hyödyntäminen perustuu juurikin niiden puhtauteen ja terveisiin meriekosysteemeihin. Hän huomauttaa samalla, että juuri tämä lyhytnäköinen kalastuspolitiikka on johtanut kalakantojen romahdukseen ja merien monimuotoisuuden vähentymiseen.⁷⁷

Hätätila rannikkoalueilla tunnistettiin ja nähtiin että rannikoita varten tulisi omaksua suojeeluun ja kunnioitukseen perustuvia EU:n lähestymistapoja, jotta meri voi olla jatkossakin resurssi rannikkoalueiden ihmisille.⁷⁸ Ensimmäisen kerran merien resursseihin viitattiin vuonna 2006. Tällöin oli julkaistu tutkimus, joka alleviivasi ylikalastuksen aiheuttamia haittoja meriympäristöön ja ekosysteemiin laajemmin. Kuten aikaisemmassa kappaleessa esitettiin, tämä herätti europarlamentaarikkoja huolia siitä, että pelkästään merien jatkuva taloudellinen hyödyntäminen ei voi jatkua ilman suojeletoimia. Tähän meristrategiadirektiiviin liittyvässä keskustelussa direktiivi nähtiin välttämättömänä keinona turvata merien ympäristön, jota tarvitaan meren luonnonvarojen ja toimintojen kestäväälle käytölle niin Euroopassa kuin sen ulkopuolella.⁷⁹

EU:n kalastuspolitiikkaa on kritisoitu paljon. Varsinkin EU:n tekemät kalastussopimukset monien kehitysmaiden kanssa ovat kalastusalan elintarviketurvalle ratkaisevan tärkeitä. EU:n

⁷⁵ EP:n TPK,, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006: komissaari Vladimir Spidla.

⁷⁶ EP:n TPK,, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006; Marie-Noëlle Lienemann, PSE;

⁷⁷ EP:n TPK, Protection and conservation of the marine environment: Marine Strategy Directive 10.12.2007: Steven Stevenson, PPE-DE; Satu Hassi, Verts/ALE.

⁷⁸ EP:n TPK,, ”Towards a future Maritime Policy for the Union (debate)” 10.7.2007; kalastusvaliokunnan puheenvuoron pitäjä Struan Stevenson, PPE-DE; Francesco Musotto, PPE-DE.

⁷⁹ EP:n TPK,, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006: Marie-Noëlle Lienemann (PSE); kirjallisesti Francesco Musotto, PPE-DE.

tekemät sopimukset sisältävät monia maailman köyhimpiä maita, johtuen Euroopan valtioiden aikaisemmasta siirtomaapolitiikasta. Euroopan komissio on myöntänyt, että Yhtenäisen kalastuspolitiikan ulkoinen ulottuvuus on osittain vastuussa joidenkin kolmansien maiden kalavesien liikahyödyntämisestä. Kun kalastusta harjoittavat muut kuin paikalliset tai kansalliset laivastot, se rajoittaa näiden maiden talouskehitystä laajemmin, sillä kalat ja kalastustuotteet ovat alueita, joilla Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden vientitoiminta on lisääntynyt.⁸⁰

Vuonna 2007 mietinnön laatija ja alustavan puheenvuoron esittäjä Marie-Noëlle Lienemann sanoo, että parlamentti on erittäin innokas perustamaan suojeltuja merialueita. Ne toimivat nimittäin varantoina, joilla on keskeinen rooli kalakantojen uudelleenmuodostamisessa.⁸¹ Varsinkin yhteistä meripolitiikkaa koskevissa keskusteluissa merien suojelun yhteisen lähestymistavan kautta nähtiin merkityksellisenä, jotta taataan kestävä matkailu, tasapainoinen kalastuspolitiikka, ympäristöystävällisempi meriliikenneala ja tämän elintärkeän luonnonvaran säilyttäminen⁸². Ylipäätään tasapainoa talouden ja ympäristönsuojelun välillä korostettiin melkein jokaisessa meripolitiikkaan liittyvässä keskustelussa⁸³.

Huoli ylikalastuksesta korostui uudelleen keskusteluissa. Europarlamentaarikko Nick Griffinin mukaan 88 prosenttia EU:n kalakannoista oli ylikalastettuja verrattuna maailman keskivertotason, joka oli 27 prosenttia (vuonna 2010). Samalla hän kritisoi EU:n merihallintoa, sanoen sen olevan maailman huonointa. Puheenvuoron lopussa paljastui kuitenkin Iso-Britanniaa kaivertava merialueiden menetys valtion merialueista EU:n merialueiksi.⁸⁴ Griffin ei ollut kaukana totuudesta ja kuten esimerkiksi vuonna 2021 paljon keskustelua herättänyt Netflixin *Seaspiracy* –dokumentin saama huomio osoitti, niin ylikalastus on edelleen suuri ongelma. Yhdistyneiden kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO on arvioinut että 34 prosenttia maailman kalakannoista on ylikalastettuja⁸⁵ ja kansainvälinen ympäristöjärjestö WWF esittää EU:n olevan kalantuonnin

⁸⁰ Bretherton & Vogler 2008, 408–409.

⁸¹ EP:n TPK, "Protection and conservation of the marine environment: Marine Strategy Directive 10.12.2007: mietinnän laatija Marie-Noëlle Lienemann.

⁸² EP:n TPK, "Towards a future Maritime Policy for the Union (debate)" 10.7.2007; Jamila Madeira, PSE.

⁸³ Katso esim. EP:n TPK "Towards a future Maritime Policy for the Union (debate)" 10.7.2007: Luís Queiró PPE-DE –ryhmän puolesta; Johannes Blokland IND/DEM –ryhmän puolesta; Margie Sudre, PPE-DE; "An Integrated Maritime Policy for the European Union (debate)" 20.05.2008: Janusz Lewandowski. PPE-DE (kirjallinen).

⁸⁴ EP:n TPK, "Integrated Maritime Policy (debate)" 21.10.2010; Nick Griffin, NI.

⁸⁵ "The State of World Fisheries and Aquaculture 2020". YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO, 2020. <<https://www.fao.org/state-of-fisheries-aquaculture>> [luettu: 10.11.2021].

suurin alue⁸⁶. Tämän lisäksi EU epäonnistui saavuttamaan tavoitteensa lopettaa ylikalastuksen vuonna 2020, tavoite joka oli asetettu vuonna 2015⁸⁷. Kalastukseen liittyvässä keskustelussa korostuu europarlamentaarikkojen perimmäinen tarkoitus; talouden turvaaminen.

Liikakalastuksen tai muiden resurssien ylikäytön ongelma mainitaan usein puheenvuoroissa enemmänkin resurssien turvaamisessa ja taloudellisen käytön kestävyys tavoitteena, mutta sinänsä ongelmiin ei pureuduta. Esimerkiksi ehdotuksia ruokavalion muutoksesta ei nouse esille tai muista vaihtoehtoisista toimista.

Resursseihin viitattiin uudestaan Itämeren koskevassa keskustelussa, kun Charles Tannock PPE-DE -ryhmästä ja Diana Wallis ALDE-ryhmästä olivat huolissaan pohjoisen geopoliittisen tilanteen vaikutuksesta meriresursseihin sekä niiden mahdolliseen hallintaan, jotka eivät kosketa vain Itämeren, vaan myös arktista aluetta ja pohjoista merialuetta (engl. *High North*). Varsinkin ilmastonmuutos nähtiin tekevän Arktisen alueen lähestyttävämmäksi ihmiselle luonnonresurssien kartoituksena, vaikka samalla se toimii aikaisena häätimerkkinä ilmastonmuutoksen vaaroista.⁸⁸

Meri nähdään siis erittäin hyvänä valtavine resursseineen, joista tulee pitää huolta. Samalla tunnustetaan, että intensiivinen resurssien käyttö on yhä laajempaa ja juurikin siksi tulee ottaa käyttöön lähestymistapoja jotka perustuvat suojeluun ja kunnioitukseen, jotta meri voi tuottaa resursseja ihmisille myös myöhemmin. Toisin sanoen meren kestävä hyödyntäminen.⁸⁹

Merien resurssien säälimättömään käyttöön palataan yhä uudelleen ja sitä verrataan mielikuvaan siitä, että EU on sahaamassa sitä oksaa, jolla se itse istuu, sillä ekosysteemi on käytetty niin loppuun. Tällä perustellaan merien suojelun perustamista.⁹⁰ EU:n yhtenä kestävä kehityksen arvona on että emme ylitä ekosysteemien rajaa ja että käytämme niitä kestävästi. Europarlamentaarikkojen puheista voidaan nähdä, että nämä samat arvot tai pohja politiikalle on löydettävissä suojelun diskursseista. Tämän lisäksi 2000-luvulla alettiin ymmärtää yhä enemmän ihmisen vaikutuksia luontoon ja ilmastonmuutokseen, esimerkiksi

⁸⁶ "Facts & figures: the cold hard facts about overfishing". Fish Forward, 11.11.2021.

<<https://www.fishforward.eu/en/topics/facts-figures/>> [luettu: 11.11.2021].

⁸⁷ "EU set to miss targets on sustainability after agreeing fishing quotas". *The Guardian*, 17.12.2020.

<<https://www.theguardian.com/environment/2020/dec/17/eu-set-to-miss-targets-on-sustainability-after-agreeing-fishing-quotas>> [luettu: 26.10.2021].

⁸⁸ EP:n TPK, "A Baltic Sea Strategy for the Northern Dimension (debate)" 15.11.2006: Charles Tannock, PPE-DE; Diana Wallis, ALDE.

⁸⁹ EP:n TPK, "Towards a future Maritime Policy for the Union (debate)" 10.7.2007: komissaari Joe Borg; Ian Hudghton Verts/ALE-ryhmän puolesta, Corien Worthmann-Kool, PPE-DE; Francesco Musotto PPE-DE; Jamila Madeira, PSE; Emmanuel Jardim Fernandes, PSE

⁹⁰ EP:n TPK, "Protection and conservation of the marine environment: Marine Strategy Directive (debate)" 10.12.2007; Justas Vincas Paleckis, PSE-ryhmän puolesta.

meren pinnan nousuun. Näin ollen lisääntyvä tieto voi myös olla yhtenä syynä miksi merien suojele nähtiin juuri 2000-luvulla merkityksellisenä ja se tuotiin niin europarlamentaarikkojen kuin EU:n puolesta poliittiselle agendalle.

Jon Barnett, johon tässä tutkimuksessa on viitattu jo aikaisemminkin, on tutkinut paljon ympäristöturvallisuutta. Ympäristöturvallisuus voidaan saavuttaa silloin, kun yksilöillä ja ryhmillä on mahdollisuus välttää tai sopeutua ympäristömuutokseen niin, että heidän perustarpeensa, oikeutensa ja arvonsa eivät heikenny.⁹¹ Näin ollen, varsinkin kalakantojen romahdus, mutta myös muut saastuttavat tekijät, joita on aikaisemmin listattu ovatkin saaneet europarlamentaarikot heräämään ja vaatimaan tiukempia ympäristötoimia. Toisten taustalla on taloudellisten varantojen suojele, toiset haluavat suojella merta sekä sen tuottamia resursseja tuleville sukupolville ja toiset linkittävät merien huonon tilanteen yhteisturvallisuuden heikkenemiseen, sillä merien hyvinvointi vaikuttaa merkittävästi esimerkiksi ilmastonmuutokseen ja sen tuomiin vaikutuksiin. Europarlamentaarikkojen vahvat vaatimukset varsinkin MSPD:n liittyvissä keskusteluissa siitä, että tulisi tarkasti määritellä merien hyvän tilan saavuttaminen ja heidän tukensa sekä vaatimukset direktiivin tarkennuksille kuvastaa sitä, että se koettiin tärkeäksi asiaksi.

Ympäristön ”turvattomuus” (engl. *insecurity*) nähdään globaalin poliittisen talouden tuotteena. Se ylläpitää tilannetta, jossa varakkaat kuluttavat suhteettoman määrän resursseja ja tuottavat suhteettoman määrän saasteita, mutta ovat kuitenkin suhteellisesti vähemmän alttiita ympäristön muutoksen vaikutuksille. Ympäristönsuojelu saavutetaankin silloin, kun ihmisten kulutus ei ylitä maapallon järjestelmien kapasiteettia tarjota resursseja ja absorboida jätteitä nyt ja tulevaisuudessa. Samanaikaisesti kaikkien tulisi nauttia vähimmäistason hyvinvoinnista, joka voidaan saavuttaa huolimatta muutoksista ja häiriöistä ympäristö- sekä sosiaalisissa järjestelmissä. Surullista kyllä, siinä määrin kun on kyseessä on jonkin arvokkaan asian suojelesta muutoksesta huonompaan tai tämän arvon ehtymiseen, niin käytännössä ympäristöturvallisuudessa on kyse varakkaiden kulutuksen ja/tai turvallisuuslaitosten pitkäikäisyyden suojelemisesta näiltä ekologisen kestävyuden ja oikeudenmukaisuuden vaatimuksilta.⁹² Tähän liittyen Franz Obermayr piti varsin tunteikkaan puheenvuoron:

Arvoisa puhemies, mitä tulee valtameriin, aika on käymässä vähiin. Jos jatkamme niiden tuhoamista nykyisellä vauhdilla, tuhoamme lopulta itsemme, sillä 70

⁹¹ Barnett 2010, 124.

⁹² Barnett 2010, 125.

prosenttia maailman hapesta tuotetaan merikasvillisuudessa. Ei riitä, että edistämme ympäristönsuojelua EU:ssa, kuten aina niin innokkaasti teemme, sillä on hyvin tiedossa, että tuuli ja aallot eivät kunnioita rajoja.

Siksi en todellakaan ymmärrä, miksi emme ota käyttöön selkeitä säännöksiä, kun rikkaat teollisuusmaat pystyvät siirtämään ympäristöongelmansa kehitysmaille. Mielestäni tarvitsemme erityisiä säännöksiä laivojen rikkomisesta. Tonneittain asbestilla saastunutta jätettä sisältäviä laivoja lähetetään Euroopasta Intiaan, Bangladeshiin ja Pakistaniin romutettavaksi, missä ne saastuttavat kokonaisia rannikkoalueita.⁹³

Tämä sopii hyvin ympäristöstä käytyihin diskursseihin ja tukee edelleen väitettä, että ympäristön tilan heikkeneminen uhkaa varakkaiden, eli EU:n, kuluttamista ja talouskasvua. Toisaalta talouskasvun suojeleminen on saanut europarlamentaarikot aidosti liikkeelle ja vahvempaa lainsäädäntöä vaaditaan sekä tuetaan läpi puoluerajojen. Sillä talouskasvu on tulevaisuuden turvaa. Resurssien maksimaalinen käyttö ja suhteeton kuluttaminen johtivat siihen, että europarlamentaarikot näkivät niiden suojelun tärkeäksi, sillä ne loppuisivat muuten alta aikayksikön. Ympäristönsuojelulainsäädäntöä saatiinkin aikaiseksi MSPD:n avulla sekä myöhemmin 2010-luvulla, kun jäsenvaltioilta vaadittiin parempaa merialueiden suunnittelua. Puheet kääntyivät nopeasti seuraavissa keskusteluissa merien taloudellisiin ja resurssien tarjoamiin mahdollisuuksiin, niin sanottuun ”siniseen kasvuun”.

⁹³ EP:n TPK, “Integrated Maritime strategy” 21.10.2010: Fanz Obermayr, NI.

3 Meri taloudellisen kasvun pohjana

Yhtenäisen meripolitiikan toisena pilarina on taloudellinen pilari. Muodostumisprosessin voidaan nähdä käynnistyneen vuonna 2005, kun komissio esitti aloitteensa eurooppalaiselle meristrategialle, jota kutsutaan vihreäksi kirjaksi. Se hyväksyi sen EU:n tulevaisuuden yhtenäisen meripolitiikan pohjaksi kesäkuussa 2006. Vihreä kirja osoitti Euroopan merien strategista tärkeyttä Euroopan taloudelle. Vihreä kirja korosti kiireellisyyttä varmistaa, että tulevassa kehityksessä otetaan huomioon tarve säilyttää Euroopan kilpailukyky samalla kun turvataan meriympäristö ja suojellaan meritaloudesta riippuvaisten tai rannikolla asuvien hyvinvointia ja toimeentuloa. Samalla se keskittyy stimuloimaan kasvua ja työpaikkoja laajemmin merisektorilla kestävästi ja varmistaen meriympäristön suojelun. Tämä sitoutuminen talouskasvuun ja työllisyyteen on pilari, johon komissio suunnitteli meripolitiikkansa nojaavan.⁹⁴

Euroopan parlamentin keskusteluissa voidaan hahmottaa niin kutsuttu taloudellinen ulottuvuus, sillä meri ja sen tuottamat hyödykkeet sekä siellä olevat erilaiset mineraali ja energiavarannot ovat keskeisinä aiheina. Tämän lisäksi europarlamentaarikot nostivat rannikkoalueiden ihmisten työllisyyden sekä merellä olevien ihmisten työt osaksi keskustelua – ja tässä kohtaa he puhuivat meripolitiikan niin kutsusta sosiaalisesta ulottuvuudesta. Talouskeskusteluun liittyvät olennaisesti merien tulevaisuuskeskustelu ja toisin kuin meriympäristöön keskittyvissä asioissa, tässä diskurssissa meri nähdään erittäin suurena mahdollisuutena. Näiden lisäksi keskusteluista läpi ajan nousevat esiin parlamentaarikkojen esitetyt huolet työllisyyden tukemisesta mutta myös uusien sukupolvien kouluttamisesta merisektorille. Europarlamentaarikot puhuvat paljon merien kestävästä taloudellisesta kasvusta sekä merien kestävästä käytöstä ja tätä diskurssia tarkastellaan viimeisessä luvussa. Tämä luku on jaettu neljään osaan näiden keskustelujen pohjalta ja tarkastelee niitä tarkemmin niille osoitetuissa alaluvuissa.

⁹⁴ De Santo 2010, 415.

3.1 Merien valjastaminen Euroopan käyttöön

Taloudellisen keskustelun saama suurempi tila Euroopan parlamentin keskusteluissa voidaan hahmottaa komission julkaiseman Vihreän kirjan jälkeen, joka on Euroopan vastaus meristrategioiden 2000-luvun UNCLOS:in jälkivaiheelle. Vihreästä kirjasta on esitetty tulkintoja, jossa ehdotettu EU:n meripolitiikka voitaisiin tulkita Euroopan maantieteellisen laajentumisena ja modernin tieteen kehittämiseen perustuvan nykyajan merenkulun perinteen ylittäväksi. Tätä perustellaan kaupan kehittämällä ja luonnonvarojen teollisen hyödyntämisen perusteella.⁹⁵ Samalla sillä pyritään rakentamaan innovatiivista, kilpailukykyistä ja ympäristöystävällistä merisektoria.

Valtamerten rooli tunnustetaan yhä enemmissä määrin globaalina järjestelmänä, jota europarlamentaarikot peräänkuuluttavat keskusteluissaan. Esimerkiksi Maria do Céu Patrão Neves PPE-ryhmästä viittaa tähän sanomalla että meret ovat saamassa uuden roolin globaalissa maailmassa⁹⁶. ”Modernien” ja ”postmodernien” näkemysten mukaan valtameret nähdäänkin resurssilähteinä ja tilana taloudelliselle kehitykselle. Tätä täydentää näkemys valtamerien tarjoamasta tuesta ihmiselämälle ja sen hyvinvoinnille.⁹⁷ Voidaanko näin sanoa myös europarlamentaarikkojen puheenvuoroista?

Näkemys valtamerien tuesta ihmiselämälle ja sen hyvinvoinnille olivat keskeisessä asemassa aikaisemmassa luvussa, jossa käsiteltiin meren ympäristöturvallisuutta, mutta käsitys on nähtävissä taloudellisessa keskustelussa. Ne näkyvät vain hieman eri tavalla: resurssit edesauttavat taloudellista kasvua sekä toimivat ylipäättään uusina mahdollisuuksina taloudelliselle kasvulle. Valtameret ja niiden tuottamat palvelut ja hyödykkeet ovat poliittisten päättäjien sekä poliittisilla areenoilla keskustelunaiheena yhä enenemissä määrin ja niissä on tarkoituksena käsitellä kestävyysperiaatteita sekä sen näkökulmia tehokkaammin. Lisäksi kansainvälisissä aloitteissa tunnustetaan arvo arvostaa luonnon tarjoamia etuja ja sisällyttää ne uusiin talousmalleihin.⁹⁸

⁹⁵ Suárez de Vivero 2007, 409–410.

⁹⁶ EP:n TPK, ”Integrated Maritime Policy (debate)” 21.10.2010; Maria do Céu Patrão Neves, PPE.

⁹⁷ Paramio, Alves & Vieira 2015, 85.

⁹⁸ Ibid., 85.

Paramio, Alves ja Vieiran näkevät, että meret tuottavat seuraavia palveluja tai hyödykkeitä:

- Meriruokaa, elinympäristöjä, polttopuuta, energialähteitä (öljy ja kaasu, tuuli, aalto, vuorovesi, lämpö(energia)), kosteikkojen suojeleminen ja geneettisiä resursseja
- Sään ja ilmaston säännöstelyä sekä rannikoiden suojeleminen, meri puhdistaa ja varastoi sedimenttejä (pohjasakkaa) ja kosteikot lieventävät myrskytuhoja
- Kulttuuripalveluita, mukaan lukien, virkistys- ja koulutuspalveluita sekä esteettisiä ja hengellisiä palveluita
- Taloudellista toimintaa; kalastus, meriliikenne, kauppa, polttoaine ja energia
- Ravinteiden kierrätystä ja alkutuotantoa ⁹⁹

Merien tuottamiin tai tukeviin palveluihin viitataan keskusteluissa useasti. Keskusteluista voidaan nostaa muun muassa seuraavat asiat esille; energian tuotanto, raakamateriaalit, kaupankäynti ja taloudellinen toiminta, liikenne, kalastus ja vesiviljely (engl. *aquaculture*), turismi, tutkimus ja meribioteknologia. Kaikki yllä listatut Paramio ja hänen kollegoidensa hahmottelemat valtameriin liittyvät toiminnot mainitaan vähintään kerran keskusteluissa. Vain muutamasti viitattiin meren kulttuuripalveluihin kuten koulutukseen, mutta kulttuurisesti ja historiallisesti tärkeisiin taitoihin kuten laivanrakennukseen ja kalastukseen viitattiin useammin. Vaikka nämä taidot kuuluvat vahvasti Euroopan aikaisempaan historiaan ja merikulttuuriin, niin keskustelut keskittyivät enemmän näiden talouden turvaamiseen, kehittämiseen sekä uusien resurssien kartoitukseen. Merien sään ja ilmastonsäännöstelyyn taas ei viitattu suoraan, mutta keskusteluista käy ilmi, että merien kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin, tai oikeastaan merialueiden huonovointisuuden, ymmärretään vaikuttavan laaja-alaisesti ihmisten hyvinvointiin. Nostamalla nämä taloudelliset tuotteet tai se, kuinka meret tukevat taloutta, halutaan kohdistaa diskurssia siihen, että ne eivät ole vain kulttuurisesti tai eettisesti tärkeitä vaan myös taloudellisesti merkityksellisiä.

Vaikka aikaisemmassa kappaleessa käsiteltiin resursseja, näyttäytyvät ne keskeisessä asemassa myös tässä kappaleessa. Näkökulma vain vaihtuu siihen, että kuinka paljon ja potentiaalisia resursseja meristä voidaan hyödyntää tai käyttää talouskasvun tukena. Tähän

⁹⁹ Paramio, Alves & Vieira 2015, 86–87.

olennaisesti on riippuvaista se, että meri on terve ja komissaari Vladimir Špidla toteaaakin tämän jo vuoden 2006 aloituspuheenvuorossaan ja sanoo:

Terve valtameri on ratkaisevan tärkeä niin elämälle kokonaisuudessaan kuin elämän laadullemme. Se on myös olennainen edellytys valtamerten ja merten taloudellisen potentiaalin toteuttamiselle. Dynaaminen meritalous voi kukoistaa vain, jos meriympäristö on terve. Meristrategia edistää näin ollen merkittävästi Lissabonin strategiassa vahvistettuja kasvu- ja työllisyystavoitteita.¹⁰⁰

Näin jo tutkimieni keskusteluiden alussa tunnustetaan luonnon, eli merien, tarjoamat edut ja pyritään sisällyttämään ne talousmalleihin ”merten taloudellisen potentiaalin toteuttamiselle”. Samaisessa keskustelussa Marie-Noëlle Lienemann komppaa komissaaria siinä, että meret todellakin näyttävät suuressa taloudellisessa roolissa, kun tullaan asioihin liittyen kalastukseen, kuljetukseen, turismiin, raakamateriaaleihin tai jopa aktiviteetteihin koskien rannikoita. Keskustelussa nähdään, että merissä on valtava määrä resursseja ja europarlamentaarikot nostavat esille myös aluekohtaisia resursseja, esimerkiksi Skotlannin alueella. Europarlamentaarikot viittaavat hyviin ja laajoihin resursseihin, kuten öljyyn ja kaasuun, sekä ovat sitä mieltä, että taloudellisten resurssien hyödyntäminen kannattaa. Lähes kaikki eivät ole täysin samaa mieltä ja Henrik Lax esimerkiksi huomauttaa, että öljynporauksen ja kaasuputkien asentaminen eivät saa olla taloudellisista syistä etusijalla ennen ympäristöriskien huomioimista.¹⁰¹ Näin ollen jo ensimmäisessä keskustelussa merien tuottamat palvelut tai niissä sijaitsevat resurssit herättävät keskustelua ja ne nähdään tärkeiksi osaksi taloutta ja sen mahdollista kasvua.

Meri nähtiin tärkeänä energian tuottajana, esimerkiksi näkemyksiä merituulivoiman ja erilaisten aaltoenergiakonseptien hyödyntämisen käytön tärkeydestä esitettiin. Merestä puhuttiin jopa loputtomana energian lähteenä.¹⁰² Varsin paljon viitattiin mereen energian tuottajana ja sen potentiaalisiin mahdollisuuksiin tuottaa uusiutuvaa energiaa. Varsinkin sinisen teknologian kehittämisen nähtiin tukevan tätä.¹⁰³ Samalla tämä tukee ”vihreämpää” talous- ja energiapolitiikkaa, kun pyritään siirtymään kohti uusiutuvia energialähteitä. Merissä

¹⁰⁰ EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment (debate)” 13.11.2006.; komissaari Vladimir Špidla.

¹⁰¹ EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment (debate)” 13.11.2006; mietinnön laatija Marie-Noëlle Lienemann, PSE; John Purvis, PPE-DE; Ian Hudghton, Verts/ALE; Henrik Lax, ALDE.

¹⁰² Katso esim. EP:n TPK ”A Baltic Sea Strategy for the Northern Dimension (debate)” 15.11.2006; ITRE-valiokunnan mielipiteen laatija Giles Chichester, PPE-DE; EP:n TPK, ”Towards a future Maritime Policy for the Union (debate)”, 10.7.2007; Matthias Groote, PSE.

¹⁰³ Katso esim. EP:n TPK, ”Towards a future Maritime Policy for the Union” 10.7.2007; Willi Piecyk, PSE; Jorgo Chatzimarkakis, ALDE; EP:n TPK, ”Protection and conservation of the marine environment: Marine Strategy Directive” 10.12.2007; Ian Hudghton, Verts/ALE.

on myös paljon uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia ja mitä lähemmäs nykyaikaa kuljetaan, sitä enemmän niitä on pyritty hyödyntämään.

Merien kyky toimia liikennereitinä, eli tuottaa sillä tavalla taloudellista toimintaa ja näin ollen valtameripalveluja, oli keskeisessä osassa keskusteluja. Toisin sanoen ne olivat väline taloudellisten resurssien kasvattamiseen. Varsinkin yhdenmetyt meripolitiikan nähtiin tukevan eurooppalaista laivaliikennettä ja mereen viitattiin usein tämän toiminnan ylläpitäjänä ja tarjoajana, puhuttiin jopa merien valtateistä. Europarlamentaarikot pitivät meriteitse kulkevaa liikennettä vähempipäästöisempänä kuin maateitse. Tähtäimessä olisikin siirtää hyödykkeitten kulkeminen teiltä merille ja näin ollen tarjota tehokkaita ja ympäristöystävällisiä liikennemuotoja¹⁰⁴. Laivaliikenne nähtiin välttämättömänä vauraudelle ja hyvinvoinnille, sillä liikennereitit toimivat ”maailmakaupan valtimoina”¹⁰⁵. Näiden lisäksi Eurooppa nähtiin olevan laivaliikenteen johdossa ja tämä kilpailukyky tulisi ehdottomasti suojata. Laivaliikenteen merkitystä ei pidäkään vähätellä, viimeistään vuonna 2021 tapahtunut Suezin kanavan tukkeutuminen jo osoitti, kuinka riippuvaisia olemme näistä joka päiväisistä yhteyksistä. Maailman globalisoituessa ja keskinäisriippuvuuden lisääntyessä tulevaisuudessa meriliikenneyhteyksien merkitys vain kasvaa.

Yhtenä merkittävänä meren tuomana resurssina tai EU:n taloudellista toimintaa tukevana muotona nähtiin kalastus ja vesiviljely (engl. *aquaculture*). Varsinkin näiden historialliseen ja kulttuuriseen menneisyyteen viitattiin useamman kerran. Vesiviljely nähtiin yhtenä nousevimmista talouden muodoista maanviljelyn ja kalastuksen alla. Tämä oli perusteltua, sillä EU kuluttaa kahdeksan tonnia erilaisia kala- ja merituotteita ja on samalla näiden suurin tuontialue maailmassa. Kalastuspolitiikka nähtiin tulevaisuudessa erittäin tuottoisana alueena, johon tulee europarlamentaarikkojen mukaan panostaa entistä enemmän, sillä se on erittäin merkityksellinen osa eurooppalaisten kulttuuria ja taloudellista toimintaa.¹⁰⁶ Kalojen ja muiden meren luonnonvarojen liikakäytön aiheuttama uhka meriympäristölle tunnetaan hyvin, ja on syytä huomata, että vuoteen 2000 mennessä noin 25 prosenttia maailman kalakannoista oli ylikäytettyjä ja köyhdytettyjä ja vielä 50 prosenttia täysimääräisesti hyödynnettyjä¹⁰⁷. Tähän viitataan paljon ensimmäisessä luvussa, jossa

¹⁰⁴ EP:n TPK, ”Future development of an integrated maritime policy (debate)” 17.11.2011; Werner Kuhn, PPE.

¹⁰⁵ EP:n TPK, ”Integrated Maritime Policy (debate)” 21.10.2010; Michael Theurer, ALDE.

¹⁰⁶ Katso esim. EP:n TPK, ”Integrated Maritime Policy (debate)” 21.10.2010; Werner Kuhn, PPE; Britta Reimers, ALDE; EP:n TPK, ”Future development of an integrated maritime policy (debate)” 17.11.2011; Jim Higgins, PPE.

¹⁰⁷ Bretherton & Vogler 2008, 408.

europarlamentaarikot ovat heränneet siihen, että meret kärsivät tästä liikakalastuksesta. Keskusteluista voidaan huomata, että varsinkin rannikkomaille, joissa kalastus on iso osa taloutta, tämä oli kipeä aihe; samalla oltiin sekä tyytymättömiä päätöksiin, että haluttiin suojella merestä pyydettyjä tuotteita resurssina.

Suurin osa europarlamentaarikoista oli siis tietoisia meren tuottamista hyödykkeistä ja tuesta taloudelle, sillä ne olivat keskeisessä osassa meripolitiikan talouteen liittyvissä keskusteluissa. Näin ollen voidaan tehdä johtopäätös, että niille tunnustettiin jonkin näköinen, usein jopa hyvinkin tärkeä luonto arvo. Mutta kuten Paramio, Alves ja Vieira esittivät, niin nämä hyödykkeet pyritään sisällyttämään uusiin talousmalleihin EU:n tavoitellessa uusia taloudellisen kasvun alueita, toisin sanoen luodaan politiikkakehystä sekä pohjaa, jolla voidaan valjastaa merien taloudelliset resurssit EU:n tulevan meripolitiikan käyttöön. Näin ollen huomionarvoista on, että meri nähdään ennen kaikkea mahdollisuutena taloudelliselle kasvulle. Viittaukset kuten ”tulevaisuutemme on merissä”¹⁰⁸ tukevat tätä ajattelutapaa, sillä tämän tyyppiset lausahdukset esiintyvät usein taloudellisessa kontekstissa. Samalla europarlamentaarikot tuovat merikeskusteluiden keskeisesti diskurssin aiheeksi taloudellisen toiminnan. Eriteltäessä erilaisia taloudellisia toimintatapoja tai tukimuotoja merillä he luovat sille erilaisia ja yhä lisääntyvää taloudellista merkitystä.

3.2 Meri työllisyyden tuottajana: sosiaalinen ulottuvuus meripolitiikassa

Europarlamentaarikkojen puheista voidaan erotella yhdeksi teemaksi meri työllisyyden tuottajana, johon viitattiin useasti. Se nähtiin niin kutsuttuna sosiaalisena ulottuvuutena meripolitiikassa. Meri onkin työllistänyt eurooppalaisia satoja vuosia ja tässä nähtiin ehkä suurimpia kytköksiä merenkulkuperinteeseen sekä mereen identiteettinä. Työllisyys ja siihen liittyvät asiat puhututtivat eniten yhtenäistä meripolitiikkaa koskevissa keskusteluissa ja vähiten aluekohtaisissa meristrategioissa.

- - Vuosisatojen ajan tämä meri on ruokkinut miljoonia ihmisiä ja antanut toimeentulon kalastajille ja heidän perheilleen, mutta myös muiden toimintojen harjoittajille. Merenkulkijat ovat myös luoneet oman kulttuurinsa, jota meidän

¹⁰⁸ Katso esim. EP:n TPK, ”Integrated Maritime Policy (debate)” 21.10.2010; Gesine Meissner, Liikenne ja Matkailuvaliokunnan raportoiija.

olisi suojeltava yhtä huolellisesti kuin luonnonympäristöä, maiseman kauneutta ja aineellista rikkautta.¹⁰⁹

- - ...meret ja valtameret edustavat 70 prosenttia maapallon pinta-alasta, ne ovat olleet elämän synnyin paikka, ja koko ihmiskunnan historian ajan ne ovat olleet ravinnon lähde kalastuksen kautta sekä kansojen ja kulttuurien välinen viestintäväline merikaupan kautta. Sieltä juontaa juurensa käsitteeseen perinteinen merenkulku: kalastus ja liikenne.¹¹⁰

Kuten puheenvuoroista näkyy, europarlamentaarikot näkivät, että meri on vuosisatojen ajan antanut ammatin kalastajille ja heidän perheellensä sekä muille toimintojen harjoittajille. Merenkulkijat ja merityöläiset ovat osa talouskeskustelua ja meriä pidetäänkin tärkeinä sen takia, että ne tuottavat eurooppalaisille työtä – ovat tuottaneet vuosisatoja. Varsinkin kalastus, laivanrakennus ja satamatoimintoihin liittyviä töitä nostettiin keskusteluissa esille. Viittaukset historialliseen perintöön ja sen jatkuvuuden tarpeeseen kertovat siitä, että meret ovat pitkään olleet hyvin merkittäviä eurooppalaisille tai ainakin rannikkoalueen ihmisille. Luomalla historiakatsauksia painotetaan myös niiden historiallista arvoa Euroopassa, joka halutaan säilyttää.

Keskusteluista on pääteltävissä, että kalastus- ja merenkulkijoiden työolot eivät ole kovin hyvät ja esimerkiksi kaikki jäsenmaat eivät olleet vielä allekirjoittaneet Kansainvälisen työjärjestö ILO:n työehtoja. Tähän viittaa komissaari Joe Borg kertoessaan, että komissio on parlamentin kanssa samaa mieltä siitä, että merenkulkijoiden jättämisestä sosiaalidirektiivien ulkopuolelle olisi tarkistettava. Hän korostaa merenkulkijoita koskevien sosiaalisten sääntöjen osalta, että työmarkkinaosapuolten välillä oli menossa vuonna 2007 työ merenkulkijoiden työoloja koskevan ILO:n konsolidoidun yleissopimuksen sisällyttämiseksi lainsäädäntöön. Europarlamentaarikot viittasivatkin tämän tärkeyteen, jotta eurooppalainen asiantuntemus alalta ei katoaisi.¹¹¹ Samaan aikaan kun merialan työntekijöiden oikeuksista sekä elin- ja työoloista oltiin huolissaan, niin europarlamentaarikot olivat huolissaan siitä, että merialalle ei hakeudu tarpeeksi työntekijöitä. Nähtiin, että aluksella työskentelevät eivät saa olla toisen luokan työntekijöitä, ja että merialalle tarvitaan koulutuskampanja. Tämän lisäksi merenkulkualan ammattien koulutuksen edistämiseksi tulisi tehdä enemmän, sillä (vuonna 2007) seuraavien viiden vuoden aikana tämän alan kasvupotentiaalin arvioitiin olevan noin 15

¹⁰⁹ EP:n TPK, "A Baltic Sea Strategy for the Northern Dimension (debate)" 15.11.2007; Zdzisław Zbigniew Podkański, UEN.

¹¹⁰ EP:n TPK, "Integrated Maritime Policy (debate)" 21.10.2010; Maria do Céu Patrão Neves, PPE.

¹¹¹ EP:n TPK, "Towards a future Maritime Policy for the Union (debate)", 10.7.2007; komissaari Joe Borg; Robert Navarro, PSE;

prosenttia.¹¹² On mielenkiintoista, että vaikka merenkulku ja merialalla työskentely on siis hyvin vanha ammatti/ammattitaito niin tiukempia työoikeuksia alalle vaaditaan vasta 2000-luvulla. Voidaankin pohtia, että kun alalta on hävinnyt työntekijöitä niin vasta sitten europarlamentaarikot ovat kiinnittäneet huomiota asioihin jotka alalla ovat huonosti. Samalla europarlamentaarikkojen nostamat huomiot alan koulutuksen parantamiseen kertovat siitä, että taito alalla halutaan pitää eurooppalaisten käsissä myös tulevaisuudessa. Jos nämä yhdistetään kappaleen alussa esitettyihin europarlamentaarikkojen viittauksiin merityöllisyyden historiallisesta ulottuvuudesta, niin merityöllisyydellä voidaan sanoa olleen eurooppalaista perinnearvoa.

Kansainvälisellä tasolla ILO hyväksyi vuonna 2006 merityötä koskevan yleissopimuksen (MLC-2006), jolla pyritään varmistamaan sekä ihmisarvoiset työ- ja elinolot aluksilla kaikille merenkulkijoille heidän kansallisuudestaan sekä aluksen lipusta riippumatta. Tämän lisäksi sillä varmistetaan oikeudenmukaisemmat kilpailuolosuhteet sääntöjä kunnioittavilla ja usein epäsuotuisassa asemassa oleville merenkulkijoille. Sillä pyritään rajoittamaan sosiaalista polkumyyntiä, jotta merenkulkijoiden oikeuksia kunnioittavat varustamot voivat kilpailla tasapuolisesti. ILO on hyväksynyt vuonna 2006 tehtyyn yleissopimukseen muutoksia, joissa käsitellään muun muassa hylättyjen merenkulkijoiden suojelua, taloudellista turvaa merenkulkijoiden kuoleman tai pitkäaikaisen työkyvyttömyyden varalta ja sitovaa kansainvälistä lainsäädäntöä merenkulkualan keskeisistä kysymyksistä. EU tukee vahvasti MLC-2006:ta ja on saattanut suuren osan yleissopimuksesta osaksi lainsäädäntöään, vaikka se ei ole ILO:n eikä itse yleissopimuksen osapuoli. Tähän on päästy meriliikenteen alakohtaisen työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun komitean kautta. Euroopan yhteisön varustamoyhdistyksen (ECSA) ja Euroopan kuljetustyöntekijöiden liiton (ETF) tekemä työmarkkinasopimus saatettiin osaksi EU:n lainsäädäntöä neuvoston direktiivillä 2009/13/EY.

113

Yhtenäisen meripolitiikan (YMP) nähtiin suojelevan kalan toimittamista kansalaisille, työpaikkojen säilyttämistä ja kalastajien elinolojen parantamista. Vuoden 2008 YMP:n ehdotuksissa parlamentilta komissiolle korostettiin, että uusien ja parempien merenkulkualan työpaikkojen luominen erityisesti kalastusalalla edellyttää oikeudenmukaisten ja riittävien

¹¹² EP:n TPK, "Towards a future Maritime Policy for the Union (debate)", 10.7.2007; Willy Piecyk, PSE; Karin Jöns, PSE; EP:n TPK, "An Integrated Maritime Policy for the European Union (debate)" 2008: Willy Piecyk, PSE.

¹¹³ "Mobility and Transport". Euroopan komission verkkosivut. <https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/maritime/seafarers/employment-and-working-conditions_fi> [haettu: 15.4.2022].

tulojen takaamista alalla työskenteleville ihmisille. Työllisyys nähtiin meripolitiikan taloudellisena ulottuvuutena; merillä on suuri määrä ihmisiä, jotka saavat siitä elantonsa ja työskentelevät siellä. Meripolitiikalla nähtiin olevan sosiaalinen ulottuvuus, jota korostettiin huomioitavaksi, kun puhutaan sen teollisuudenalan rakenneuudistuksesta ja siitä, mitä tehdään niille ihmisille, jotka saavat elantonsa merellä ja merestä. Vuoden 2008 keskustelun alussa julistettiin lisäksi Euroopan ensimmäinen meripäivä, johon myös viitattiin tässä yhteydessä. Yksi sen tavoitteista on kohentaa merenkulun ammattien imagoa palauttamalla niiden työllisyysnäkökymät.¹¹⁴

Europarlamentaarikkojen huolet merenkulkijoiden työn tulevaisuudesta ovat läsnä vielä tänäkin päivänä. Nimittäin EU:n merenkulkijoiden määrä on vähentynyt tasaisesti viime vuosina ja alaa uhkaa edelleen työvoimapula. Yksi tämän sosiaalilainsäädäntökehyksen tavoitteista on varmistaa oikeudenmukaisempi kilpailu merenkulkualalla EU:ssa, jotta toimijoilla olisi samat velvoitteet kaikissa EU:n jäsenvaltioissa.¹¹⁵ Lisäksi EU:n kestävän kehityksen tavoitteiden sosiaalisena ulottuvuutena on varmistaa vahva, terve ja oikeudenmukainen yhteisö. EU:n tulee edistää sosiaalista osallisuutta ja luoda yhtäläisiä mahdollisuuksia.¹¹⁶ Jos tätä kestävän kehityksen sosiaalista ulottuvuutta verrataan europarlamentaarikkojen esittämiin huoliin ja samalla heidän vaatimuksiinsa merityöläisten oikeuksista, voidaan sanoa että parlamentissa tämä ulottuvuus näkyy ja europarlamentaarikot tuovat sen esille. Kun verrataan tätä siihen, että EU:n politiikkoja tulisi ohjata kestävän kehityksen tavoitteet, niin ainakin sosiaalinen ulottuvuus heijastuu europarlamentaarikkojen puheenvuoroista. Parlamentti myös toteuttaa vaatimalla työoikeuksia ja mahdollisuuksia merialalle yhtä EU:n perusarvoista; ihmisarvon ja ihmisoikeuksien kunnioittamista ja edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta¹¹⁷.

Samalla koko keskustelu kytkeytyy mereen liittyvien työpaikkojen pitkään historiaan sekä esimerkiksi laivanrakennustaidon perimään. Voidaankin tehdä johtopäätös, että europarlamentaarikot halusivat läpi vuosien nostaa niin historiallisesti tärkeiden ammattien pysymisen eurooppalaisilla sekä samalla huolehtia, että työllisyyden sosiaalisesta ulottuvuudesta huolehditaan. Tähän liittyvät huomautukset siitä, että meripolitiikassa tulisi

¹¹⁴ EP:n TPK, "An Integrated Maritime Policy for the European Union (debate)" 20.5.2008: Pedro Guerreiro, kalakomitean mietinnönlaatija; Paweł Bartłomiej Piskorski, ALDE-ryhmän puolesta; Robert Navarro, PSE; Bogusław Liberadzki, PSE.

¹¹⁵"Mobility and Transport". Euroopan komission verkkosivut. <https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/maritime/seafarers/employment-and-working-conditions_fi> [haettu: 15.4.2022].

¹¹⁶ Barnes & Hoerber 2013, 20.

¹¹⁷ "Arvot". Europarlamentti-info. <<https://europarlamentti.info/fi/arvot-ja-tavoitteet/arvot/>> [haettu: 14.4.2022].

olla erilaisia koulutusohjelmia ja meriammattien imagon edistämiseen tarkoitettuja kampanjoita. Haasteena on se, että samalla kun pyritään saavuttamaan talouskasvua, niin työntekijät usein tulevat sieltä, mistä heidät on halvinta palkata. Yleisesti se tarkoittaa kolmansia maita, joissa työvoima on halvempaa. Kuitenkin lainsäädännön määrittäminen ja esimerkiksi ILO:n allekirjoittaminen saattaa vaikuttaa siihen, että merisektorilla voidaan nähdä tulevaisuudessakin eurooppalaista työvoimaa enenemissä määrin.

3.3 Merien tarjoamat mahdollisuudet Euroopalle

EU:n toimissa merien suojelemiseksi käsitetään meret ekosysteemeinä, joilla on jatkuva kyky tuottaa tavaroita ja palveluja. Merissä olevien resurssien nähtiinkin tuovan paljon taloudellista, niin kutsuttua sinistä taloutta ja kestäväää kasvua Euroopalle. Sinisellä taloudella viitataan ennen kaikkea valtameriin, meriin ja rannikkoalueisiin viittaavaa taloudellista toimintaa¹¹⁸. Keskusteluista voidaan hahmottaa niin kutsuttu ”positiivisten mahdollisuuksien” –diskurssi. Eli minkälaisia mahdollisuuksia meret tuovat EU:lle ja kuinka ne toimivat taloudellisen kasvun tulevaisuutena. Samalla ne korostavat sitä, kuinka tärkeä meri on eri taloudellisille ulottuvuuksille Euroopassa.

Puheenvuoroissa meri nähtiin poikkeuksellisena rikkautena Euroopalle: Euroopalla on 68 000 kilometriä pitkä rantaviiva, mikä on kaksinkertainen verrattuna Yhdysvaltoihin ja kolme kertaa enemmän, mitä Venäjällä on. Aiemmin juuri tämä näkökulma ja siitä johtuvat asiat on jätetty huomiotta, joten Vihreän kirjan laatiminen nähdään käännekohtana uuden meripolitiikan rakentamisessa. Merissä nähtiin olevan ainutlaatuisia ja tutkimattomia mahdollisuuksia. Näihin mahdollisuuksiin viitataan lisäksi komission loppupuheenvuorossa, jossa komissaari Borg sanoo, että komission meripolitiikkaa koskevan työn tavoitteena on avata valtamerten ja merien kestävässä käytössä olevat mahdollisuudet.¹¹⁹ Viittaukset pitkään rantaviivaan voidaan nähdä viittauksena laajoihin merialueisiin: jos on rantaviivaa, on myös merialueita joita hyödyntää.

¹¹⁸”Euroopan alueiden sininen talous tuo kestäväpohjaista kasvua ja työllisyyttä”. Euroopan alueiden komitea, 29.3.2019. <<https://cor.europa.eu/fi/news/Pages/blue-economy-in-european-regions-a-gateway-to-sustainable-growth-and-jobs.aspx>> [haettu: 4.2.2022].

¹¹⁹ EP:n TPK, “Towards a future Maritime Policy for the Union (debate)”, 10.7.2007; Matthias Groote, PSE; Francesco Musotto, PPE-DE, komissaari Joe Borg.

Merien taloudelliseen merkitykseen viittaa muun muassa mietinnönlaatija Willy Piecyk alustavalla puheenvuorollaan vuonna 2007 käydyssä keskustelussa kohti tulevaisuuden meripolitiikkaa. Piecyk kertoo, että vuonna 2007 90 prosenttia Euroopan ulkoisesta ja 40 prosenttia sen sisäisestä kaupasta kulkee meren kautta. Noin 40 prosenttia Euroopan BKT:stä syntyy rannikkoalueilla ja kaksi kolmasosaa eurooppalaisista suuntaa merenrannalle lomallaan. Komissaari Joe Borg lisää tähän omassa puheenvuorossaan, että merisektorien taloudellinen merkitys EU:lle sekä useiden kansallisten ja alueellisten (meri)klustereiden merkitys tunnetaan hyvin.¹²⁰ Klusterit ovat yritysten, toisiinsa liittyvien taloudellisten toimijoiden ja instituutioiden ryhmiä, jotka sijaitsevat lähellä toisiaan. Ne ovat kokonaisuudessaan riittävän laajoja, jotta ne voivat kehittää erikoistunutta asiantuntemusta, palveluja, resursseja ja taitoja. Tuodessa näin klusterin omaisesti eri taloudelliset toimijat yhteen, ne pystyvät esimerkiksi olemaan innovatiivisempia ja ne luovat enemmän työpaikkoja. Klustereiden, ei siis vain meriklustereiden, osuus EU:n kokonaistyöllisyydestä on lähes 25 prosenttia.¹²¹ Jos pohditaan esimerkiksi satamatoimintaa, niin sinne voikin helposti muodostua tämän tyyppisiä klustereita. Willy Piecyk ja komissaari Borg luovat puheenvuoroissaan selviä suuntia sille, että merien talous on merkittävää ja tukevat sitä luomalla katsauksia taloudellisiin lukuihin. Samalla he asettavat diskurssille suunnan: meret ovat taloudellisesti tärkeitä ja niiden hallinnointiin tulisikin kiinnittää huomiota.

Merien taloudellisesta merkityksestä komissiolle, mutta myös EP:lle, kuvaa hyvin komissaari Joe Borgin alustus vuoden 2007 komission kommunikaatiosta EP:lle koskien meripolitiikkaa. Komissaari Borg aloitti puheenvuoronsa kertomalla komission suunnittelemaasta meripolitiikasta Euroopan jokaiselle talouden osa-alueelle. Näin se pyrkii omalta osaltaan täydentämään ja auttamaan saavuttamaan Lissabonin kasvu- ja työllisyystavoitteet sekä hyödyntämään uuden teknologian mahdollisuuksia. Hän viittaa sääntelyn parantamiseen sekä Euroopan meriliikennealueen sisämarkkinoiden luomiseen ja sen ulkomaankaupan tukemiseen. Merenkulun klustereiden ja alueellisten merenkulun huippuosaamiskeskuksia tulisi tukea Euroopan kilpailukyvyyn parantamiseksi.¹²² Ulottamalla meripolitiikka jokaiselle talouden osa-alueelle pyritäänkin saamaan se laajemmin mukaan EU:n koko

¹²⁰ EP:n TPK "Towards a future Maritime Policy for the Union (debate)", 10.7.2007; mietinnönlaatija Willy Piecyk, PSE; komissaari Joe Borg; Ympäristön, julkisen terveyden ja ruokaturvallisuuden valiokunnan puheenvuoron pitäjä Satu Hassi, Verts/ALE; Teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnan puheenvuoron pitäjä Jordo Chatzimarkakis, ALDE.

¹²¹ "Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs: Cluster Policy". Euroopan komissio <https://ec.europa.eu/growth/industry/strategy/cluster-policy_fi> [haettu: 22.4.2022].

¹²² EP:n TPK, "A Maritime Policy for the EU (commission communication)" 10.10.2007; komissaari Joe Borg.

talouspolitiikkaan. Tuomalla se näin laajemmin mukaan sekä asettamalla sääntelyä halutaan kiinnittää EU:n politiikoissa enemmän huomiota sekä samalla antaa sille suurempi merkitys. Samalla luodaan integroidumpaa politiikkaa, kun meripolitiikka sitoutetaan tiukemmin EU:n politiikkaan.

Komissaari Borg jatkaa puheenvuoroaan kertomalla, että meret ja valtameret ovat viime vuosisatojen aikana avanneet uusia ja jännittäviä mahdollisuuksia Euroopalle. Hän sanoo, että komissio toivoo Euroopan löytävän ”modernin uuden maailman” mahdollisuuksille.

Komissaari käyttää puheenvuorossaan taitavaa retoriikkaa – hän luo puheenvuoron pohjan viitaten Euroopan merien vuosisatojen käymään merenkulkuun. Valtameret ovatkin avanneet eurooppalaisille mahdollisuuksia vuosisatojen mittaan, voidaan puhua jopa vuosiluvuista, sillä meri on toiminut hyvin keskeisessä asemassa eurooppalaisille läpi historian. Jos pohditaan uuden maailman merkitystä, niin nimitys on peräisin Euroopan löytöretkeilijöiden ajoista, joka laajensi eurooppalaisten horisonttia suuresti¹²³. Mielenkiintoista on, että Euroopan hallitsema ”merien herruus” ei ole aivan tahraton ja sen valtioilla on historiassaan muuan muassa toisten kansojen hyväksikäyttöä. Tästä esimerkkinä on valtioiden harjoittama kolmikantakauppa, jossa Afrikan alkuperäisväestöä myytiin orjiksi Amerikkaan, jotta Eurooppa saisi hyödykkeitä, kuten puuvillaa. Se mahdollisti Euroopan talouskasvun ja vaurastumisen, mutta toisten ihmisten hinnalla. Euroopan kantamaan synkkään taakkaan tältä osin ei viitata kertaakaan keskusteluissa, vain meren tuomiin mahdollisuuksiin ja Euroopan pitkään kulttuuriseen ja historialliseen perintöön merenkulussa. Näin ollen onkin mielenkiintoista, missä mielessä tämä ”mahdollisuuksien meri” nähdään ja komission maalilemassa maisemassa se näyttäytyy vahvasti talouden ja vaurauden kehittämisessä. Komissaari viittaakin tähän juhlallisesti sanoen ”...Tämä seikkailu, johon luotamme ja uskomme, tuo lisääntyvää ja jatkuvaa vaurautta Eurooppaan. Meillä on edessämme mahdollisuuksien valtameri.”

Meren tuomia mahdollisuuksia taloudelle nähdään myöhemmin käydyissä keskusteluissa. Meri nähdään mahdollisuutena tulevaisuuden taloudelliselle kasvulle, mutta samanaikaisesti yhtenäistettyä meristrategiaa perustellaan sillä, että se turvaa tulevaisuuden talouden. Erilaiset mereen liittyvät palvelut ja talouden muodot muodostavat noin 40 prosenttia EU:n bruttokansantuotteesta¹²⁴, joka mainittiin useampaan otteeseen keskusteluissa, painottaen

¹²³ Davidson 1997, 417.

¹²⁴ Katso esim. EP:n TPK, ”Future development of an integrated maritime policy (debate)” 17.11.2011; Georgios Koumoutsakos, raportoiija.

mereen liittyvän talouden tärkeyttä sekä EU:n kilpailukykyä ja sen tärkeyttä tämänhetkisessä talouspolitiikassa. Nämä viittaavat aikaisemmin mainittuihin moderneihin ja postmoderneihin näkemyksiin merestä resurssilähteinä ja sen tuomista mahdollisuuksista taloudelliselle kehitykselle. Tämä ei ole vain europarlamentaarikkojen näkemys, vaan myös komissaari Maria Damanaki myöntää vuonna 2011, että EU on käyttänyt loppuun resurssit maasta ja on aika kääntyä kohti merta¹²⁵. Investoinnit mereen voivatkin tarjota erinomaiset mahdollisuudet käyttää merien laajaa resurssia vastuullisesti ja kilpailukykyisesti. Samalla EU nojaa meriresursseihinsa enemmän kuin kauppaan; meret ovat resurssit ruualle, energialle, mineraaleille ja uudistumiselle. Niiden käyttö on ristiriitaista, sillä niitä tulee suojella mutta samalla resursseja käytetään yhteiskunnan ja ihmisten kehitykselle.¹²⁶

Viittaukset uusiin mahdollisuuksiin ja kiinnostus investoida mereen saattavat olla vastauksia, kun pyritään etsimään uusia taloudellisen kasvun alueita ja BKT:n kasvattamista. Keskustelemalla uusista mahdollisuuksista europarlamentaarikot luovat diskursseja ja pohjaa sille yhdessä komission kanssa, että taloudellista toimintaa tulisi siirtää yhä enemmän mereen. Meri siis tuodaan keskeiseksi osaksi resurssipuheita – ja myös keskustelun vastaukseksi, sillä resurssit ovat yhä enenemissä määrin loppu maalta, kuten komissaari Damanaki sanoi. Maailman yhä kasvavampi resurssipula voi olla europarlamentaarikkojen puheenvuorojen taustalla ja näin ollen meri voisi olla myös mahdollinen ratkaisu siihenkin ongelmaan.

Merien tuomiin taloudellisiin mahdollisuuksiin viitataan useasti YMP:aa koskeissa keskusteluissa, jotka käytiin vuonna 2010 ja 2011. Keskusteluissa merien nähtiin olevan vastaus kasvavalle populaatiolle ja meritalous erittäin tärkeänä ja hyvänä mahdollisuutena EU:n talouden suurimmaksi kasvualueeksi. Varsinkin nähtiin, että mereen liitetty ”taloudellinen verkko” levittäytyy hyvin laajalle eli toisin sanoen taloudellisia mahdollisuuksia olisi laajalti tarjolla. Juurikin tämä meren suuri potentiaali nähtiin ratkaisevan tärkeänä EU:n kilpailukyvyille sekä ’fundamentaalisena tärkeänä’ taloudelliselle kasvulle. Rosa Estaràs Ferragut ymmärtääkin tämän hyvin pitämässään aluevaliokunnan mielipiteessä. Hän kertoo, että

- -...komission tiedonannon "Toimintasuunnitelma Euroopan unionin yhdenmennyksestä meripolitiikasta", joka tunnetaan nimellä "Sininen kirja", jälkeen olemme nyt tilanteessa, jossa ajatus yhdenmennyksestä meripolitiikasta on tervetullut,

¹²⁵ EP:n täysistunnon pöytäkirja, ”Future development of an integrated maritime policy (debate)” 17.11.2011; komissaari Maria Damanaki.

¹²⁶ EP:n TPK, ”An Integrated Maritime Policy for the European Union (debate)” 20.5.2008: Luís Queiró, PPE-DE; Struan Stevenson, PPE-DE; Marusya Ivanova Lyubcheva, PSE; kirjallisesti Janusz Lewandowski, PPE-DE.

ja se, mitä sillä tehdään ja mihin sillä pyritään, on varmasti meren tarjoamien mahdollisuuksien parempi hyödyntäminen.¹²⁷

EU:n meripolitiikan uudistus ja vahvistus tulisi lähteä europarlamentaarikkojen mukaan liikkeelle siitä, että on mahdollista sovittaa yhteen merialan taloudellisen toiminnan lisääntyminen ja ympäristönsuojelu. Puheenvuoroissa viitattiin kestävä hyödyntämisen maksimointiin sekä meriteollisuuden ja rannikkoalueiden kasvun edistämiseen. Nähtiin, että meripolitiikka ei siis ole vain huolenaihe, vaan EU:n tulevaisuuden tehtävä. 70 prosenttia maapallostamme ollessa meren peitossa vedestä voidaan saada paljon lisäarvoa ja nähtiin, että EU:lla on käytettävissä hyvin laaja valikoiman vaihtoehtoja, kun kyseestä on meren käyttämisestä resurssina.¹²⁸ Puheenvuorot kuvastavat hyvin vahvasti EU:n perimmäisiä tai valtioiden perimmäistä pyrkimystä jatkuvaan talouskasvuun ja nyt taloudellinen potentiaali pyritään ulottamaan uudelle alueelle, kun meri tuodaan keskeiseksi osaksi resurssipuheita. Mielenkiintoista on, että miksi se tuodaan nyt näin keskeiseksi osaksi talouspolitiikkaa? Vastaus löytyy siitä, mihin aikaisemminkin on viitattu; resurssipulan takia on tarvetta laajentaa taloutta ja kartoittaa uusia mahdollisuuksia kasvulle. Mahdollisuuksien retoriikalla keskusteltaessa europarlamentaarikot pohjustavat uutta laajempaa talouspolitiikkaa joka nojaa yhä enemmän meriin.

Verrattaessa keskusteluita keskenään ja sitä, miten niissä keskusteltiin merien taloudellisista mahdollisuuksista, aluekohtaiset merikeskustelut erosivat yhtenäisestä meripolitiikasta keskusteltaessa. Aluekohtaisissa meripolitiikan keskusteluissa talouden mahdollisuudet tarkoittivat enemmänkin alueiden mahdollista yhteistä kehitystä taloudellisesti. Nähtiin siis, että meri toimii yhdistävänä tekijänä alueilla, jotta voitaisiin muodostaa laajempaa, yhtenäistä talouspolitiikkaa ja europarlamentaarikot painottivatkin keskusteluissa alueen tai oman maansa mahdollisuuksia talouskehitykselle sekä puolustamaan sitä, kuinka strategia hyödyttäisi aluetta. Esimerkiksi mustaa merta koskevassa keskustelussa Vasilica Viorica Dăncilă sanoo:

Arvoisa puhemies, Mustameri on Euroopan unionille tärkeä paitsi strategisen sijaintinsa myös tarjolla olevien taloudellisten mahdollisuuksien ja vahvemman aluekehityksen edellytysten kannalta. Strategian hyödyt tälle alueelle johtuvat

¹²⁷ EP:n TPK, ”Integrated Maritime Policy (debate)” 21.10.2010; Gesine Meissner, Liikenne ja Matkailuvaliokunnan raportoiija; EP:n TPK, ”Further development of an integrated maritime policy” 17.11.2011; mietinnönlaatija Georgios Koumoutsakos; Alain Cadec, PPE; Rosa Estaràs Ferragut, aluekehitysvaliokunnan puheenvuoron pitäjä.

¹²⁸ EP:n TPK, ”Further development of an integrated maritime policy (debate)” 17.11.2011; Crescenzo Rivellini, PPE-ryhmän puolesta; Gesine Meissner, ALDE.

siitä, että se auttaa monipuolistamaan taloudellista toimintaa meren rannikkovaltioiden välillä, lisäämään koulutus- ja tutkimusyhteistyötä sekä vahvistamaan yhteistyötä alueella luonnonvarojen suojelemiseksi.¹²⁹

Kun merien ekosysteemipalvelut ja hyödykkeet on pystytty laskemaan yhä enenemissä määrin taloudellisesti arvokkaiksi, päättäjien huomion kiinnittäminen niiden tilaan on maailmanlaajuisesti helpottanut. Samalla se on puskenut niiden hallinnoimista poliittiselle agendalle ympäri maapalloa.¹³⁰ Tämä merien parempi hallinnointi sekä käyttö näkyvät merien taloudellisessa ulottuvuudessa, josta europarlamentaarikot puhuvat. Liitettäessä resurssipuheet ja meristrategioiden kasvattaminen tähän taloudelliseen ulottuvuuteen europarlamentaarikot luovat pohjaa merien vahvempaan hallintaan ja niiden resurssien hallintaan. Taloudellisen potentiaalin korostaminen on yhteyksissä talouden alueiden laajemmalla levittämiselle.

Taloudellista arvoa Euroopan merille onkin EU:ssa laskettu ja esimerkiksi komission meri- ja kalastusasioiden pääosaston mukaan 500 metrin etäisyydellä EU:n rannikosta on arvioilta 500-1000 miljardin arvioilta taloudellista omaisuutta. Lisäksi noin 3,5 biljoonaa euroa, noin 35 prosenttia, rannikkovaltioiden BKT:stä syntyy 50 kilometrin etäisyydellä rannikosta. EU:n merialueet ovat näin ollen erittäin merkittäviä EU:n taloudelliselle hyvinvoinnille. Se saattaisi olla yksi syy siihen, miksi EU on pyrkinyt ottamaan käyttöön tiukempia normeja, jotka voivat vähentää taloudellisia kustannuksia ja luoda myönteisiä kannustimia kotimaassa, mikä on johtanut eräiden maailman tiukimpien ja kunnianhimoisimpien ympäristösäännösten hyväksymiseen.¹³¹ Näin ollen usein se taho joka meriä tai niiden tuottamaa toimintaa hallitsee, luonnollisesti hyötyy siitä. Tämä kehitys voidaan nähdä EP:n puheenvuoroissa, kun ollaan ymmärretty kuinka tärkeitä meret ovat taloudellisesti Euroopalle ja kuinka tärkeä se on juuri kaupankäynnille. Tämä nähtiin vähintäänkin viime vuonna, kun Ever given -alus juuttui sadaksi päiväksi Suezin kanavaan ja aiheutti 400 aluksen ruuhkan sekä kymmenien miljoonien tulonmenetyksen¹³².

Keskusteluista käy siis hyvin selville, että europarlamentaarikkojen mielestä merestä tulevat hyödykkeet, palvelut sekä työllisyyssektori tulisi turvata, sillä se nähtiin taloudellisesti arvokkaaksi EU:lle. Taloudellisen ulottuvuuden laajentaminen meriin voidaan nähdä yhtenä

¹²⁹ EP:n TPK ”An EU Strategy for the Black Sea” 20.1.2011; Vasilica Viorica Dăncilă, S&D.

¹³⁰ Lawrence 2007, 261.

¹³¹ Carpenter 2012, 250.

¹³² ”Kovan onnen alus tukki Suezin kanavan viikoksi ja juuttui sitten yli sadaksi päiväksi Egyptiin – nyt se pääsi viimein jatkamaan matkaansa”. *Yle uutiset*, 7.7.2021. <<https://yle.fi/uutiset/3-12011395>> [luettu: 9.4.2022].

merkittävänä diskurssin aiheena ja tämä tuli ilmi sillä, että europarlamentaarikot näkivät suurta tulevaisuuden talouden kehityspotentiaalia merissä, johon aikaisemmin viitattiin useasti. Otettaessa huomioon aikaisemman luvun keskustelut ympäristön ja resurssien suojelusta sekä turvaamisesta onkin ristiriitaista, että samalla kun merialueita tulisi suojella, niin taloudellista hyödyntämistä halutaan ei vain lisätä vaan käyttää maksimaalisesti hyödyksi. Tämä oikeutus usein annetaankin sillä, että europarlamentaarikot ja komission edustajat lisäävät sanoihin ”kestävästi” tai luonnon asettamissa rajoissa.

3.4 Merien taloudellinen ja kestävä hallinta

Voidaan olla montaa mieltä siitä, voidaanko luontoa tai sen tuottamia ”palveluita” määritellä taloudellisesti tai onko niitä edes mahdollista mitata millään arvolla. Arvon määrä tai se, kuinka arvokkaaksi nämä asiat nähdään, saattaa vaihdella huomattavasti ihmisten ja organisaatioiden välillä. Samalla palveluiden kaupallistamisessa voi olla haittapuolena se, että meriä pyritään hyödyntämään taloudelliseen kasvuun yhä laajemmin. Tähän liittyen europarlamentaarikkojen sanat merien ”kestävästä käytöstä” ovat myös huolestuttavia: antaako sana ”kestävä” EU:lle mahdollisuuden tehostaa toimintaansa merellä? Toisaalta palveluiden määrittäminen edesauttaa ympäristöongelmien asettamista mittakaavaan ja antaa päättäjille mahdollisuuksia arvioida niiden tärkeyttä taloudellisesti. Luonto- ja ekosysteemipalveluiden mittaaminen on hyvin haastavaa, mutta viime vuosina sitä on pyritty tekemään, kenties juuri poliittisten päättäjien huomion kiinnittämiseksi.

Merien suojelun merkitykseen sekä EU:n tulevaisuuteen liittyy vahvasti kestävä kehitys ja EU:n 2000-luvulla ottama suurempi jalansija ympäristödiplomatiassa. Tilaa syntyi EU:lle, kun Yhdysvallat ei ollut valmis tekemään sitovia lupauksia hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi ja viimeistään silloin, kun valtio irtisanoutui Kioto-protokollasta vuonna 2001.¹³³ Kestävästä kehityksestä tuli EU:n perustavoite vuonna 1997, kun se sisällytettiin Amsterdamin sopimukseen EU:n politiikkojen yleisenä tavoitteena. Vuodesta 1997 EU on tarkentanut strategiaansa ja vuonna 2006 se uudisti kestävä kehityksen strategiaansa, sen hetkisesti ehkä laajimmalla kestävä kehityksen määritelmällä:

Kyse on turvata maapallon kyky tukea elämää kaikessa monimuotoisuudessaan, ja se perustuu demokratian, sukupuolten tasa-arvon, solidaarisuuden, oikeusvaltion

¹³³ Bretherton & Vogler 2008, 402–404.

ja perusoikeuksien kunnioittamisen periaatteisiin, joihin kuuluvat vapaus ja yhtäläiset mahdollisuudet kaikille. Sen tavoitteena on elämänlaadun ja hyvinvoinnin jatkuva parantaminen maapallolla nykyisille ja tuleville sukupolville. Tätä varten edistetään dynaamista taloutta, jonka tarkoituksena on saavuttaa täystyöllisyys ja korkeatasoinen koulutus, terveyden suojeleminen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus sekä ympäristönsuojelu rauhanomaisessa ja turvallisessa maailmassa, jossa kunnioitetaan kulttuurista monimuotoisuutta.¹³⁴

Kestävä kehitys on siis Euroopan unionin perustavoite ja se sisältyy Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen (sellaisena kuin se on muutettuna Lissabonin sopimuksella joulukuussa 2009).¹³⁵ Tämä tieto on europarlamentaarikoilla ja siihen viitataan jo ensimmäisessä vuoden 2006 keskustelussa, kun Evangelia Tzampazi sanoo:

On meidän velvollisuus tulevaisuuden sukupolville saavuttaa korkean tason meriensuojelu, jotta meidän [EU:n] kestävä kehityksen strategia voi olla yhdistettävissä Lissabonin strategiaan, unohtamatta sitä, että monissa Euroopan valtioissa ja huomattavalle osalle väestöstä meri on keskeisessä asemassa taloudellisessa kehityksessä.¹³⁶

Kestävä kehityksen tärkeyteen viittasi Suomen neuvoston puheenjohtajuuskauden neuvoston presidentti Paula Lehtomäki sanoessaan: ”Itämeren ekologinen tila on huolestuttava, ja se edellyttää kiireellisiä toimia kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.”¹³⁷

EP:n keskusteluissa puhutaan myös kestävästä kehityksestä ja kestävydestä. Barnes ja Hoerber esittävät, että nämä käsitteet eivät kuitenkaan ole samanlaisia, vaan eroavat toisistaan. Kestävyys (engl. *sustainability*) voidaan määritellä pitkän aikavälin tavoitteeksi saavuttaa kestävämpi maailma. Kestävä kehitys voidaan määritellä prosesseiksi ja poluiksi tämän kestävämmän maailman saavuttamiseksi. Molemmat ovat kiisteltyjä käsitteitä ja niihin sovelletaan useita tulkintoja. Ratkaisevaa on, että keskustelu ja debatti käsityksistä kestävydestä ja kestävästä kehityksestä keskittyy näiden kilpailevien käsitteiden välille, joten niistä tulee olennainen osa kestävyden edistämistä koskevaa käytäntöä ja prosessia.¹³⁸

2000-luvulla kestävä kehityksen ja hallinnon yhdistäminen nousi kestävään kehitykseen liittyvän kirjallisuuden tutkimuksen painopisteeksi. On tärkeää, että kestävä kehitystä

¹³⁴ Euroopan neuvoston kestävä kehityksen strategian uudistus. 15/16.6.2006. Euroopan neuvoston verkkoarkisto.

¹³⁵ Barnes & Hoerber 2013, 23.

¹³⁶ EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment” 13.11.2006: Evangelia Tzampazi, PSE.

¹³⁷ EP:n TPK ”A Baltic Sea Strategy for the Northern Dimension (debate)” 15.11.2006; Paula Lehtomäki, neuvoston presidentti.

¹³⁸ Barnes & Hoerber 2013, 19.

koskevassa poliittisessa keskustelussa luodaan yhteiset ajatukset ja viittaukset, sillä politiikkaa ei ilmaista pelkästään sanoin vaan se on kirjaimellisesti ”rakennettu” niiden kielten kautta joilla sitä kuvataan. Huolimatta siitä, että kestävän kehityksen erilaiset ulottuvuudet on sisällytetty ympäristö- ja talouskeskusteluihin ja debatteihin 80-luvulta lähtien, EU:n politiikassa ei tunnusteta täysin taloudellisen kestävyuden ja ekologisen kestävyuden yhdistämistä.¹³⁹ Kestävyys ja kestävä kehitys ei ollutkaan niin paljon esillä EP:n puheenvuoroissa, silloin kun keskityttiin enemmän merien suojelulliseen puoleen. Kestävyys nousi paljon suuremmaksi puheenaiheeksi puhuttaessa koko yhtenäisestä meripolitiikasta, eli kaikki ulottuvuudet huomioitaessa.

Kestävyuden näkökulma ja kestävä kehitys ovat keskusteluissa sanoja joita painotetaan, kun puhutaan yhtenäisen meripolitiikan tulevaisuuden suunnitelmista. Lähes poikkeuksetta europarlamentaarikot liittävät kestävyuden perään joko kasvun, kehityksen sekä raaka-aineiden, kalatalouden ja niiden kestävän kartoittamisen.¹⁴⁰ EU:n lähestymistapaa kestäväan kehitykseen onkin kritisoitu, varsinkin sen taloudellisen kehityksen painotusta ja samalla ympäristöasioiden laiminlyömistä, mikä tulee unionin kestävän kehityksen määritelmässään viimeisenä kohtana. Yhtenä suurimmista saastuttajista ja luonnonvarojen hyödyntäjistä maapallolla, EU luo väistämättä pitkän ekologisen varjon. Ilmastonmuutoksen kannalta EU:n talous on Yhdysvaltojen jälkeen toiseksi korkein hiilidioksidipäästöjen aiheuttaja, jos päästöt lasketaan asukasta kohden. Vuonna 2008 noin 40 prosenttia unionin sisällä kulutetuista tavaroista hankittiin sen rajojen ulkopuolelta, mikä osoittaa sen jatkuvaa paineen luontia globaaliin ympäristöön. Bretherton ja Vogler näkevät EU:n kansainvälisesti merkittävänä kestäväan kehityksen edistäjänä, sillä se on ollut merkittävässä roolissa kestäväan kehityksen komissiossa sekä kestäväan kehityksen huippukokouksessa vuonna 2002.¹⁴¹

Tämä merien kestävämpi hallinta juurikin talouden ja ympäristön tasapainona, nousee esille keskusteluissa. Jo ensimmäisissä keskusteluissa viitataan komission julkaisemaan vihreään kirjaan, jonka mukaan uuden meripolitiikan tavoite on dynaaminen eurooppalainen talous, joka toimii harmoniassa meriympäristön kanssa. Suojelun aste on tärkeää, jotta meristä

¹³⁹ Barnes & Hoerber 2013, 19, 23.

¹⁴⁰ Katso esim. EP:n TPK, ”Integrated Maritime Policy (debate)” 21.10.2010; Izaskun Bilbao Barandica, ALDE-ryhmän puolesta; Keith Taylor Verts/ALE-ryhmän puolesta; João Ferreira, GUE/NGL; EP:n TPK, ”Future development of an integrated maritime policy (debate)” 17.11.2011; raporttoija Georgios Koumoutsakos, kalavaliokunnan puolesta Alain Cadec, PPE; Jim Higgins, PPE.

¹⁴¹ Bretherton & Vogler 2008, 404–406.

voidaan saada taloudellisesti maksimaalinen hyöty. Meri onkin suuri pooli taloudelliselle kehitykselle monelle maalle Euroopassa ja huomattavalle osalle ihmisistä.¹⁴²

Ympäristön ja talouden tasapainosta puhuu PPE-DE-ryhmän puheenvuoron pitäjä Luís Queiró, joka painottaa sitä, että tasapainoisella lähestymistavalla voidaan kehittää taloutta ja samalla suojella ympäristöä. Meren tuottamat hyödykkeet ovat europarlamentaarikoilla hyvin tiedossa, joten niiden kestävä käyttö ja tasapaino talouden sekä ympäristön välillä onkin tärkeää. Johannes Blokland viittaa tähän puheenvuorossaan IND/DEM-ryhmän puolesta;

Merien tärkeys tiedetään. Me elämme niiden lähellä, saamme ruokamme niistä ja nautimme niistä. Tämän vuoksi huomio näiden valtamerten moitteettomaan hallintaan on ratkaisevan tärkeää, mihin Piecykin mietinnössä on kiinnitetty kattavasti huomiota. Tämä moitteeton hallinta edellyttää tasapainoista lähestymistapaa, jossa ekologiaa ja taloudellisia näkökohtia punnitaan globaalilla, eurooppalaisella ja kansallisella tasolla. Sillä tavalla pystymme hyödyntämään valtamerten etuja myös tulevaisuudessa.¹⁴³

Juuri tämän taloudellisen käytön, mutta luonnon resurssien suojelun välille tulisikin asettaa balanssi. Meriympäristön kestävä käytön merkitys niin kestävyydelle kuin taloudelliselle kasvulle koko Euroopan alueella, varsinkin niille maille, jotka ovat linkittyneet mereen.¹⁴⁴

Tasapainoa ympäristön sekä merien ja niistä saatavien hyödykkeiden kestävä käyttöä ja hyödyntämistä korostettiin paljon europarlamentaarikkojen puheenvuoroissa. Toisaalta voidaan nähdä puheiden heijastelevankin EU:n luomia periaatteita kestävä kehityksen periaatteista, joissa tarkoituksena on saavuttaa kestävä talous. Tämä sisältää sen, että varmistetaan että resursseja käytetään kestävästi. Se sisältää kohdan, jonka mukaan ne jotka saastuttavat, ovat vastuussa tästä aiheutuneesta vahingosta¹⁴⁵. Nämä periaatteet on julkaistu vuonna 2011, mutta ovat vahvasti näkyvissä jo 2010-luvun paikkeilla.

Taloudellisessa kasvussa sekä resurssien kartoittamisessa korostettiin koko ajan, että niiden tulisi olla kestävä. Ympäristöturvallisuusteoria painottaa sitä, että ympäristöpalvelut ja resurssit, kuten esimerkiksi kalatalous ja maanviljely, ovat monille valtioille tärkeä perusta

¹⁴² EP:n TPK, ”Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment (debate)”; komissaari Vladimir Špidla; Evangelia Tzampazi, PSE.

¹⁴³ EP:n TPK, ”Towards a future Maritime Policy for the Union (debate)”, 10.7.2007; Luís Queiró, PPE-DE; Joannes Blokland IND/DEM-ryhmän puolesta.

¹⁴⁴ EP:n TPK, ”An Integrated Maritime Policy for the European Union (debate)” 20.5.2008; Luís Queiró, PPE-DE; Struan Stevenson, PPE-DE; Marusya Ivanova Lyubcheva, PSE; kirjallisesti Janusz Lewandowski, PPE-DE; EP:n TPK ”Integrated Maritime Policy” 21.10.2010; Georgios Stavrakakis, aluekehitysvaliokunnan puheenvuoro.

¹⁴⁵ Barnes & Hoerber 2013, 20.

taloudelliselle kasvulle ja työllisyydelle. Jos näitä ei käytetä kestävästi, niin valtioiden talous voi kärsiä, kun ne eivät pystykään tuottamaan tarvittavia resursseja ja taloudellisen tilanteen huonontuminen voidaan nähdä vaikuttavan kansallisturvallisuuteen ¹⁴⁶. Resurssien sekä merireittien turvaamiseen ja niiden suojeluun viitataan monesti; esimerkiksi Britta Reimers ALDE-ryhmästä sanoo puheenvuorossaan;

- ...merien käytön ja suojelun ei tule joutua konfliktiin keskenään. Nämä kaksi aluetta ovat keskenään riippuvaisia, sillä meret voivat tukea meitä ainoastaan jos ne ovat terveitä.¹⁴⁷

Komissio julkaisikin vuonna 2012 tiedonannon meritalouden ja merenkulun kestävä kasvun mahdollisuuksista ja vuonna 2018 sininen talous tarjosi 4.5 miljoonaa työtä EU:ssa.¹⁴⁸ Mads Barbesgaard on tutkinut sinistä kasvua, joka nähdään parlamentin keskusteluissa vastauksena moneen asiaan ja joka toimii selittävänä tekijänä europarlamentaarikkojen puheista tasapainosta ympäristön ja talouden välillä. Vaikka sinisen kasvun ratkaisuille suojelu- ja ilmastonmuutoksen kysymyksissä pyritään myymään luontoa sen pelastamiseksi Barbesgaardin mukaan nämä epäonnistuvat omilla ehdoillaan. Tämä johtuu siitä, ratkaisut puuttuvat ”oikeaan” (niin sanotusti kestävään) pääomaan ja lujittamalla tai yksinkertaisesti jättämällä huomioitta laajamittaiset ekstraktiiviset toimet (luonnonvarojen kartoitus ja keräys), jotka ajavat valtameren terveyteen liittyviä kriisejä. Sen sijaan, että nähtäisiin vastakkaisia etuja ja ristiriitaista dynamiikkaa kasvun ja taloudellisen voiton etsimisen ja valtameren luonnonvarojen säilyttämisen sekä palauttamisen välillä, sininen kasvu visioi kolminkertaisen hyödyn, jossa kaikki oletettavasti voittavat; rannikkoyhteisöt, ympäristö ja sijoittajat.¹⁴⁹

Kestävä kehityksen näkymistä EU:n meripolitiikassa tutkinut Angela Carpenter näkee, että EU on toteuttanut useita toimia meriympäristön suojelun parantamiseksi sekä yhdenmetyt meripolitiikan kehittämisen että erityisdirektiivien avulla. Tämä johtuu siitä, että se on katsonut kansainvälisten sääntelytoimenpiteiden olevan riittämättömiä. Se on ryhtynyt toimiin kestävä kehityksen sisällyttämiseksi sen poliittisiin toimiin - erityisesti meripolitiikkaan. EU:n voidaan näin ollen katso vastanneen haasteeseen ottaa johtava rooli kestävä kehityksen

¹⁴⁶ Barnett 2013, 198–200.

¹⁴⁷ EP:n TPK, ”Integrated Maritime Policy (debate)” 21.10.2010: Britta Reimers, ALDE.

¹⁴⁸ ”Oceans and fisheries: EU sea basins”. Euroopan komissio <https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/ocean/sea-basins/eu-sea-basins_en> [haettu 15.4.2022].

¹⁴⁹ Barbesgaard 2018, 131.

politiikkojen aktiivisessa edistämisessä maailmanlaajuisesti ja ”esittää ja legitimoida itsensä (normatiivisena voimana) joka on enemmän kuin osiensa summa”.¹⁵⁰

Europarlamentaarikkojen puheenvuoroista voidaan nähdä, että he lähtökohtaisesti haluavat EU:lle vahvaa sinistä talouskasvua; niin koko EU:ssa kuin sen eri merialueilla. Talouskasvun kestävyuden painottaminen kertoo, että europarlamentaarikot ovat omaksuneet kestävän kehityksen arvomaailmaa osaksi omiin poliittisiin näkemyksiinsä. Näin ollen, jos tarkastellaan sitä, että EU:n politiikkojen tulisi sisältää kestävän kehityksen ajattelumaailma ja sen tulisi ohjata politiikkaa, niin se pilkahtelee ainakin esiin parlamentin keskusteluissa. Vaikka sininen kasvu on ristiriidassa keskenään ympäristön ja taloudellisen kasvun välillä ja konflikteja syntyy ympäristönsuojelijoiden ja talouskasvun kannattajien välillä, on hyvä, että keskustelua käydään. Huolestuttavaa on se, että kestävä kasvu ei aina ole kestävä ja kestävä resurssien käyttö ei ole kestävä oikeasti, vaan se saattaa jäädä poliittiseksi retoriikaksi ja toimia perusteena uusille talouden aluevaltauksille, jotka taas saattavat vaikuttaa negatiivisesti ympäristöön.

¹⁵⁰ Carpenter 2012, 263.

4 ”Enemmän hallintoa, enemmän Eurooppa”: EU-integraation ja yhteistyön lisääntyminen meripolitiikan kautta

Aikaisemmin on käsitelty europarlamentaarikkojen näkemyksiä meripolitiikasta ympäristön ja talouden näkökulmista. Keskusteluissa nousee esille se, että yhteisen meripolitiikan sekä aluestrategioiden nähdään luovan syvempää EU integraatiota. Tämä on myös luonnollista siinä suhteessa, että luotaessa yhtenäisiä politiikkoja merialueille tulee yhteistyön tiivistyä monilla eri tasoilla. Samalla kun YMP kehittyy, niin kehittyvät sen kattamat erityistoimet.

EU:n merillä on kaikilla hyvin paljon haasteita, mutta myös mahdollisuuksia. Nämä ovat niin ekologisista kuin taloudellisista ja niitä on esitelty aikaisemmin europarlamentaarikkojen puheenvuorojen kautta. Haasteet sekä mahdollisuudet korostuvat heidän puheenvuoroissaan – jokaisella merialueella sekä EU:n YMP:ssa molemmat tunnustetaan. Nämä haasteet nähdään yhdistävän jäsenvaltioita ja yhteistyön nähdään tiivistyvän aluestrategioiden sekä koko YMP:n avulla. Merien onkin nähty jo vuosisatojen niin yhdistävän kansoja sekä ihmisiä. Kun keskusteluja tarkastelee yhä pidemmälle, niin yhteistyö monilla eri tasoilla korostuu ja sitä korostetaan keinona vastata näihin haasteisiin.

Vaikka onkin joitakin lyhyen ja keskipitkän aikavälin haasteita, on selvää, että yhtä laaja ja kattava politiikka kuin YMP yrittää lähinnä vaikuttaa paradigman siirtymiseen kohti kokonaisvaltaisempia tapoja hahmottaa ja ymmärtää valtameriä. Se antaa meille siten mahdollisuuden keksiä uusia poliittisia ratkaisuja merien ongelmiin, joita alueet kohtaavat. Tämä voi ollakin hyvin tärkeää EU:ssa, kun otetaan huomioon, että Euroopan kansakunnat (ja alueelliset merihallintoelimet) ovat perinteisesti vahvoja meritilojensa valvonnassa, mikä vaikeuttaa kokonaisvaltaista käsitystä. Tämä paradigman muutos ei tapahdu yhdessä yössä, ja sitä on pidettävä asteittaisena oppimisprosessina, joka vaatii monta kertaa uuden sukupolven johtajia haastamaan vanhat laillisesti vahvistetut alakohtaiset tavat politiikan toteuttamiseen.

151

Tässä luvussa pohditaan europarlamentaarikkojen näkemyksiä siitä, kenen kanssa yhteistyötä halutaan tehdä, kenen kanssa ei ja miksi. Lisäksi minkälaisena yhteistyö nähtiin europarlamentaarikkojen puolelta ja oliko heillä laajempia näkemyksiä yhä integroidumman

¹⁵¹ Koivurova 2012, 169.

yhteistyön lisäävän EU-integraatiota. Lopulta luodaan katsausta siihen, että voidaanko puheista hahmottaa laajempaa näkemystä siitä, minkälaisena toimijana he näkevät EU:n.

4.1 Vihollinen vai kumppani: Venäjä ja kansainvälinen ulottuvuus

Keskusteltaessa kansainvälisestä yhteistyöstä yksi valtio nousee esille enemmän kuin muut – ja se on Venäjä. Europarlamentaarikoilla oli hyvin ristiriitaisia näkemyksiä siitä, tulisiko Venäjän osallistua alueellisiin meristrategioihin vai ei. Venäjän osallisuus kuitenkin ratkaistiin lopulta jo ensimmäisessä merialuestrategiassa – sillä Itämeristrategiasta tuli EU:n sisäinen strategia, joten Venäjän osallisuus jäi hyvin pieneksi. Venäjän roolista esitettiin erilaisia puheenvuoroja, monet liittyen turvallisuuteen. Varsinkin Itämeren ja Mustanmeren alueella Venäjän geopoliittinen asema aiheutti jännitteitä, mutta sitä kohtaan oltiin myös optimistisia mahdollisesta yhteistyöstä. Meri nimittäin toimii yhdistävänä tekijänä ja kuten jo aikaisemmin mainittu – jotta pystyttäisiin parempiin ympäristötoimiin merellä, vaatii se kansainvälistä yhteistyötä. Venäjä mainittiin keskusteluissa yhteensä 112 kertaa ja tehden sen ainoaksi maaksi, joka nousi tekstihaussa esille omalla nimellään.

Itämerikeskustelussa vuonna 2006 tunnistettiin heti alussa, että mereen liittyvät kysymykset vaikuttavat kaikkiin sen alueella sijaitseviin valtioihin. Suomella oli neuvoston puheenjohtajuus tuolloin ja neuvoston puheenjohtajana toiminut Paula Lehtomäki viittasi tähän seuraavasti:

- - Itämeren kysymykset vaikuttavat hyvin suoraan unionin kahdeksaan Itämeren rannalla sijaitsevaan jäsenvaltioon sekä Venäjään. Myös Norja ja Islanti osallistuvat Itämeri-yhteistyöhön Itämeren valtioiden neuvoston jäseninä. Itämeri on tärkeä merenkulkuväylä, ja se on tärkeä kaikille EU-maille.

Siksi tarvitaan laajaa horisontaalista yhteistyötä sekä unionin sisällä, että EU:n ja Venäjän ja muiden kumppanien välillä ympäristö-, energia-, liikenne-, koulutus-, oikeus- ja sisäasioiden sekä terveysasioissa. Tätä yhteistyötä vahvistaa myös parhaillaan valmisteltava unionin yhteinen meripolitiikka.¹⁵²

Itämereen viitattiin Euroopan unionin ja Venäjän kohtaupaikkana. Venäjän, mutta myös Norjan ja Islannin kanssa tehtävä yhteistyö nähtiin tärkeäksi, sillä Itämeren alueen kansalaisiin nähtiin kohdistuvan uhkia kuten järjestäytynyt rikollisuus, ihmiskauppa, tarttuvat

¹⁵² EP:n TPK “A Baltic Sea Strategy for the Northern Dimension (debate)” 15.11.2006; Paula Lehtomäki, neuvoston presidentti.

taudit ja epäterveellisten elämäntapojen torjunta. Lisäksi taloudellinen yhteistyö Venäjän kanssa nähtiin suurena mahdollisuutena. Varsinkin yhteistyö sekä sen halu energia-asioissa nostettiin keskusteluissa esille. Venäjän toivottiin ratifioimaan energiaperuskirjaa koskevan sopimuksen sekä kauttakulkua koskevan energiaperuskirjan, sillä oltiin huolissaan Venäjän kaasutoimituksista Eurooppaan. Ylipäättään energiariippuvuudesta oltiin myös huolissaan; Itämeristrategia voisikin vähentää alueiden valtioita riippuvuudestaan Venäjän energiasta. Erityisesti nostettiin esille huoli siitä, että Venäjä käyttää energiatoimituksiaan poliittisena välineenään.¹⁵³

Energiaan liittyvästä yhteistyöstä Venäjän kanssa oli siis ristiriitaisia mielipiteitä; toiset nostivat sen erittäin hyväksi taloudelliseksi yhteistyöksi ja toiset väläyttelivät pelkoa liiasta riippuvuudesta. Energiaturvallisuus oli hyvinkin vallitsevia keskustelun aiheita varsinkin Itämeren ja Mustan merta koskevissa merialuestrategioiden keskusteluissa. Näissä keskusteluissa Venäjän rooli ja Euroopan energiainsenäisyys nousivat keskeisiksi rooleiksi – aihe, joka on varsinkin tänä päivänä erittäin ajankohtainen. Energiakeskustelut siis selvästi vallitsivat aluekohtaisia meristrategioita ja tämä voikin olla siksi, että alueellisesti on helpompi tehdä yhteistyötä, kuin koko Euroopan mittakaavalla. Tänä päivänä EU haluaakin irtautua Venäjäriippuvuudestaan nopeammin kuin koskaan – johtuen sen hyökkäyksestä Ukrainaun. Energiapolitiikka on siis myös tänä päivänä, ja oli jo aikaisemminkin, esimerkiksi Krimin hyökättäessä, Venäjän keino käyttää poliittisena välineenään EU:ta vastaan, kuten keskusteluissa viitattiin.

Yhteistyöllä nähtiin olevan kaksi vaihtoehtoa, jotka tiivistyivät Kaliningradin kaupunkiin; joko se toimisi ikkunana Eurooppaan ja EU:n ikkunana Venäjälle. Ikkunan ”avaaminen” tai päinvastainen prosessi osoittaisi mihin suuntaan Venäjä on menossa yhteistyön merkeissä. Muutenkin europarlamentaarikot toivoivat Itämeren alueen muuttuvan esimerkiksi rauhasta ja turvallisuudesta, joten Itämeristrategialla nähtiin olevan alueen yhdistäviä tekijöitä myös tällä tavoin.¹⁵⁴ Esimerkiksi Józef Pinior sanoo ”- - Itämeren, joka yhdistää Euroopan unionin, Venäjän, Norjan ja Islannin, pitäisi olla esimerkki rauhan ja turvallisuuden alueesta... - - ”

¹⁵³ EP:n TPK ”A Baltic Sea Strategy for the Northern Dimension (debate)” 15.11.2006; komissaari Margot Wallström; Teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnan puheenvuoron pitäjä Giles Chichester, PPE-DE; Inese Vaidere, UEN-ryhmän puolesta; Charles Tannock, PPE-DE.

¹⁵⁴ EP:n TPK ”A Baltic Sea Strategy for the Northern Dimension (debate)” 15.11.2006; Justas Vincas Paleckis, PSE-ryhmän puolesta.

Keskustelu jakautuu Itämeren koskevissa keskusteluissa kahteen osaan; niihin jotka uskoivat Venäjäyhteistyöhön ja niihin jotka olivat vastakkaista mieltä. Kukaan ei nähnyt, että Venäjän kanssa tehtävä yhteistyö oli tuohon aikaan onnistunutta, tai että siihen oltiin tyytyväisiä; joko haluttiin tiivistää yhteistyötä tai sitten nostettiin esiin Venäjän epäkohtia ja varsinkin silloin jo kaavailtua Nordic Stream –kaasuputkea. Kaasuputken nähtiin kasvattavan Venäjän vaikutusvaltaa Itämeren alueella, mutta myös sillä pelättiin olevan suuria riskejä ympäristölle¹⁵⁵. Haluttiin myös että Venäjä sitoutuu ympäristötavoitteisiin¹⁵⁶ – jotta Itämeri voitaisiin pelastaa tarvitaan kaikkien maiden yhteistyötä.

Mustanmeren strategiaan liittyvissä keskusteluissa Venäjä oli myös maa, joka aiheutti alueella geopoliittisia jännitteitä ja huolia europarlamentaarikoille. Esimerkiksi mietinnönlaatija Traian Ungureanu kertoo seuraavaa;

Bulgarian ja Romanian liittymisen jälkeen Mustameri on nyt osittain EU:n sisämeri. Alueen kehitys on kuitenkin usein arvaamatonta: jännitteet kasautuvat ja väärinkäsityksiä esiintyy paljon. Mustanmeren aluetta koskevan yhteenvetotarkastelun perusteella voidaan päätellä, että alueen kielteiset haasteet ovat edelleen olemassa tai jopa voimistumassa. Georgian ja Venäjän välinen sota vuonna 2008, ratkaisemattomat ja niin sanotut "jäädetyt" konfliktit sekä demokraattisen hallinnon huolestuttava heikkeneminen Ukrainassa ja Venäjällä ovat kaikki hyvin vakavia tapahtumia ja eläviä esimerkkejä alueen turvallisuusriskeistä.¹⁵⁷

Vuonna 2008 alkanut Georgian sota oli ensimmäinen kerta Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen, kun Venäjä kävi sotaa omien rajojensa ulkopuolella. Sodan nähtiin olevan Kremlin pyrkimyksiä estää sen etupiiriin laskemiensa valtioiden integroitumista länteen, nimittäin Georgia oli kertonut harkinnasta hakea Naton jäsenyyttä. Samalla sen on arvoitu olleen vahva signaali Venäjän naapurimaille siitä, että taloudellisen ja poliittisen painostuksen lisäksi sotilaallinen voimankäyttö oli mahdollista.¹⁵⁸ Sodan johdosta myös esimerkiksi Ukraina luopui Nato-jäsenyyden tavoittelusta. Venäjän vaikutusvallan kasvuun liittyy varmasti mietinnönlaatijan viittaukset esimerkiksi demokraattisen hallinnon huolestuttavaan heikkenemiseen, joka luo turvallisuusriskin Mustanmeren alueelle.

¹⁵⁵ Katso esim. EP:n TPK "EU strategy for the Baltic Sea area" 16.9.2009; Anna Rosbach, EFD.

¹⁵⁶ Katso esim. EP:n TPK "EU strategy for the Baltic Sea area" 16.9.2009; Ville Itälä, PPE.

¹⁵⁷ EP:n TPK, "An EU Strategy for the Black Sea" 20.1.2011: mietinnönlaatija Traian Ungureanu.

¹⁵⁸ "Tasan 10 vuotta sitten käynnistyi sota, joka haastoi kansainvälisen järjestyksen – Georgian oppi jäi lännelle laiskanlaksyksi", Ilmar Metsalo, *Ulkopolitiisti*, 8.8.2018. <<https://ulkopolitist.fi/2018/08/08/georgian-sodan-oppi-jai-lannelle-laiskanlaksyksi/>> [haettu; 17.4.2022].

Mietinnönlaatija jatkaa vielä puheenvuoroaan kertomalla, että alueella ei tulisi yliarvioida eikä aliarvioida yhtään valtiota. Tällaisten osallisuuden ja alueellisen omavastuullisuuden periaatteiden tulisi näkyä niin, että Turkilla ja Venäjällä sekä muilla alueellisilla kumppaneilla olisi tärkeä rooli alueellisen yhteistyön onnistumisessa.¹⁵⁹ Yhteistyö Mustanmeren strategian ympärillä nähtiin tuovan alueen valtioita ja EU:ta yhteen sekä auttaisi lähentämään vastakkaisia poliittisia ja taloudellisia etuja:

- - ...minusta on erittäin jännittävää, että on mahdollista saattaa nämä toisistaan poikkeavat ryhmät yhteen tietyissä asioissa, jotta voidaan luoda johdonmukainen politiikka, joka on omien etujemme mukaista ja auttaa myös asianomaisia maita. Tällainen yhteistyö voi mahdollisesti auttaa lähentämään vastakkaisia poliittisia ja taloudellisia etuja, jotta tulevat kiistat eivät olisi niin dramaattisia ja vaarallisia ja jotta esimerkiksi työtämme itäisen kumppanuuden puitteissa ei tulkittaisi suunnatuksi ketään tiettyä henkilöä vastaan, vaan että kaikki ymmärretään toisiaan täydentäväksi. Euroopan näkökulmasta katsottuna tämä yhteistyöhön perustuva asenne ei kuitenkaan saisi estää meitä odottamasta, että itäinen kumppanuus näiden maiden kanssa tuottaa erilaisia tuloksia kuin kehitysstrategiat esimerkiksi Venäjän kanssa.¹⁶⁰

Mustanmeren strategia saattaisi siis edistää merkittävästi europarlamentaarikon mielestä Euroopan taloudellista ja poliittista vakautta. Puheenvuoroja Mustanmeren alueelle antoivat myös muut europarlamentaarikot. Alue nähtiin kiinnostavaksi sen geostrategisen asemansa vuoksi, vaikka se tuo mukanaan vakavia riskejä turvallisuusintresseille, niin sen nähtiin tuovan myös lisäarvoa. Varsinkin energiavarmuus ja kestävä energiansaannin varmistaminen EU:lle oli tärkeässä asemassa, mutta myös infrastruktuurin rakentaminen ja mahdollisuudet vaikuttaa alueen konflikteihin ja ratkaisemattomien kysymysten ratkaisemiseen. Kaikki tämä puheenvuoron pitäjän mukaan pystyttäisiin saavuttamaan alueen maiden syvemmillä sitoutumisella sekä kaikkien Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja muiden alueella toimivien järjestöjen ja verkostojen, myös kansalaisyhteiskunnan järjestöjen verkostojen, osallistumisella. Tähän toiveikkaaseen puheenvuoroon vastattiin piakkoin hyvin vastakkaisella mielipiteellä: tosiasiasa merialuestrategia ei tällaisia asioita pysty ratkaisemaan, jos muutkaan EU-politiikat eivät pysty.¹⁶¹

Voidaankin päätellä molemmista keskusteluista, että Venäjän kanssa haluttaisiin tehdä enemmän yhteistyötä, mutta valtion entinen historia monen EU-jäsenmaan kanssa aiheutti jakautuneita mielipiteitä. Toisaalta on mielenkiintoista, että europarlamentaarikot näkivät

¹⁵⁹ EP:n TPK, ”An EU Strategy for the Black Sea” 20.1.2011: mietinnönlaatija Traian Ungureanu.

¹⁶⁰ EP:n TPK, ”An EU Strategy for the Black Sea” 20.1.2011: Elmar Brok, PPE-ryhmän puolesta.

¹⁶¹ EP:n TPK, ”An EU Strategy for the Black Sea” 20.1.2011: Elmar Brok, PPE-ryhmän puolesta; Ivo Vajgl, ALDE-ryhmän puolesta; Marek Siwiec, S&D.

mahdollisen yhteistyön Venäjän kanssa näinkin suurena, sille aluestrategiat ovat EU:n sisäisiä strategioita vaikkakin ne sijoittuvat alueille joissa on muitakin valtioita. Varsinkin europarlamentaarikkojen tuomat nostot demokratian kasvattamisesta ja rauhan luomisesta kuvastaa sitä, että strategioilla nähtiin olevan myös EU:n normatiivisen vallan kasvattamista alueilla. Vai kuvastaako se enemmänkin sitä, että toivottiin Venäjän suurempaa demokratisoitumista? Voidaan ajatella, että meri toimii pohjana mahdolliselle yhteistyölle: vaikka mailla on omat merialueensa, meri on silti yhteismaata. Kasvavat pyrkimykset merien hallitsemiseen tuo myös alueita yhteen ja lisää yhteistyötä heidän välillään, samalla EU:n meripolitiikalle syntyy kansainvälinen ulottuvuus, kun muut valtiot on pakko ottaa huomioon ainakin osittain.

Viittaukset Euroopan sisäisiin meriin, siis europarlamentaarikkojen mielestä Itämereen ja Mustaanmereen, nousevat parlamentin keskusteluissa esille, kun näitä kohden määritetään aluestrategioita ja niitä koskevaa keskustelua käydään parlamentissa. Tähän viittaa esimerkiksi vuonna 2006 Itämerikeskustelussa Josef Pinior ”... Vuonna 2004 tapahtuneen laajentumisen jälkeen Itämerestä on käytännössä tullut Euroopan unionin sisämeri, "Mare Nostrum" ... - ”¹⁶² Sekä toinen esimerkki Mustanmeren keskusteluissa tulee Georgios Koumoutsakosilta:

Arvoisa puhemies, arvoisa komission jäsen, nykyään on vain muodollisuus korostaa, että Mustameri on Euroopan unionille strategisesti tärkeä alue. Miten se voisi olla toisin nyt, kun se on Bulgarian ja Romanian liittymisen jälkeen käytännössä Euroopan unionin sisämeri? ¹⁶³

Molemmille strategioille yhtenäistä on se, että sisämerestä aletaan puhua EU:n laajentumisien jälkeen, eli 2004 ja 2007. Näiden vuosien aikana EU:n merialueet laajentuivat huomattavasti, esimerkiksi Mustamerellä ei ollut aikaisemmin EU-jäsenmaita ja Itämerenkin ympärillä lähes kaikki maat olivat EU:n jäseniä. Molemmissa keskusteluissa muistutettiin, että strategioita ei tulisi sekoittaa esimerkiksi EU:n itäiseen kumppanuuteen tai naapuruuspolitiikkaan. Toinen yhtenäinen tekijä on se, että Venäjällä on molemmilla merialueilla omaa rantaviivaa sekä merialuetta. Varsinkin Itämeristrategiaa on kritisoitu siitä, että se jäi EU:n sisäiseksi strategiaksi. Elo ja Kaakkuriniemi ovat esittäneet, että Venäjän jättäminen ulkopuolelle on EU:n arvovallan kohottamista Itämerellä sekä unionin pehmeän vallan lujittamista¹⁶⁴. Samoja intressejä heijastelee myös Mustanmeren strategioiden puheet, joissa viitataan EU:n

¹⁶² EP:n TPK, ”A Baltic Sea Strategy for the Northern Dimension” 15.11.2006: József Pinior, PSE.

¹⁶³ EP:n TPK, ”An EU Strategy for the Black Sea” 20.1.2011: Georgios Koumoutsakos, PPE.

¹⁶⁴ Elo ja Kaakkuriniemi 2012, 20–22.

integraatioprosessin hidastumisen vaikuttavan alueiden demokraattiseen kehitykseen¹⁶⁵ ja EU:n velvollisuudesta alueita kohtaan.

EU:n suhtautuminen esimerkiksi Itämeristrategian pitämiseksi sen sisäisenä strategiana ei ole saanut Venäjää sen suopeammaksi. Viittaukset niin Itämeren kuin Mustanmeren alueella EU:n ”sisäisistä meristä” eivät varmasti myöskään auta asiaa. Toisaalta kun puhutaan EU:n yhteisistä meristä tai sisäisistä meristä samalla kun keskustelussa on Venäjän luoma uhka, luodaan yhteistä ja vahvempaa kuvaa EU:sta. Se siis asettaa tahallaan tai tahattomasti vastakkainasettelun Venäjän ja EU:n välille sekä alleviivaa ”omistusoikeutta” merialueille – sillä puhutaan ”meidän meristä” ja ”meidän sisämerestä”. Tämä ei toteudu vain Venäjäkeskustelussa vaan yleisesti ottaen EU:n merialueista puhutaan ”meidän meristä”. Toisaalta tämä on osittain totta, nimittäin EU:lla on sen jäsenmaiden kautta merialueita, mutta voidaanko puhua omistuksesta, on toinen asia. Omistusta enemmän se alleviivaakin EU:n suurempaa pyrkimystä hallita merialueita.

Kansainvälistä yhteistyötä korostettiin myös muiden valtioiden kuin Venäjän kanssa, nämä kuitenkin jäivät osittain Venäjäpuheen varjoon. Esimerkiksi Islannin ja Fär-saarten kanssa sekä Välimeren alueella, jossa Libya ja Egypti aiheuttavat suuria haasteita yhteistyölle.¹⁶⁶ Atlantin alueen strategiassa kansainvälinen ulottuvuus tuli myös näkyviin ja siihen viittaa Michael Theurer seuraavasti:

...Ensimmäinen niistä on jäsenvaltioiden välinen yhteistyö, jotta synergiaetuja voidaan hyödyntää paremmin. Toiseksi Atlanti yhdistää EU:n jäsenvaltiot ja Atlantiin rajoittuvat alueet transatlanttisiin kumppaneihin, kuten Kanadaan ja Yhdysvaltoihin, sekä muihin naapurimaihin, kuten Norjaan ja Islantiin.¹⁶⁷

Europarlamentaarikkojen kiinnittäessä ja korostaessa huomioita kansainvälisiin yhteyksiin ja yhteistyöhön meri nähdään yhdistävänä tekijänä. Myös esimerkiksi komissaari Damanikin viittaus ”Atlantin merialueeseen” (engl. Atlantic sea space) ja korostus kansainväliseen lähestymistapaan ja koordinaatioon Atlantin molempien puolien kanssa korostavat tätä huomiota¹⁶⁸. Venäjä ei luonnollisesti tullut esille keskusteluissa, sillä se ei ole yhtä vaikutusvaltainen valtio alueella verrattaessa Itämereen ja Mustaan mereen. Varsinkin Mustanmeren strategian keskusteluissa yhteistyötä korostettiin – ei vain jäsenmaiden kesken vaan myös muiden alueen maiden kesken, mutta lieneekö tässä europarlamentaarikkojen

¹⁶⁵ Katso esim. EP:n TPK, ”An EU Strategy for the Black Sea (debate)” 21.11.2010: Iuliu Winkler, PPE.

¹⁶⁶ EP:n TPK, ”Integrated Maritime Strategy” 21.10.2010; Werner Kuhn, kalastusvaliokunnan puheenvuoro.

¹⁶⁷ EP:n TPK, ”EU Strategy for the Atlantic region” 7.3.2011: Michael Theurer, ALDE-ryhmän puolesta.

¹⁶⁸ EP:n TPK, ”EU Strategy for the Atlantic region” 7.3.2011: komissaari Maria Damaniki.

luomat toiveet siitä, että merellä olevat geopoliittiset jännitteet hälvenisivät. Merellä on siis paljon yhteistyömahdollisuuksia, mutta toisaalta se aiheuttaa turvallisuushkia esimerkiksi Itämerellä ja Mustallamerellä.

4.2 Yhteistyö luo vahvempaa EU:ta

Yhtenäinen meripolitiikka sekä tässä tutkimuksessa käsitellyt aluestrategiat Atlantille, Itämerelle ja Mustallemerelle nähtiin kaikki tärkeinä politiikkoina. Yhtenäistä niille kaikille oli myös se, että niiden toivottiin syventävän yhteistyötä, EU-integraatiota ja yhtenäisyyttä.

EU:n meripolitiikka nähtiin hyvänä mahdollisuutena yhteistyölle jäsenmaiden kesken, sillä laajat haasteet esimerkiksi Itämeren ympärillä tarvitsevat tehokasta ja horisontaalista yhteistyötä. Läpi historian meri nähtiin yhdistävänä tekijänä, mutta aluestrategia voisi nostaa yhteistyön uudelle tasolle. Strategisella lähestymistavalla pystyttäisiin hyödyntämään 27 jäsenvaltion yhteistyömahdollisuuksia ja näillä voitaisiin vastata muun muassa laittoman maahanmuuton, saastumisen, huumekaupan ja salakuljetuksen ongelmiin. Yhteistyön tulisi olla älykästä, sellaista, joka hyödyttäisi meriympäristöä niin ympäristön suojelijoiden kuin ekonomistien mielestä.¹⁶⁹ Yhteistyölle asetettiin korkeita tavoitteita kuten David Casan puheenvuorosta voi todeta:

- - ...Odotukset ovat suuret, mutta emme saa unohtaa, että mahdollisuudet hyväksyä nämä haasteet ovat yhtä suuret. Haluan kehottaa kaikkia eurooppalaisia tarttumaan näihin mahdollisuuksiin. Lopuksi haluan todeta, että Euroopan tason yhteistyö on selvästi tarpeen, jotta voimme edetä. Euroopan tulevaisuus perustuu meriin. Tämä edellyttää uudenlaista yhteistyötä, ja uskon, että voimme vain hyötyä tällaisesta yhteistyöstä... -¹⁷⁰

Niin YMP:aan kuin aluestrategioiden konsultointiin osallistui runsaasti sidosryhmiä ympäri Eurooppaa, kuten aikaisemmin tässä tutkimuksessa on kerrottu. Sidoryhmien tärkeään panostukseen viittaa esimerkiksi komissaari Maria Damanaki sanoessaan:

Julkinen kuuleminen on osoittanut, että Atlantin identiteetti on olemassa. Se on myös osoittanut, että sidoryhmät suhtautuvat myönteisesti lähestymistapaan, jossa otetaan huomioon niiden maantieteelliset, demografiset ja taloudelliset erityispiirteet. Ne kannattavat myös toimenpiteitä, jotka tuovat rannikkovaltioita

¹⁶⁹ EP:n TPK, ”A Baltic Sea Strategy for the Northern Dimension” 15.11.2006: Neuvoston puheenjohtaja Paula Lehtomäki; Katrin Saks, PSE; EP:n TPK, ”Towards a future Maritime Policy for the Union” 10.7.2007: Luís Queiró, PPE-DE –ryhmän puolesta.

¹⁷⁰ EP:n TPK, ”Towards a future Maritime Policy for the Union” 10.7.2007: David Casa, PPE-DE.

yhteen esimerkiksi meritietämyksen, merivalvonnan, erityissuunnittelun ja meristrategiapuitedirektiivin kaltaisissa asioissa.¹⁷¹

Sidosryhmien yhteistyö merialueilla ei ole myöskään uutta ja esimerkiksi Atlantin kaareen kuuluvat alueet ovat työskennelleet yhteistyön edistämiseksi yhteistä etua koskevilla aloilla merten syrjäisten alueiden konferenssin puitteissa vuodesta 1989. Tämä on tärkeää, sillä europarlamentaarikot painottivat merialueiden strategioiden onnistumisen olevan vahvasti kiinni siitä, kuinka sidosryhmät eli kaupungit, yhteisöt, alueet sekä ennen kaikkea kansalaiset, kansalaisyhteiskunta ja yritykset saadaan yhteen.¹⁷² Tähän viittaa esimerkiksi Rumiana Jeleva kirjallisessa lausunnossaan:

Mielestäni keskeisiä kysymyksiä, joihin on puututtava tällaisen parannuksen varmistamiseksi, ovat koordinoitumpi yhteistyö sekä alueviranomaisten ja rannikkoyhteisöjen vahvistaminen. Nämä paikalliset toimijat on otettava mukaan kaikkiin uusiin strategioihin, koska juuri he vastaavat tällaisten strategioiden todellisesta täytäntöönpanosta.¹⁷³

Yhteistyö nähtiin tärkeäksi myös siksi, että käytettävissä oleva meritila on rajoittunut ja näin ollen monen merisektorin tulisi työskennellä yhdessä. Tässä merkityksessä korostettiin Itämeren alueen hyvää yhteistyötä esimerkkinä.¹⁷⁴ Viittaamalla sidosryhmiin europarlamentaarikot nostavat keskusteluun yhteistyön tärkeyden rannikkoalueilla, sillä näiden alueiden ihmiset ovat olennaisessa osassa siinä, että strategiat voidaan panna käytäntöön. Samalla sen nostaminen keskusteluun saattaa viitata myös laajemman legitimitetin saavuttamiseen ja hyväksymiseen alueilla sidosryhmien puolesta. Tällä tavalla kansalaiset tuodaan mukaan keskusteluun toimijoina, kun konsultaatiot saavat positiivista tuulta alleen.

Alueellista lähestymistapaa, joka perustuu valtioiden väliseen yhteistyöhön, on käytetty EU:n aluemerien ympäristönsuojelussa jo 1960-luvulta lähtien. Lisäksi EU on allekirjoittanut useita kansainvälisiä yleissopimuksia. Yhdessä jäsenvaltioidensa kanssa se on edustettuna sekä osallistuu aktiivisesti moniin erilaisiin merenkulkualan järjestöihin kuten International Maritime Organization (IMO), YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestössä, kansainvälisessä valaanpyyntikomissiossa ja Itämeren merellisen ympäristön suojelukomissiossa HELCOMissa.¹⁷⁵ Samalla EU:n visio, jolla pyritään monenvälisyyteen ja kestävyteen

¹⁷¹ EP:n TPK, ”EU Strategy for the Atlantic region” 7.3.2011: komissaari Maria Damaniki.

¹⁷² EP:n TPK, ”EU Strategy for the Atlantic region” 7.3.2011: Ricardo Cortés Lastra, S&D –ryhmän puolesta; Michael Theurer, ALDE –ryhmän puolesta; Isabella Lövin Verts/ALE –ryhmän puolesta.

¹⁷³ EP:n TPK, ”An Integrated Maritime Policy for the European Union” 20.5.2008: Rumiana Jeleva, PPE-DE.

¹⁷⁴ EP:n TPK, ”Integrated Maritime Strategy” 21-10.2010: Britta Reimers, ALDE.

¹⁷⁵ Carpenter 2012, 257.

yhteisten toimien avulla, edistää aktiivisesti EU:n mallia alueellisesta yhdentymisestä. Yhteistoiminnallisia tapoja myös tarvitaan, jotta voidaan rakentaa vahvempia ja kestävämpiä organisaatioita, jotka koostuvat yksilöistä ja ryhmistä, joiden välillä on vuorovaikutusta ja keskinäisiä riippuvuussuhteita yksilöiden, ryhmien ja organisaation välillä.¹⁷⁶ Näin ollen europarlamentaarikkojen näkemykset siitä että yhteistyötä tulisi tehdä monella tasolla osoittaa heidän pyrkimyksiään alueelliseen yhdentymiseen. Alueellinen yhdentymisen voitaisiin nähdä edistävän myös koko EU:n yhdentymistä – sillä mitä enemmän jäsenmaat ovat sidoksissa keskenään, niin sitä syvemmällä ne ovat usein EU integraatiossa. Esimerkiksi Brexit on näyttänyt, kuinka vaikeaa EU:sta on oikeasti poistua sekä samalla myös se, kuinka yhtenäistä EU lainsäädäntöä on vuosien varrella syntynyt.

4.3 EU:n meritoimijuus ja hallinnointi

Suarez de Vivero käsittelee komission julkaisemaa vihreää kirjaa YMP:lle sekä EU:n meripolitiikkaa artikkelissaan ”The European vision for oceans and seas – Social and political dimensions of the Green paper on Maritime Policy for the EU”. Artikkelissaan Suarez de Vivero kutsuu vihreää kirjaa Euroopan vastaukseksi meristrategioiden 2000-luvun UNCLOS-jälkivaiheeksi. Tällä hän tarkoittaa sitä, että uudet meristrategiat refleктоivat muutosta meripolitiikassa ja toimivalta laajentuu merien omistajuudesta niiden hallintaan. Samaan aikaan merien hallinnointi nähdään sosiaalisena ja poliittisena toimena, joka on mahdollista vain valtioille tai toimijoille, jotka omaavat korkeasti kehittyneitä instituutioita, esimerkiksi Euroopan unioni.¹⁷⁷

Suarez de Viveron kuvaamaa jälkivaihe heijastuu yhtenäisen meripolitiikan keskusteluihin myös parlamentin täysistunnossa. Pääasiassa europarlamentaarikot olivat lähestulkoon yhtä mieltä siitä, että EU:lla tulisi olla yhtenäinen meristrategia. Keskusteluissa esiintyi muutamia soraääniä, mutta niiden vähyyys oli luultavasti mietinnönlaatijan taitavan työn tulosta. Erimielisyyksiin puolueryhmien välillä viittaa Luis de Grandes Pascual, sanoessaan heillä olleen ”- ...eriäviä, jopa ristiriitaisia kantoja, mutta hän [mietinnönlaatija] on löytänyt

¹⁷⁶ Lozano 2008, 499, 508.

¹⁷⁷ Suarez de Vivero 2007.

kompromissiratkaisuja, joiden ansiosta voimme tänään seisoa yhdessä tässä tärkeässä asiassa.

– „¹⁷⁸

Näitä erimielisyyksiä ei siis löydä samalla tavalla keskusteluista, sillä mietinnöt laaditaan yhteistyössä parlamentin puolueryhmien kesken täysistunnon ulkopuolella. Toisaalta keskustelusta kumpuavat soraäänät voidaan tulkita voimakkaammiksi kannanotoiksi, jos ne halutaan edelleen tuoda julki – niiden esittäjä/t eivät ole päässeet tai halunneet päästä kompromissiin mietinnönlaatijan kanssa.

Soraäänät eivät suoranaisesti olleet yhtenäistä politiikkaa vastaan, vaan keskittyivät enemmän siihen mitä sen tulisi sisältää ja vahvistaako se EU:n federalismia. Huomattavaa on, että nämä kommentit tulivat myös Iso-Britannian edustajilta ja ne viittasivat heidän tyytymättömyyteen siitä, että jäsenvaltion merialueet luetaan EU:n merialueiksi.¹⁷⁹ Jäsenmaiden merialueiden muuttuminen EU:n merialueiksi saikin joissain europarlamentaarikoissa vahvoja vastareaktioita aikaan. Tähän liittyen EU:n meristrategioista oman mielipiteensä teki hyvin selväksi esimerkiksi Ian Hudghton:

Ajatus EU:n meristrategiasta on tervetullut, mutta se ei saa merkitä siirtymistä siihen suuntaan, että EU:n vesiä pidetään yhteisenä resurssina, joka ei ole erityisen sidoksissa yksittäisiin merenkulkuvaltioihin. EU toimikoon vain silloin, kun merenkulkuvaltiot tarvitsevat toimia tai tukea omassa strategisessa suunnittelussaan.¹⁸⁰

Hudghtonin puheenvuoro voidaan nähdä enemmänkin omien resurssien suojeluna, kuin integraatiovastaisena. Siinä on kuitenkin hienopiirteistä EU-integraation vastaisuutta siinä mielessä, että yhä laajempi ja syvempi integraatio varmaankin tarkoittaisi sitä että merialueet luettaisiin vahvemmin koko EU:lle. Iso-Britannian merialueet ovat sen kolonialistisen ajan perintöä ja valtiolla on EU-maista suurimmat aluevedet. Toinen esimerkkikommentti koskien jäsenvaltioiden alueiden lukemista EU:n merialueiksi tuli myös Euroopan integraation syventämistä sekä EU-skeptisestä ryhmästä. Huomattavaa on, että integraation vastaisia kommentteja oli hyvin vähän ja tämä edustaa yhtä niistä vähistä kommentteista joita esitettiin. Suurin osa meripolitiikkaa vastaisista kommentteista tuli siitä, että jäsenmaat halusivat hallinnoida omia merialueitaan itsenäisesti eivätkä toteuttaa siellä EU:n politiikkaa. Tähän viittaa esimerkiksi kirjallisessa lausunnossaan Pedro Guerreiro kirjoittaessaan:

¹⁷⁸ EP:n TPK, ”Integrated Maritime Strategy” 21.10.2010: Luis de Grandes Pascual, PPE.

¹⁷⁹ EP:n TPK, ”Integrated Maritime Strategy” 21.10.2010: Gerard Batten, EFD.

¹⁸⁰ EP:n TPK, ”Towards a future Maritime Policy for the Union” 10.7.2007: Ian Hudghton, Verts/ALE-ryhmän puolesta.

Kaikissa tätä alaa koskevissa aloitteissa on turvattava jäsenvaltioiden toimivalta aluehallinnossa, erityisesti aluevesien ja talousvyöhykkeiden hallinnassa, kuten esimerkiksi luonnonvarojen hyödyntämisessä, liikenteessä, tutkimuksessa, rajavalvonnassa ja rajaturvallisuudessa, aluesuunnittelussa, ympäristössä tai taloudellisessa toiminnassa, kuten kalastuksessa. Toisin sanoen meillä ei pitäisi olla niin sanotun toissijaisuusperiaatteen varjolla Troijan hevosta, joka uhkaa jäsenvaltioiden suvereniteettia.¹⁸¹

Itämeristrategian julkaisu ja suunnittelu avasivat keskustelut myös muiden alueiden aluestrategioista, joissa kaikissa perusteltiin strategiat tärkeiksi mahdollisuuksiksi vastata niin tuleviin haasteisiin kuin kehittää näitä alueita yksityiskohtaisesti. Parlamentin halukkuutta kehittää alueellisia strategioita kuvastaa myös se, että esimerkiksi aloite Itämeristrategialle tuli europarlamentaarikoilta. Tämän lisäksi Atlantin alueen strategialle esitettiin suullinen kysymys, jonka allekirjoitti yli 50 europarlamentaarikkoa¹⁸². Peräänkuulutuksia Mustanmeren strategian edistämiseksi esitettiin lukuisia sitä koskevissa keskusteluissa¹⁸³. Nämä keskusteluiden nostot voidaan tulkita niin, että meristrategiat nähtiin tärkeässä roolissa ja varsinkin europarlamentaarikot halusivat luoda alueellista meripolitiikkaa sekä parempaa hallintoa sen merialueille. Esimerkkejä EU:n merien hallinnon kasvattamiseksi antaa myös ALDE-ryhmän europarlamentaarikko Izaskun Bilbao Barandica kommentti YMP:stä sanoilla ”...Lyhyesti, enemmän hallintoa, enemmän Eurooppaa...”¹⁸⁴ Euroopan merivallan ajattelutapaa tukee lisäksi europarlamentaarikko Luís Paulo Alvesin puheenvuoro, jossa hän kommentoi Atlantin valtamerä strategisena ulottuvuutena Euroopalle ja sen korvaamattomuutta merenkulunpolitiikan tulevaisuuden arkkitehtuurudelle.¹⁸⁵ Nostetut puheenvuorot eivät ole suinkaan ainoita mainintoja, vaan keskusteluissa viitataan usein Euroopan johtoasemaan merien hallinnassa ja sen tulevaisuuden merkitykselle.

Yhtenäisen meripolitiikan keskusteluissa politiikan tarvetta yhtenäiseen meristrategiaan perusteltiin jo keskusteluiden avauksissa vahvasti sillä, että Euroopan tulevaisuus on merissä, sillä 70 prosenttia maapallon pinta-alasta on meren peitossa ja vain 10 prosenttia meristä sekä niiden tarjoamista resursseista on tutkittu¹⁸⁶. Näihin faktoihin palattiin useita kertoja eri puheenvuoroissa. Tämän lisäksi viitattiin Euroopan rannikkoviivan pituuteen sekä

¹⁸¹ EP:n TPK, ”Maritime Policy for the EU” 10.10.2007: Pedro Guerreiro, GUE-NGL.

¹⁸² EP:n TPK, ”EU Strategy for the Atlantic region” 7.3.2011: Alain Cadec.

¹⁸³ Katso esim. EP:n TPK, ”Black Sea Strategy” 17.4.2012: Traian Ungureanu, PPE-ryhmän puolesta.

¹⁸⁴ Euroopan parlamentin täysistunnon pöytäkirja, ”Future politics in Integrated Maritime Policy (debate)” 17.11.2011; Izaskun Bilbao Barandica, ALDE.

¹⁸⁵ EP:n TPK, ”EU Strategy for the Atlantic region” 7.3.2011; Luís Paulo Alves, S&D; EP:n TPK ”Further development of an integrated maritime policy (debate)” 17.11.2011; Izaskun Bilbao Barandica, ALDE.

¹⁸⁶ Katso esim. EP:n TPK, ”Integrated Maritime Policy (debate)” 21.10.2010; Gesine Meissner, Liikenne ja Matkailuvaliokunnan raportit.

merialueiden laajuuteen, jotka ovat maailman laajimpia.¹⁸⁷ Näillä pyrittiin osoittamaan Euroopan laajat valtuudet, tarpeet sekä toimivalta merialueille. Keskusteluun sopii siis Suarez de Viveron teoria, jossa Eurooppa ei ole enää merialueiden omistajana vaan pyrkii hallinnoimaan niitä.

Kuten usein EU:n kehitystä ja sen luomia politiikoita, niin myös YMP:tä on vertailtu liittovaltiokehitykseen sekä muihin liittovaltioihin. Voidaan nähdä, että EU käyttäytyy monin paikoin kuten liittovaltio ja osa sen politiikoista saattaa olla jopa integroituneempia kuin liittovaltioilla, mutta sen merivalta/merivallat eroavat tavallisesti liittovaltion merivallasta. Haaste koordinoita 27 suvereenin valtion toimia sekä valtioiden käyttämää oikeuttaan merialueisiinsa liittyvistä valtuuksista erottaa selvästi EU:n yhdenmisen meripolitiikan muotoilun muiden liittovaltioiden pyrkimyksistä luoda samanlainen alueellinen politiikka. Kuitenkin kasvava oikeudellinen kehitys kohti kokonaisvaltaisempaa valtameren hallintaa on oikeuttanut lisäämään EU:n toimivaltuuksia merialueilla. Tämän lisäksi tutkimusprofessori Timo Koivurova esittää, että juuri yhtenäistetty meripolitiikka tulisi nähdä ensimmäisenä sosiaalisena kokeiluna, jossa hallinnoiva taho on ylikansallinen organisaatio.¹⁸⁸

Yhä laajempi integraatio lisää jäsenmaiden keskinäisriippuvuutta toisistaan. Unionin integroituja politiikkoja kannatettiin vahvasti eri ryhmissä. Molemmissa parlamentin kokoonpanoissa oli ryhmiä, jotka eivät kannata/kannattaneet EU:n syvempää integroitumista. Kuudennella kaudella nämä ryhmät muodosti Vapauden ja demokratian ryhmä (IND/DEM), joka oli Eurooppa vastainen¹⁸⁹. Seitsemännellä kaudella näitä vastasi Vapauden ja demokratian Eurooppa -ryhmä (Europe of Freedom and Democracy, EFD), joka on EU vastainen sekä Euroopan konservatiivien ja reformistien ryhmä (European Conservatives and Reformists, ECR) on antifederalistinen. Vain vähän tämän pohjalta nousi vastusta parlamentista, ehkä kuvaavin puheenvuoro tuli EFD-ryhmän Gerard Battenilta:

Arvoisa puhemies, ei pitäisi yllättää ketään, että EU haluaa yhdentää meripolitiikkaa, aivan kuten se aikoo yhdentää kaikkea muutakin Euroopassa kaikilla elämän ja julkisen politiikan osa-alueilla.

Tiedustelin vuonna 2007 Yhdistyneen kuningaskunnan meri- ja kalastusvirastolta, kuinka paljon kalaa pyydetään Yhdistyneen kuningaskunnan vesillä. Minulle sanottiin: "Emme voi tunnistaa Yhdistyneen kuningaskunnan vesiä. Ne on nyt

¹⁸⁷ EP:n täysistunnon pöytäkirja, "Integrated Maritime Policy (debate)" 21.10.2010; Werner Kuhn, kalastusvaliokunnan mielipiteen raporttoija, Keith Taylor, puheenvuoro Verts/ALE-ryhmän puolesta; "Future politics in Integrated Maritime Policy (debate)" 17.11.2011; Nuno Teixeira, PPE-ryhmä.

¹⁸⁸ Koivurova 2012, 161–162.

¹⁸⁹ Hix et al. 2007, 23–24.

merkitty osaksi EY:n vesiä". Yhdistyneellä kuningaskunnalla ei siis enää ole omia aluevesiä.

On ehkä sopivaa keskustella tästä tänään, koska, kuten varmasti kaikki tiedätte, tänään tulee kuluneeksi 205 vuotta Trafalgarin taistelusta 21. lokakuuta 1805, jolloin amiraali Lordi Nelson ja monet muut urheat miehet antoivat henkensä ja kuolivat, jotta Yhdistynyt kuningaskunta voisi pysyä vapaana ja itsenäisenä maana. Hänen viimeiset sanansa olivat: "Luojan kiitos, olen tehnyt velvollisuuteni". UKIP:n Euroopan parlamentin jäsenet tekevät velvollisuutensa tänään iltapäivällä ja äänestävät tätä vastaan.¹⁹⁰

Puheenvuoro esitettiin yhtenäistä meripolitiikkaa koskevassa keskustelussa ja siitä näkee selkeästi, että ryhmä on integroitua politiikkaa vastaan. Samalla europarlamentaarikko hiertää selvästi se, että Iso-Britannian aluevedet laskettiin EU:n vesialueiksi, mikä myös osaltaan lisää integraatiota ja tietynlaista liittovaltiokehitystä, sillä niistä puhutaan tällöin yhtenäisesti. Muuten EU-vastaisten tai –skeptisten ryhmien europarlamentaarikot viittasivat enemmänkin merien ympäristön suojeluun ja saastumiseen keskusteluissa.

YMP voidaankin nähdä laajempänä kokonaisuutena, jonka tarkoitus on ohjata jäsenmaita sekä EU:n yhtenäistä politiikkaa johonkin tiettyyn suuntaan, mutta oikeudellisesti se ei velvoita jäsenmaita. Kuten jo aikaisemmin todettiin, niin YMP edustaa EU:n ensimmäisiä hyvin laajoja poliitikoita, joten on myös ymmärrettävää, että siitä ei ole tehty oikeudellisesti sitovaa. Näin laaja ja oikeudellisesti sitova politiikka olisi hyvin vaikea toteuttaa jäsenmaiden kesken, mutta nyt sen meripolitiikalle oli kuitenkin luotu raamit ja suunnitelma. Samalla EU on avannut laajemman keskustelun siitä, että minkälaista politiikkaa se haluaa toteuttaa ja mitä siihen tulisi kuulua.

On myös hyvä pitää mielessä YMP:n rooli uuden näkemyksen luomisessa EU:n merialueista. Ennen MSPD:ä ja täydellistä YMP:aa ei ollut ”EU:n valtameriä” - meriä, jotka myös monta kertaa muodostavat unionin ulkorajat - vaan vain jäsenvaltioiden kansallismeret, jotka voitaisiin korkeintaan ymmärtää muiden rannikkovaltioiden jakamina alueellisina merinä. Nyt on mahdollista nähdä nämä Euroopan meret osana EU:n aluetta, ja tämän myötä YMP on varmasti edistänyt näkemystä yhtenäisemmästä EU:sta, joka todennäköisesti edistää sen integroitumista. YMP:n myötä EU:n asema merkittävänä merenkulkualan toimijana todennäköisesti vahvistuu, mikä todennäköisesti johtaa asteittaiseen prosessiin, jossa kansainvälistä meripolitiikkaa tehdään yhä enemmän EU:n tasolla. Tällaisella lähestymistavalla on selvästi merkitystä maailmanlaajuisesti, koska elämme väistämättä

¹⁹⁰ EP:n TPK, ”Integrated Maritime Policy” 21.10.2010: Gerard Batten, EFD.

monen tason hallintotavan maailmassa. Ainutlaatuisen rakenteensa vuoksi EU voi osoittaa, miten valtamerten hallinto voidaan toteuttaa ottamalla kaikki merenkulun sidosryhmät mukaan valtamertemme käyttöön ja suojeluun.¹⁹¹

Vihreässä kirjassa on paljon samanlaisia elementtejä kuin muissa samankaltaisissa merien hallinointiin tarkoitetuissa strategioissa, mutta eroavana tekijänä on kulttuuri-käsite. Kirjassa termillä ”kulttuuri” viitataan ideasta Euroopasta historiallisena, sosiologisena ja ideologisena rakenteena. Elämänä, joka perustuu sosiaaliselle hyvinvoinnille ja arvoille, kuten ihmisoikeuksille, vapaudelle, demokratialle ja tasa-arvolle. Nämä periaatteet ja arvot linkitetään vahvasti ”eurooppalaisuuteen”, ollen samalla vahvasti EU:n monopolisoimia.¹⁹² Eurooppalaistaminen historiallisena ilmiönä taas viittaa eurooppalaisen auktoriteetin ja sosiaalisten normien vientinä: imperialistisena valtana, institutionaalisina organisaationa ja käytänteinä, sosiaalisen ja kulttuurisina uskomuksina, arvoina ja käyttäytymisenä. Modernina ajanjaksona ”eurooppalaistaminen” on usein tarkoittanut mukautumista länsi Euroopan normeihin ja käytäntöihin.¹⁹³

Nämä eurooppalaiset arvot ja periaatteet heijastuivat keskusteluista. Yhtenäistettyä meripolitiikkaa nähtiin tarvittavan siksi, että se turvaisi eurooppalaisen merenkulunperinteen sekä vahvistaisi Euroopan johtoasemaa. Historialla ja kulttuurilla sekä sen säilyttämisellä perusteltiin meripolitiikan tarvetta. Europarlamentaarikko Nikolaos Salarakos lainasi jopa Hemingway:n kirjoitusta ”Europe and the Sea” viitatessaan Euroopan yhteydestä mereen. Esille nostetaan Euroopan pitkä historiallinen suhde mereen, jota perustellaan sillä, että ”— ...melkein jokainen sivilisaatio Euroopan historiassa on pohjautunut mereen.”¹⁹⁴ Tämän lisäksi toiveet demokratian ja arvojen leviämisestä esimerkiksi Mustan meren keskusteluissa alueelle kuvastavat tätä alueen ”eurooppalaistamista” vaikka merta ei täysin ympäröi EU:n jäsenvaltiot. Sosiaalinen ulottuvuus oli myös asia, joka nousi keskusteluista, sillä se mainittiin usein ympäristöllisen ja taloudellisen ulottuvuuden mukana.

Eurooppalaistumisen makrososiologinen dynamiikka vastaa Vivero de Suarezin mukaan päivitettyä imperiumin käsitystä. ”Empire” –termillä viitataan esimerkiksi englanninkielisessä aihetta käsittelevässä kirjallisuudessa kylmän sodan jälkeen muovattuun uuteen kansainväliseen järjestykseen. Lyhyesti sanottuna imperiumin käsite viittaa 2000-luvun uusiin

¹⁹¹ Koivurova 2012, 169.

¹⁹² Suárez de Vivero 2007, 409–411.

¹⁹³ Featherstone & Radaelli 2003, 7.

¹⁹⁴ EP:n täysistunnon pöytäkirja, ”Integrated Maritime Policy (debate)” 21.10.2010; Syros Danellis, S&D.

malleihin ja vallan muotoihin, jotka pyrkivät alueelliseen laajentumiseen ja taloudelliseen hyväksikäyttöön. Tämä uusi käsite ylittää perinteisen käsityksen imperiumista ja se ei rinnastu keisarilliseen valtioon siinä muodossa, mitä se oli 1800- ja 1900-lukujen välissä. Imperiumin käsitystä käytetään nyt viittaamaan uusiin monikansallisiin ja ylikansallisiin integraation ja poliittisen järjestäytymisen muotoihin. Merialueen osalta käytettynä imperiumin käsite säilyttäisi edelleen osan sen perinteisestä merkityksestä siinä mielessä, että alueellinen tekijä saa poliittisen merkityksen omalla voimakkuudellaan — EU on maailman laajin poliittinen organisaatio.¹⁹⁵ Tämä käsitys tulee osittain esille keskusteluista, esimerkiksi ALDE-ryhmän europarlamentaarikko Izaskun Bilbao Barandica kommentoi yhtenäistettyä meripolitiikka sanoilla ”Lyhyseti, enemmän hallintoa, enemmän Eurooppaa”. Euroopan merivallan ajattelutapaa tukee myös esimerkiksi europarlamentaarikko Luís Paulo Alvesin puheenvuoro, jossa hän kommentoi Atlantin valtamerä strategisena ulottuvuutena Euroopalle ja sen korvaamattomuutta merenkulunpolitiikan tulevaisuuden arkkitehtuurudelle.¹⁹⁶ Nostetut puheenvuorot eivät ole suinkaan ainoita mainintoja, vaan keskusteluissa viitataan usein Euroopan johtoasemaan merien hallinnassa. Voidaankin pohtia, että nostetaanko johtoasema oikeuttamaan merialueiden hallintoa, joilla sijaitsee paljon uusia resursseja, joita EU tulee tulevaisuudessa tarvitsemaan?

¹⁹⁵ Suárez de Vivero 2007, 411.

¹⁹⁶ Euroopan parlamentin täysistunnon pöytäkirja, ”Future politics in Integrated Maritime Policy (debate)” 17.11.2011; Luís Paulo Alves, S&D-ryhmä.

5 Johtopäätökset

Tässä tutkielmassa on tarkasteltu europarlamentaarikkojen näkemyksiä EU:n meripolitiikasta vuosina 2006–2012 koskien EU:n yhtenäisen meripolitiikan (YMP) muodostaneita keskusteluja sekä merialuestrategiakeskusteluja. Keskustelun pohjilta tutkittiin, että minkälaisia teemoja nousi esille ja miksi. Näiden perusteella pyrittiin hahmottamaan meren merkitystä europarlamentaarikoille.

Meripolitiikka on ympäri maailman ottanut suuria askeleita 1900-luvun puolivälissä sekä varsinkin 2000-luvun alussa, vaikka lainsäädäntöä on laatinut jo aikanaan vuosisatoja sitten Hugo Grotius. Viimeistään tämä vuosisata on kasvattanut lainsäädännön sekä uusien politiikoiden luomista. YMP on laaja politiikka, joka on muodostunut vähitellen ja saanut lihaa luidensa ympärille vasta sen ”valmistumisen” jälkeen. Se koostuu vahvasti ympäristöpilarista, jonka painavana sisältönä ovat meristrategiapuitedirektiivi (MSPD) ja taloudellisesta pilarista, jota tukee vahvasti komission julkistama sininen kirja.

EU:n meripolitiikka on hyvin monitahoinen ja yhtenäisen meripolitiikan alle mahtuu hyvin monta yksityiskohtaisempaa politiikkaa, jotka muodostavat yhdessä laajan kokonaisuuden. Suurimmat teemat, jotka nousivat keskusteluista esille, liittyivät ympäristön suojeluun ja ympäristöturvallisuuteen, talouteen sekä hallinnointiin ja yhteistyöhön. Nämä ovat paljon laajempia alueita, kuin antavat ensisilmäyksellä ymmärtää ja niihin kietoutuu yhteen niin turvallisuuspolitiikkaa kuin eurooppalaista historiaa ja kulttuuria. Tämän lisäksi keskeisinä keskustelun kohteina olivat merestä löytyvät resurssit ja kuinka niitä tulisi samalla suojella parhaan mukaan sekä hyödyntää maksimaalisesti – mutta kestävästi. Talouden toiminnan laajentuminen sinisen kasvun alueilla oli myös yksi pääaiheista. Yhteistyö ja kansainvälinen ulottuvuus nousivat esille keskusteluissa silloin, kun pohdittiin miten ja kenen kanssa meristrategioita tulisi tehdä. Näissä keskusteluissa nähtiin EU:lla olevan hyvin vahva rooli meritoimijana niin paikallisena kuin kansainvälisenä toimijana.

Keskustelujen pohjalta voidaan tehdä johtopäätös, että merien huono kunto ja ympäristön aiheuttamat uhat nostivat ne europarlamentaarikkojen poliittiselle agendalle ensimmäisen kerran. Näistä uhista suurimmat olivat sellaisia, jotka uhkasivat talouskasvua tai ihmisten tulevaisuutta. Esimerkiksi useat viittaukset kalakantojen ylikalastukseen uhkasivat niin ekosysteemiä kokonaisuudessaan kuin tulevaisuuden talouskasvua ja ruokaturvaa. Kun meriin oltiin saatu ”rakennettua” ympäristöulottuvuus ja MSPD:n lainsäädäntö aloitettiin, komissio

avasi keskustelun yhtenäisestä meripolitiikasta, jota toisaalta peräänkuulutettiin jo niin kutsuttujen ”ympäristöulottuvuuksien” keskusteluissa. Sen jälkeen voidaan nähdä, että keskustelut siirtyivät enemmän taloudelliseen painotukseen ja välillä esimerkiksi siniseen kasvuun viitattiin vastauksena finanssikriisille, joka alkoi vuonna 2008. Meressä nähtiin ennen kaikkea olevan valtavia *mahdollisuuksia* taloudellisen toiminnan laajentumiselle tai sen kasvattamiselle. Näiden saavuttamiseksi esimerkiksi innovaatiot ja eurooppalainen tietosaaminen näyttäytyivät keskeisinä tekijöinä. Samalla europarlamentaarikot halusivat säätää politiikkaa myös sen takia, että meripolitiikka ja sen hallinnointi säilyisi eurooppalaisilla ja EU:lla. Viittaukset EU:n johtavaan rooliin merenkulussa ja politiikan lisääntymiseen tukevat tätä hyvin.

Meret nähtiin yhdistävänä tekijänä niin jäsenvaltioiden kuin EU:n ja muiden valtioiden välillä. Kansainvälinen yhteistyö nähtiin positiivisena etenkin länsimielisten ja länsimaiden välillä, kuten Norjan, Islannin tai Yhdysvaltojen kanssa. Venäjä nousi keskusteluista vahvasti esille ja sen kanssa tehtävästä yhteistyöstä esitettiin vaihtelevia näkemyksiä. Jotkut europarlamentaarikot näkivät, varsinkin Itämeren alueella, että Venäjän kanssa voitaisiin tehdä hyvin paljon enemmän yhteistyötä, kun taas toisaalla Venäjä aiheutti geopolitiittisia jännitteitä ja turvallisuusuhkia. Ennen kaikkea varsinkin aluekohtaiset meristrategiat, mutta myös yhtenäinen meripolitiikka, nähtiin olevan EU-integraatiota ja yhteistä meri-identiteettiä lisääviä toimia. Kokonaisvaltaista näkemystä rakentamalla europarlamentaarikot osallistuivat koko EU:n tasolla yhtenäisen näkemyksen muovaamisesta EU:n meripolitiikkaan. Keskusteluista kävi selvästi ilmi, että eri merialueilla olivat omat erityispiirteensä ja että yhtenäinen meripolitiikka oli toivottua.

EU:n pyrkimys hallinnoida meriä on monitulkintainen. Sitä perustellaan historialla sekä pitkällä rannikkoviivalla ja laajoilla merialueilla. Samaan aikaan juuri hallinnoiminen asettaa yhteisiä sääntöjä jäsenvaltioille niin suojelun, talouden kuin kilpailun saroilla. Diskursseissa nousseet sanat kuten *sisäiset meret*, *meidän meret* ja *European merialueet* lisäävät tätä yhdentävää näkemystä ja rakentavat diskurssia ”meistä” jolloin syntyy helposti kuva, että EU omistaa merialueensa. Usein luonnonalueiden yhteisomistajuus tekee niiden suojelusta ongelmallista; kun alue kuuluu samaan aikaan kaikille ja samaan aikaan ei kenellekään, voi olla vaikeaa saada tehtyä sitovia päätöksiä. EU:n merialueet eivät suoranaisesti ole yhteismaata, mutta EU ei ole käytännössä ”läsnä” näillä alueilla, ainakaan samalla tavalla kuin maa-alueita voidaan omistaa tai rajata valtion sisälle. Omistajuus voi olla rajojen ja sääntöjen asettamisessa hyvä asia. Samalla nämä säännöt ja rajoitukset koskevat vain EU:n

jäsenvaltioita ja unionia, mutta sillä on kuitenkin valtaa paljon kauppaliikenteessä, jota se voi käyttää asioidessaan muiden valtioiden kanssa. Lisäksi kun rakennetaan kuvaa EU:sta tekemässä asioita, eli siis europarlamentaarikot asettavat aktiiviseksi toimijaksi koko instituution tai Euroopan maan osana, diskurssilla rakennetaan yhä syvempää integraatiota – europarlamentaarikkojen huomaamatta tai tahallaan.

Vaikka keskusteluissa oli hyvin yhteneväisiä linjoja läpi puoluerajojen, niin ryhmät edustivat . Oletuksena tutkimuksen alussa oli, että varsinkin vihreä ryhmä Verts/ALE osallistuisi vahvasti ympäristökeskusteluun, siksi että ympäristötseisarvona olisi ryhmälle tärkeää. Ryhmän puheenvuorot noudattivat usein kaavaa, jossa ympäristön suojelua perusteltiin siksi että jos niin ei tehdä, merestä ei voi olla taloudellista hyötyä tulevaisuudessa koska resursseja ei ole. GUE/NGL:llä, joka on vasemmistoryhmittymä, oli hieman enemmän varsinkin merityöläisten oloihin ja oikeuksiin liittyviä ulostuloja. PPE-ED ja myöhemmin PPE-ryhmä painotti hieman enemmän ryhmällensä tyypillisesti taloudellisen kasvun merkitystä ja resurssien suojelua tässä mielessä. Tästä kaukana eivät olleet sosiaalidemokraatit, joita edustivat ensin PSE ja myöhemmin S&D ryhmä. Molemmilla ryhmillä, PPE-ED ja PPE sekä PSE ja S&D, oli myös kaikista eniten puheenvuoroja täysistunnoissa, joten ne määrittelivät hyvin paljon keskustelujen sisältöjä. Kolmanneksi eniten puheenvuoroja oli ALDE-ryhmällä, jonka europarlamentaarikkojen puheenvuorojen sisällöt noudattivat pitkälti kahden suurimman ryhmän puheenvuoroja. Euroskeptiset tai EU-vastaiset ryhmät (UEN, IND/DEM, ECR, EFD) esittivät eniten vastakkaisia argumentteja, jotka useimmiten koskivat EU-integraation syventymistä. Toisaalta ryhmät olivat hyvin samaa mieltä EU:n lainsäädännön lisäämisestä, kun kyseessä oli tarkoitus suojella meriä ja niiden ekosysteemejä.

Yllättävää tutkimuksessa oli se, että europarlamentaarikoilla oli hyvin yhtenäisiä näkemyksiä meripolitiikasta, jotka ylittivät ryhmä- ja puoluelinjat. Varsinkin meriensuojelun takia tehtävä lainsäädäntö ja siihen linkkiytyvät meripolitiikat saivat puheenvuorojen perusteella kannatusta läpi puoluelinjojen. Sen perusteella voidaan sanoa, että meren ympäristön hyvinvoinnilla on tärkeä merkitys europarlamentaarikoille. Diskursseissa korostettiin näissä kohdin paljon kestävästä politiikasta ja EU:n moraalista velvollisuutta sekä tulevaisuuden sukupolvien ajattelua. Näiltä osin keskustelut tukevat kestävä kehityksen linjoja, joiden mukaan resursseja tulee käyttää niin, että niitä on myös tulevaisuudessa ja että niitä käytetään kestävästi.

Suuria mielipide-eroja tai näkemyseroja esitettiin ainoastaan silloin, kun kyseessä oli EU-integraatiota lisäävä tai jäsenvaltioiden merialueoikeuksia kaventava politiikka. Tällöin äänessä olivat EU-vastaiset tai –skeptiset ryhmät ja poikkeuksetta useimmiten Iso-Britannian europarlamentaarikot, vaikka muidenkin jäsenmaiden europarlamentaarikot saattoivat paikoitellen viitata näihin asioihin. Europarlamentaarikkoja hiersi etenkin se, että aluevesiä ei kutsuttu enää jäsenmaan aluevesiksi vaan EU:n aluevesiksi. Toisaalta esimerkiksi Iso-Britanniassa on sen menneisyyden takia hyvin paljon aluevesiä ja niiden itsemääräämisvallasta haluttiin selvästi pitää kiinni – samalla nimittäin niistä löytyvät resurssit ja taloudelliset mahdollisuudet säilyisivät jäsenmaalla itsellään.

Valtamerten hallintoa, siis yhdenmukaista meripolitiikkaa ja paikallisesti aluestrategioita, voidaan pitää valtameriä koskevan politiikan, toimien sekä asioiden yhdenmukaistamiseksi toimintana meriympäristön suojelemiseksi, rannikko ja meriluonnonvarojen kestäväksi käytöksi sekä biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Kestävän kehityksen tavoite 14 edellyttää ”tämän olennaisen globaalien luonnonvarojen huolellista hallintaa” joka on ”kestävän tulevaisuuden keskeinen piirre”.¹⁹⁷ Vaikka kestävä kehitys Agenda 2030-tavoitteita ei ollut tuohon aikaan määritetty, niin europarlamentaarikkojen keskusteluista löytyy jo vahvoja vivahteita tähän. EU:n toimijuus kestävässä kehityksessä on ollut johtavia organisaatioita tällä saralla, vaikkakin se on saanut perustellusti kritiikkiä sen taloudellisesta suuntauksesta ja eri toimien riittämättömyydestä. Toisaalta on helpompaa hallita sekä suojella jotain jonka ”omistaa”. Yhteinen hallinto luo valtioille EU:n sisällä yhteiset säännöt, jolloin resurssien jakamista ja meren suojelua on helpompaa hallita, mutta ennen kaikkea se on jaettu tasaisemmin jäsenvaltioiden kesken.

EU:n toimijuus merisektorilla nähdään keskusteluiden perusteella suurena, johtuen muun muassa sen laajoista alueista, kalatuotteiden tuonnista, sopimuksista ja liikennereiteistä. Toimijuuteen liitetään vahvasti eurooppalainen meritraditio sekä historia, jolla pyritään pönkittämään valta-asemaa. Tämä näkyy varsinkin perusteluissa taloudellisessa ulottuvuudessa sekä viittauksilla Euroopan merenkulun pitkään historiaan. Syvempää keskustelua Euroopan meri-identiteetistä ei käydä sen kummemmin, vaikka viittauksia siihen löytyy.

Tulevaisuudessa tutkimus meristä tulee olemaan yhä suurempaa johtuen kasvavasta resurssipulasta, mutta myös siitä, että niihin luodaan paljon toivoa löytää ratkaisuja nykyajan

¹⁹⁷ Moreira & Bravo 2019, 538.

haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen. Nämä asiat heijastuvat europarlamentaarikkojen puheista jo tutkimuksen aikarajauksen vuosina. Tutkimuksen lisääntyminen onkin hyvin tarpeellista ja YK:n julistama merien vuosikausi 2020-luvulla toivon mukaan lisää sitä. Tutkimusta voisi hyvin jatkaa esimerkiksi tarkastelemalla kestävän kehityksen vaikutusta meristrategioihin ja miten se näyttäytyy myöhemmin 2010-luvulla parlamentin keskusteluissa. Varsinkin jos parlamentin keskusteluita lähempänä nykyaikaa käännetään, olisi niissä mielenkiintoisia tutkimuksen kohteita tulevaisuudelle, sillä keskusteluiden teemoina on muun muassa EU:n kansainvälinen merienhallinnointi kestävän kehityksen ja agenda 2030-tavoitteiden kontekstissa. Kiinnostavaa olisi tutkia miten Iso-Britannian EU-ero näyttäytyy keskusteluissa, koska joitain viitteitä siitä oli jo tämän tutkimuksen ajalta. Tosin tämän voi varmistaa vasta nyt, kun maan EU ero on jo tapahtunut.

2000-luvun alku on selvästi puskenut merien suojelua, niiden taloutta ja hallintaa yhä vahvemmin EU:n agendalle, johtuen osittain merialueiden laajentumisesta integraation johdosta. Vaikka niitä pyritään suojelemaan paremmin, jotta ne olisivat myös tulevaisuudessa olemassa sellaisina kuin ne nyt tiedämme, resurssien kartoittaminen ja merien taloudellinen hyödyntäminen kasvaa valtavaa vauhtia. Yhä syventyvä maailman kaksinapaistuminen luo suurempaa vaaraa intressikonflikteille ja esimerkiksi Kiina on pyrkinyt kasvattamaan omaa merialuettaan jo jonkin aikaa. Meriin liitetäänkin yhä enemmän mahdollisuuksia ja samalla nämä mahdollisuudet saattavat kasvattaa valtataisteluita – sillä edelleen meriä koskettava lainsäädäntö on hyvin vähäistä. Onkin siis hyvin tärkeää ymmärtää millä tavoin meristä puhutaan ja mitä ne meille merkitsevät, jotta voidaan ymmärtää nykyajan politiikkaa ja poliittisia päätöksiä paremmin. Samalla ne kuvastavat europarlamentaarikkojen arvomaailmaa ja pidemmän aikavälin tarkastelu olisikin mielenkiintoista siitä näkökulmasta, että voidaanko niissä nähdä joitain muutoksia.

Lähteet

Primaarilähteet

Euroopan parlamentin täysistunnon pöytäkirjat,

“Community action in the field of marine environmental policy – Thematic strategy on the marine environment (debate)” 13.11.2006.

“A Baltic Sea Strategy for the Northern Dimension (debate)” 15.11.2006.

“Towards a future Maritime Policy for the Union (debate)” 10.7.2007.

“Maritime policy for the EU - Commission’s communication relating to a maritime policy for the European Union.” 10.10.2007

”Protection and conservation of the marine environment: Marine Strategy Directive (debate)” 10.12.2007.

”An Integrated Maritime Policy for the European Union (debate)” 20.5.2008.

”EU strategy for the Baltic Sea area (debate)” 16.9.2009.

”An EU Strategy for the Black Sea (debate)” 20.1.2011.

”EU strategy for the Atlantic region (debate)” 7.3.2011.

”Further development of an integrated maritime policy (debate)” 17.11.2011.

”Black Sea strategy (debate)” 17.4.2012.

Muu lähdeaineisto

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Sininen kasvu Meritalouden ja merenkulkualan kestävä kasvun mahdollisuudet. (COM(2012)0494).

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle - Euroopan unionin yhdenmety meripolitiikka. (COM(2007)0575).

Nizzan sopimus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen sekä Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta, 2001.

Salm, Christian, ”Political groups in the European Parliament since 1979 – Key facts and figures”. European Parliamentary Research Service, Historical Archives Unite, kesäkuu 2019.

Tutkimuskirjallisuus

- Alasuutari, Pertti. *Laadullinen tutkimus 2.0*. 4. uud. p. Tampere: Vastapaino, 2011.
- Barbesgaard, Mads, "Blue growth: savior or ocean grabbing?". *The Journal of Peasant Studies*, 45:1, 130-149, 2018. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1080/03066150.2017.1377186>>
- Barnes, Pamela & Thomas Hoerber. *Sustainable Development and Governance in Europe : the Evolution of the Discourse on Sustainability*. 1st edition. New York, N.Y: Routledge, 2013. Web.
- Barnett, Jon, "Environmental Security". Artikkeliteoksessa *The Routledge Handbook of New Security Studies*, Burgess J. Peter (toim.). Taylor & Francis Group, 2010.
- Barnett, Jon, "Environmental Security". Artikkeliteoksessa *Contemporary Security Studies*, Collins Alan (toim.) Third Edition. Oxford University Press, Oxford 2013.
- Bretherton, Charlotte & John Vogler, "The European Union as a Sustainable Development Actor: the Case of External Fisheries Policy". *European Integration*, 30:3, 401-417, 2008. <<https://www-tandfonline-com.ezproxy.utu.fi/doi/pdf/10.1080/07036330802142012?needAccess=true>>
- Burns, Charlotte, Neil Carter, Graeme Daevies & Nicholas Worsfold, "Still saving the earth? The European Parliament's environmental record". *Environmental Politics*, 22:6, 935–954, 2013. <<https://doi.org/10.1080/09644016.2012.698880>>
- Carpenter, Angela, "The EU and Marine Environmental Policy: A Leader in Protecting the Marine Environment". *Journal of Contemporary European Research* vol. 8(2), 248–267, 2012. <>
- Corbett, Richard, Jacobs Francis, & Michael Shackleton. *European Parliament*. London: John Harper Publishing, 2011.
- Davidson, M. H. *Columbus Then and Now, a life re-examined*. Norman: University of Oklahoma Press, 1997.
- De Santo, Elizabeth, "'Whose science?' Precaution and power-play in European marine environmental decision-making". *Marine Policy* 34, 414–420, 2010. <<https://doi.org/10.1016/j.marpol.2009.09.004>>
- Elo, Kimmo & Tapani Kaakkuriniemi, "Russia's Baltic Sea Policies and the EU's Strategy for the Baltic Sea Region: Squaring the Circle?". *Political state of the Region Report – Dilemmas and Coherence in the Baltic Sea Region*, 2012. Päivitetty 15.5.2014.
- Garssen, Bart, "Problem-Solving Argumentative Patterns in Plenary Debates of the European Parliament". *Argumentation*, 3/2016. vol. 30, 25–43. <<http://dx.doi.org/10.1007/s10503-015-9378-y>>

- Germond, Basil & Celine Germond-Duret, "Ocean governance and maritime security in a peaceful environment: The case of the European Union". *Marine Policy*. Vol. 66, 124–131. <<https://doi.org/10.1016/j.marpol.2016.01.010>>.
- Heatherstone, Kevin, "Introduction: In the Name of 'Europe'". Artikkele kirjassa *The Politics of Europeanization*, toim. Featherstone, Kevin ja Radaelli, Claudio. Oxford University Press, 2003.
- Helin, Satu. *Euroopan parlamentti: tietokirja*. Kustannusosakeyhtiö Teos, Helsinki 2017.
- Hix, Simon, Abdul Noury & Gérard Roland. *Democratic Politics in the European Parliament*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007.
- Hoagland, Porter, J. Jacoby & Mary Schumacher, "Law of the Sea". Artikkele kirjassa *Encyclopedia of Ocean Sciences*, toim. Cochran Kirk, Bokuniewicz Henry & Yager Patricia. Vol. 6, kolmas painos, Elsevier Ltd, 2019, 526–537.
- Koivurova, Timo, "Integrated Maritime Policy of the European Union: Challenges, Successes, and Lessons to Learn". *Coastal Management*, 40:2, 161-171, 2012. <<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1080/08920753.2012.652515>>.
- Koivurova, Timo, "Comparing the Integrated Maritime Policy of the European Union and the Oceans Policy of Canada". 2016. <<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2801974>>.
- Lawrence, Juda, "The European Union and Ocean Use Management: The Marine Strategy and the Maritime Policy". *Ocean Development & International Law*, 38:3, 259-282. Julkaistu 31.8.2007.
- Lozano, Rodrigo. "Developing Collaborative and Sustainable Organisations." *Journal of Cleaner Production*, vol. 16, no. 4, Elsevier Ltd, 2008, pp. 499–509, <<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2007.01.002>>.
- Marin, C. U., "The EU Integrated Maritime Policy (IMP)." *Revista de Drept Maritim*, vol. 2014, no. 2, 26-38, 2014.
- Mendenhall, Elizabeth, "The Ocean Governance Regime: International Conventions and Institutions". *Climate Change and Ocean Governance: Politics and Policy for Threatened Seas*, toim. Paul Harris. Cambridge: Cambridge University Press, 2019, 27–42.
- Moreira, Fátima & Bárbara Bravo, "EU Integrated Maritime Policy and multilevel governance". *Juridical Tribune Journal = Tribuna Juridica*, vol. 9, no. 3, 2019, 535-548. <<https://www-proquest-com.ezproxy.utu.fi/scholarly-journals/eu-integrated-maritime-policy-multilevel/docview/2394932545/se-2?accountid=14774>>
- Ollikainen, Markku, "Itämeren suojele – kansainvälisen ympäristöpolitiikan haaste", *Tieteessä tapahtuu* 8/2010. <<https://journal.fi/tt/article/view/3792/3582?acceptCookies=1>>

- Paramio, Luz, Fátima Alves & José Vieira. *Environmental Management and Governance*. Coastal Research Library, vol 8. Springer 2015.
- Ringe, Nils. *Who Decides, and How? : Preferences, Uncertainty, and Policy Choice in the European Parliament*, Oxford University Press, Incorporated, 2009. ProQuest Ebook Central, <<https://ebookcentral.proquest.com/lib/kutu/detail.action?docID=472356>>
- Staab, Andreas. *The European Union Explained, Third Edition: Institutions, Actors, Global Impact*. Indiana University Press, 2013.
- Sivasundaram, Sujit, Alison Bashford & David Armitage, "Introduction: Writing World Oceanic Histories". Artikkelikirjassa *Oceanic histories*, toim. D. Armitage, A. Bashford, & S. Sivasundaram. 1–28. Cambridge: Cambridge University Press.
- Suárez de Vivero, Juan Luis, "The European vision for oceans and seas—Social and political dimensions of the Green Paper on Maritime Policy for the EU". *Marine Policy*, 31:4, 7/2007, 409–414. <<https://doi.org/10.1016/j.marpol.2006.10.005>>
- Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Hansaprint Oy, Vantaa 2013.
- Wiesner, Claudia, Taru Haapala & Kari Palonen. *Debates, Rhetoric and Political Action – Practices of Textual Interpretation and Analysis*. Springer Nature, Yhdistynyt kuningaskunta 2017.

Muut lähteet

- Fish Forward, "Facts & figures: the cold hard facts about overfishing". <<https://www.fishforward.eu/en/topics/facts-figures/>> [luettu: 11.11.2021].
- Euroopan alueiden komitea, "Euroopan alueiden sininen talous tuo kestäväpohjaista kasvua ja työllisyyttä". 29.3.2019. <<https://cor.europa.eu/fi/news/Pages/blue-economy-in-european-regions-a-gateway-to-sustainable-growth-and-jobs.aspx>> [haettu: 4.2.2022].
- Europarlamentti-info, "Arvot". <<https://europarlamentti.info/fi/arvot-ja-tavoitteet/arvot/>> [haettu: 14.4.2022].
- Euroopan komissio, "Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs: Cluster Policy". <https://ec.europa.eu/growth/industry/strategy/cluster-policy_fi> [haettu: 22.4.2022].
- Euroopan komissio, "Luonnon rooli ilmastonmuutoksessa". <https://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/Nature_and_Climate_Change/Nature_and_Climate_Change_FI.pdf> [haettu: 6.2.2022].
- Euroopan komissio, "Mobility and Transport". <https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/maritime/seafarers/employment-and-working-conditions_fi> [haettu: 15.4.2022].

Euroopan komissio, ”Our Oceans, Seas and Coasts”, 21.9.2021.

<https://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/marine-strategy-framework-directive/index_en.htm> [luettu 18.4.2022].

Euroopan parlamentin verkkosivut, ”Euroopan unionin yhdenmety meripolitiikka”.

<<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/121/euroopan-unionin-yhdennetty-meripolitiikka>> [luettu: 24.11.2021].

Euroopan parlamentin verkkosivut, ”Lissabonin sopimus”.

<<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/5/lissabonin-sopimus>> [luettu: 17.11.2021].

Eurooppatiedotus, ulkoministeriön verkkosivut, ”Perustietoa EU:sta”. <

<https://eurooppatiedotus.fi/perustietoa-eusta/eu-jasenmaat/>> [luettu: 21.10.2021]

Ilmar Metsalo, Ulkopolitist ”Tasan 10 vuotta sitten käynnistyi sota, joka haastoi kansainvälisen järjestyksen – Georgian oppi jäi lännelle laiskanläksyksi” 8.8.2018.

<<https://ulkopolitist.fi/2018/08/08/georgian-sodan-oppi-jai-lannelle-laiskanlaksyksi/>> [haettu; 17.4.2022].

Standford News, ”Science study predicts collapse of all seafood fisheries by 2050”,

2.10.2006. <<https://news.stanford.edu/news/2006/november8/ocean-110806.html>> [luettu: 18.4.2022].

Suomen Merisuunnitelma 2030, ”Ekosysteemilähestymistapa”. <

<https://meriskenaariot.info/merialuesuunnitelma/ekosysteemilähestymistapa/>> [haettu: 6.2.2022].

The Guardian, ”EU set to miss targets on sustainability after agreeing fishing quotas”,

17.12.2020. <<https://www.theguardian.com/environment/2020/dec/17/eu-set-to-miss-targets-on-sustainability-after-agreeing-fishing-quotas>> [luettu: 26.10.2021].

Unescon verkkosivut, ”United Nations Decade of Ocean Science for Sustainable

Development (2021-2030)”. <<https://en.unesco.org/ocean-decade>> [luettu 26.10.2021]

WWF, ”Merikotka”. <<https://wwf.fi/elainlajit/merikotka/>> [haettu: 16.4.2022].

YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO, ”The State of World Fisheries and Aquaculture

2020”. <<https://www.fao.org/state-of-fisheries-aquaculture>> [luettu: 10.11.2021].

Yhtenäisten kansakuntien verkkosivut, ”Agenda 2030; tavoite 14 – Vedenalainen elämä”.

<<https://www.un.org/sustainabledevelopment/oceans/>> [luettu: 3.1.2022]

Yleisradio, ”Kovan onnen alus tukki Suezin kanavan viikoksi ja juuttui sitten yli sadaksi päiväksi Egyptiin – nyt se pääsi viimein jatkamaan matkaansa”, 7.7.2021.

<<https://yle.fi/uutiset/3-12011395>> [luettu: 9.4.2022].

